

Vincentii Beluacensis Speculi Moralit
Liber Secundus in quo de Nouissimis
differitur incipit feliciter.

PARS PRIMA. DIS. PRIMA.

Quoniam per dei gratiam primo volumus huius libro. in quo ostendit sapiens excludendam esse negligentiam ac per hoc assumenda esse diligentiam agendo. ubi ostendimus. quia. quare. & qualiter sit aliquid opandum. et de principis intrinsecis actu humanorum. id est de passionibus seu affectionibus anime. rursus de principis extrinsecis. id est de lege et preceptis de gratia et habitibus virtutum. nunc summa dei sapientia dirigente. considerandum est de prudentia futurorum. Ad quam nos sapiens hortatur. cum dicit Memorare nouissima tua. Debemus autem aduertere quod in scriptura sacra docemur locum nouissimum tenere. Tempus nouissimum precaueri. Et finem nouissimum. prouidere. **P**rimo quidem docemur nouissimum locum tenere. quia perfectio hec est directa via pueniendi. ad culmen summe sublimitatis. sic summa dei sapientia docet. Luc. xiiii. Cum vocatus fueris ad nuptias. non recubas in primo loco &c. Sed cum vocatus fueris vade & recube in nouissimo loco. ut dicat tibi qui te inuitauit. Amice ascende superius et erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Nos igitur ad celestes nuptias inuitati non queramus primum locum tenere nec gerere principatum. ne forte depellat nos in locum nouissimum dominus nuptiarum. Sed per humilitatem locum nouissimum eligamus. ut ad sublimitatem glorie conscendamus. Et merito locum nouissimum decet eum eligere. qui se debet inter alios nouissimum reputare. Exemplo capitis nostri. de quo dicitur ysa. liii. Vidimus eum. & non erat aspectus. & desiderauimus eum despectum. et nouissimum viro. In terra voluit esse nouissimus viro. qui in celis est gloria beatorum. & dominus angelorum. ut exemplo suo monstraret verum esse quod dicitur. Math. xx. Erunt nouissimi primi & primi nouissimi. Hoc autem multiplex potest intelligi. Vno modo sic. Qui se nouissimos. id est humiles & abiectos fecerint propter deum. isti erunt primi. id est sanctitate precipui. & inter primos amicos dei in regno celorum merito computandi. Et primi nouissimi. id est qui voluit esse primi reputatione. vel principatum habere super alios in aliqua dignitate. isti erunt nouissimi. id est viles et abiecti diuino iudicio. & vilissimi in inferno. Et hoc est quod dicitur. Luc. xiiii. Omnis qui se exaltat humiliabit. & qui se humiliat exaltabit. Alio modo Erunt nouissimi primi &c. id est qui viliores sunt. isti sunt qui ardentius & impudenter ambunt dignitates. Qui vero primi sunt. id est ceteris meliores. magis se humiliant & aspiciunt honores. Alio modo Erunt nouissimi primi &c. id est qui tardius penitent & benefacere ceperunt. feruentius

agendo primi fuerunt. & meritis precellunt illos. qui citius inchoantes negligenter egerunt. Vnde in vinea domini tardius venientes. prius diurnum denarium receperunt. Quod aptissime declarat Math. xx. ubi dicitur. Cum sero factum esset. dixit dominus vinee procuratori suo. voca operarios & redde illis mercedem. incipiens a nouissimis usque ad primos. Exemplum habemus in latrone. qui iuxta dominum pendens. credens. penitens. & diuinam confitens maiestatem. primo meruit obtinere paradysi prebendam. Cui dictum est. Hodie mecum eris in paradiso. Luc. xxiii. **S**ecundo docemur tempus nouissimum precaueri. quia tempus nouissimum etatis mundi in quo & abundat iniquitas & caritas magis ac magis continue refrigescit sicut dixit dominus. Math. xxiii. Summe periculo sumus. Sicut dixit apostolus. ii. thym. iii. Hoc autem scito quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. Que autem & quanta sint pericula describit dicens. Erunt homines seipos amantes. Sed quid sibi vult apostolus. aut quod malum est seipsum amare cum plus teneat homo seipsum diligere quam totum mundum. Quare ergo dicit apostolus. quod erunt periculosa tempora. pro eo quod erunt homines seipos amantes. Sciendum est igitur quod secundum Augustinum duo sunt amores. Alter mundus. alter immundus. Alter socialis. alter paruatus. Alter communi utilitati consulens propter supernam societatem. alter etiam rem communem in propria potestate redigens propter arrogantem dominationem. Alter tranquillus. alter turpulentus. Alter pacificus. alter seditiosus. Alter amicalis. alter inuidus. &c. Et distinxerunt conditas in genere humano duas ciuitates. Idem. Ciuitates duas. fecerunt amores duo. Ciuitatem dei. amorum dei. usque ad contemptum sui. Ciuitatem dyabolici. amorum sui. usque ad contemptum dei. Sicut autem ex amore dei omnes virtutes alie et affectiones laudabiles generantur. per ut ait Gregorius. ut enim multi arboris rami ex vna radice procedunt. sic multe virtutes ex vna caritate geruntur. ita omnia vitia. & omnes deordinate affectiones ex amore sui proprio vel paruato radicaliter oriuntur. Et hoc bene insinuat apostolus. qui postquam dixerat. erunt homines seipos amantes. amore suo inordinato. amore proprio vel paruato. subiugit. cupidum. elatum. superbum. blasphemum. parentibus non obediens. ingrati. scelesti. sine affectione. sine pace. criminatores. incontinentes. imites. sine benignitate. perditores proterui. timidi. voluptatum amatores magis quam dei habentes quidem specie pietatis. virtute autem eius abnegantes. Et quia cum talibus habitare periculosum est. ideo subdit. Et hos deuota. Sed difficile immo impossibile est istos penitentem euitare. quoniam cum eis interdum oportet conuersari. ideo sumope cauendum est homini. ne seducat a talibus. aut confozmetur eis in moribus. vel ne saltim ab eis mendaciter infame. **T**ertio docemur finem nouissimum prouidere. Exemplum accipiamus in singulis artificibus. qui antequam opus sue artis incipiunt. prestunt sibi finem. & secundum exigentiam finis. persequuntur opus donec ad finem intentum pueniant. Sed ab ista ordinatione operum nostrorum

in fine vltimū abducunt aliqui vehemēti pas-
sione seu delectatione illecti. Sic inuit sapiēs
proū. v. Ne intēderis fallacie mulieris. fauus
em distillans labia meretricis. & nitidius oleo
guttur eius. Mulier ista est carnalis cōcupiscē-
tia. que emolliēdo mentē efficit muliebrē. Di-
citur autē meretrix. quia aīam pstituit. Sequit̄
Nouissima autē illius amara. q̄si absinthium.
Item proū. xxiii. Ne meuearis vinū q̄ndo fla-
uescit. cū splēduerit in vitro coloz eius. ingre-
dit̄ blāde. s; in nouissimo mordebit vt coluber
et sicut regulus venena diffūdet. Per vinum
intelligit delectatio nē carnalē. q̄ mentē imbz-
at. & a se quodāmodo alienat. vt n̄ videat nec
cōsideret vt sit finis huius delectationis. Alii
a cōsideratione finis vltimi abducunt. ignozā-
tia seducti. Sicut inuit sapiens puer. xiiii.
Est via que videt̄ homī recta. nouissima ei-
us deducit ad mortē. Alii p malitiā obfirmati. si-
cut balaā ex sola malitiā p̄leuerat in malis.
et tñ dicebat. moriā aīma mea morte iustoz
& fiant nouissima mea hoz similia. Mortem
optabat similē iustis. & tñ habebat vitā disti-
milē. Similr multi vitā eius pessimā imitātes
deū ozant. q̄ det eis mortē puidā. & vitā eter-
nam. Quod tñ nunq̄ aut valde raro oringit
vt qui sanus & sanis sensibus sibi nō puidit.
in mortis angustia ligatis iam sensibus et de-
ficientibus sibi salubriter puidere possit. Cum
dicat. ps. Non est in morte qui memoz sit tui
Et beat⁹ Aug. ait. Percutit̄ hac aīaduersione
peccatoz. vt moriens obliuiscat̄ sui. qui dū vi-
ueret oblitus est dei. Nec vitā eternā meretur
miser hō peccando. vel in peccato manendo. s;
mortē eternā. Sicut ait ap̄ls ro. vi. Stipēdia
peccati mortē. Magna igiē est fatuitas. imo de-
mentia detestāda. post malam vitā sperare bo-
nam mortem. Ideo prudēter et ozdine debito
monet sapiens. proū. xix. Audi consiliū & su-
cipe disciplinam. & esto sapiēs in nouissimis
tuis. Attēde q̄z breuiter & ozdinate p̄cedit.
Primus est em. vt cōsiliū sanū requiras et au-
dias reuerenter. Secundū vt illud adimpleas
diligēter id ē vt vitā ozdiatā habeas. & vndiqz
regulatā. Et tūc sequit̄ ozdinate tertiū. vt scilz
sis sapiēs in nouissimis tuis. In hoc quippe cō-
sistit sapientie cōplementū. Non em qui sapi-
enter incipit opus grāde. s; qui sapiēter cōsum-
mat laudandus est. Sicut ait Ambrosi⁹. Lau-
da nauigātis felicitatē. sed cū puenerit ad poz-
tum. Lauda ducis virtutē. s; cū pduct⁹ est ad
triumphū. Quid em pdest bñ & diu nauigat̄
se & in portu p̄ire. Et quid valet cū hostibus
fortiter dimicasse & in ipsa hozā victorie defe-
cisse. Non pigeat hic exemplum sub breuitate
tangere. de q̄draginta martyribus. quoz vn⁹
post multa supplicia recurrēs ad balneū pusil-
lanimis effectus. deficiens emisit sp̄m. & co-
ronā pdidit iā paratā. Quid igiē pdest i tem-
poraliū rez dispositione sapientē esse. & circa
finē desipere. cum finis cōsideratio debeat esse
pncipalis & intentione cuiuslibet opantis. &

ex bonitate finis depēdeat bonitas opis. Ideo
dñs insipientiā nr̄am redarguens. & ad verā
sapientiā nos exhortans ait. deut. xxxii. Gens
absqz cōsilio. & sine prudētia. vtmā sapent &
intelligerēt ac nouissima puidēt. Notate ver-
ba. Aliqui cōsilio nō egentes. ppria prudentia
dirigunt. Alii prudentiā nō hntes. consilio sa-
pientioze regunt. & vtriqz sapia sua vl̄ aliena
saluant. Qui vero nec prudentiā hnt. nec cō-
siliū querūt vel negligunt. quō saluabunt.
Multom̄ p̄fecto patere pōt via salutis illis
hoibus qui prudentiā hnt. nec cā ad opus ap-
plicāt. s; cōtraria potius opant. Et rursus. ha-
bētes cōsiliū. nullatenus acquiescūt. Vtmā in-
quit sapent. id est sapozarēt celestia. & intelli-
gerēt. id est intus legerēt mterna sciciētie secre-
ta. merita videlicz vel demerita. cogitationes.
affectiones. & intentōnes. & etiam p̄nitates.
Sequit̄. Ac nouissima puidēt. Sane in pui-
sione nouissimoz precipue consistit. et totius
vite p̄terite erratozū correctio. & piculoz fu-
turoz euasio ac procuratio sufficiens necessa-
riozū seu expeditū ad salutem.

Nouissima autē. quoz p̄uisionē seu p̄uoi-
dam meditationē dominus tam viscerose. q̄z
misericorditer nobis op̄at dicens. Vtmā no-
uissima puidēt. Et sapiens ad eozū iugem
memoziā nos inuitat dicens. In omib⁹ opibus
tuis. memozare nouissima. sūt q̄tuoz. videlicz
Penale mortis diuortiu. Mortē vocauit
Emale dei iudicium. diuortiu. quia
Damnatio reprobozū. videlicz immi-
Remuneratō beatorum. nēte mortis ar-
ticulo cōfligētibz elemētis armonia dissipat̄
& illud cozpozis et aīme sepatur m̄rimonium
quod tāto fuerat nexu cōcozdie federatū. An-
teqz istud diuortiu celebret. debemus nos sol-
licite p̄parare p timozē dñi. quo cuncta noxia
declinem⁹. Et p sapientiā qua opemur saluba
et celestia degustemus. De p̄mo dicit sapiens.
proū. xxiii. Ne emulet̄ coz tuū peccatozes. sed
in timoze dñi esto tota die. quia habebis in no-
uissimo spem. & p̄stolatio tua nō auferet. De
scōdo dicit idem. xxiiii. Comede fili mi mel. qz
bonū est. & fauū dulcissimū gutturi tuo. sic &
doctrina sapientie aīe tue. quā cū mueneris ha-
bebis in nouissimo spem. & spes tua nō pibit
& de muliere sancta dicit. puer. xxxi. Ridebit
in die nouissimo.

DE MORTE NATVRE. DIS. .II.

In scriptura sacra mortē q̄druplicem
inuenimus. Est em mors nature. ad
quā nos p̄parare debm⁹. qz piculosa
de qua ait. ps. Quis est hō qui viuet
et nō videbit mortē. eruet aīam suā de manu
inferi. Primum est impossibile. Secundū val-
de difficile. Attēde multū essz trāsitus piculo-
sus. vbi nō posset hō euadē qn̄ aliq̄ membrū
emitterz. q̄ntumcūqz sibi sollicite p̄caueret. Si
vero negligēter ageret. vitā pderet cozpozalē.
sic est de trāsitu mortis. quā impossibile est ho-
minē euadē. q̄ntacūqz diligentia ip̄am effugē

vel differre conē. Sed si prudēter sibi prouiderit. aīam suā de penis inferi liberabit. Si vero male sibi p̄cauerit. corpis simul et aīme vitā perdit. Scōa mozs ē culpe quā declinare debemus. quia dānosa. d̄ q̄ dicit̄ osee. xviii. Anima que peccauerit ip̄a moziē. Tertia ē mozs gr̄e. quā debem⁹ optare. qz fructuosa. De qua dicit̄ apl̄s. ro. vi. Existimate vos quidē moztuos eē peccato. viuētes aut̄ deo. Quarta ē mozs Ichenne quā debem⁹ fozmidare. qz doloza. De q̄ dicit̄ baruth. ii. Moztui sunt ī dolozib⁹ pessimis

Quarta moztē nature considerare debem⁹ moziēdi sententiā. Moziētis angustiam. Moztis presentiam. Et moztuozum differentiam. Moziēdi sententiā a sūmo legislatorē p̄ferē. Gen̄. ii. vbi dñs ad adā ait. De ligno scientie boni et mali ne comedas. In quo cunqz cū die comederis ex eo. mozte mozieris. Signanter aut̄ dicit̄. mozte mozieris. videlicet quia moztuus in aīa. moztis etiā corp̄alis sententiē subiacebis. O. sententiā ḡn̄alis. Rationalis. Medicinalis. irreuocabilis. **V**ere generalis sententiā a qua nullus excipit̄. vt null⁹ sup̄biat. Vñ. ii. Reḡ. xiiii. Om̄s mozimur. Ecclesiastes. ii. moziē doctus pariter et indoct⁹. Bern̄. mozs nullius inopie misereē. nec diuitias reuerē. nec generi cuiuslibz aut moztibus. Nō ip̄i deniqz parit̄ etati. Mozs est sic cyph⁹ illius qui p̄clamat vinū in taberna. qui a deo cōis est q̄ oībus coīcat̄. Nā ip̄e oībus poztigit cyphū suū vt oīes alliciat. Similr est sicut latro dans potū transeūtib⁹ vt sopiant̄. et sic eos spoliēt dozmiēdo. sic mozs oībus transeūtib⁹ vias p̄tis vite poztigit potū amaritudinū suaz vt dozmiāt sōnū sepiternū. Dicebat quidā q̄ si h̄ret iudicē fidelē eligē. moztē p̄ ceteris eligeret. eo q̄ nō ē p̄sonaz acceptio apud eam. nec miseretur pupillo. nec deffert seniozi nec timet potentē. nec fereē nobilē. nec hozret paupem aut ignobilē. nec dimittit diuitē. nec cōtemnit infirmū. aut debilē. nec euitat fortē nec parit̄ sapiētī. nec cōdonat insipiētī. S; vt dicit̄. mozs scepra ligonib⁹ equat. Est om̄ne mozi. mozs nulli parit̄ honozi. Nobilis & foztis veniūt ad funera moztis. Ec̄. xli. O mozs bonū est iudiciū tuū. **D**icit̄ q̄ cū dñs demugozri h̄ret filiū nouū militē euntē ad tyrocinium & trāseuntē p̄ clarauallē. videns ibi dei milites b̄e virgini militantes. cogitās q̄s finis est vtriusqz militie. & q̄ in vtraqz posset mozi. qz mozs cōis erat his & illiuniozibus & seniozibus intravit ibi ozdimē. Cū aut̄ pater suus veniret mīnās q̄ abbatīā destrueret nisi se dīret. ait q̄ filius rediret cum hac cōditione si vnā cōsuetudinē que erat in terra sua remoueret. quod si nō facerz eum in pace dimitteret. Hoc pater annui. Filius osuetudinē patrie declarauit. q̄ erat q̄ eque mozerent̄ ibi iuuenes sicut senes. **E**x his patz q̄ mozs est inuitabilis. p̄pter qd̄ ait Auḡ. Nō impoztune nec incōgrue arbitroz accidisse. & si nō hūana industria. diuino fortasse iudicio. vt hoc verbuz

quod est moztur in latina lingua. nec gr̄amatiaci declinare potuerit. ea regula qua cetera declinant̄. Ab eo nāqz qd̄ ē ozis. fit verbū p̄teriti t̄pis qd̄ ē. oztus ē. & si qua sūt similia. q̄ p̄ tempozis p̄teriti p̄cipia declinant̄. ab eo aut̄ qd̄ ē moziē. si queram⁹ p̄teriti t̄pis verbū. Rūderi solet. moztuus est. u. littera gemmata. Sic em̄ dicitur moztuus quō fatuus. arduus. carduus. cōspiciuus & si qua sūt similia. q̄ nō sūt p̄teriti tempis. s; qm̄ noīa sunt. sine tempe declinant̄ illud aut̄ q̄si vt declinet̄ qd̄ declinari nō potest pzo p̄cipio p̄teriti t̄pis. ponit̄ nomē. Cōuenienter itaqz factū est. vt quēadmodū id qd̄ significat nō pot̄ vitari agēdo. ita verbū non potest loquēdo declinari. Hec Auḡ. Hec aut̄ inuitabilis moziēdi necessitas. est homī rō hūmiliādi. Vñ bern̄. Ad eugenīū ait. Cōsiderātū duo hec. rōnale scz & moztale. is tibi exinde occurrit fructus. vt moztale qd̄ est in te. rationale humiliet. Et rursum rationale. moztale confortet. Quoz neutru neglectū est homī circūspecto. Nam & si sup̄bierit ex rōnali. quod ei cōmune est cum angelis. ex moztali fit humilis quod participat cū iumētis. qm̄ hō cū ī honoze esset nō intellexit. compatuus est iumētis insipientibus. & similis factus est illis. **I**te moztis sententiā est rationabilis. Nam p̄ vnū hōiem peccatū intravit in mundū. & p̄ peccatum mozs. ita mozs in om̄s hōies p̄transiuit. in quo om̄s peccauerunt. Ait apl̄s ro. v. Natura em̄ hūmana que in p̄mis parētib⁹ tota fuit. ip̄oz imobediētia creatozi suo cōtumeliā fecit que toti hūano generi iuste debuit imputari. Cum em̄ in semie sit vireu alr̄ tota arbor. vitiū feminis. vitiū dicit̄ et arbozis. Sic aut̄ fluuius vitiā in fonte. fructus in semie. sic tota posteritas vitiā ē ozigine. Nōne p̄ quibusdā criminibus. vtpote hōicidiis. sacrilegiis et h̄mōique cōmitem̄ a patrib⁹. tota p̄genies moztis supplicio cōdemnat̄. vel in exilium depoztat̄. posteritatē suā pater occidit. dū cōmittēdo flagitiū mozte dignū. filiis nō precauit. Sic ī ade peccato intelligendū est. q̄ p̄sona corrupie naturā. & nat̄a corrupta corrupit p̄sonā. Vñ cū tota humana natura fuerit ī adā qm̄ peccauit totā naturā corrupit. que tota corrupta. non potest nisi filios corruptos ḡnare. et quia peccādo oziginalē iustitiā & imortalitatē pdidit. nō nisi iniustos & moztales filios generauit.

Ite moztis sententiā medicinalis est. Mozs quidē xp̄i est medicinalis. delectiua culpe causa liter. mozs aut̄ n̄ra nobis est medicinalis occasionaliter. Nam p̄ moztē xp̄i delet̄ oziginale peccatū in paruulis. qd̄ suo pondē ip̄os traheret ad tartarū. vt qui p̄ alterius volūtātē et factum. id est ade amisit oziginale iustitiā & reus erat obligat⁹ ad penā dāni. id ē carentiā diuine visionis. p̄ alterius volūtātē et remediū rediret ad innocentiam & reduceret̄ ad gloziam vt sicut p̄mo vnus delicto regnauit mozs p̄ vnū. sicut dicit̄ apo. ro. v. multo magis vita rediret p̄ vnū ihm scilicet xp̄m. qui moztu⁹ est

et resurrexit. imo qui & interpellat pro nobis
Nec solū delet originale peccatū in paruulis .
 verū etiā actuale diluit in adultis coopante fi-
 de & libera volūate. In deletionē em̄ actualis
 peccati requirit̄ mot⁹ liberi arbitrii . sicut ip̄m
 actuale peccatū cōmittit̄ p̄ cōsensum pp̄rium
 ip̄i⁹ peccatis. **Vñ** ait ap̄ls ro . v . **S**i vnus deli-
 cto multi mortui sūt . multo magis gr̄a dei . &
 donū in gr̄a vnus hoīs ih̄u xp̄i in plures abū
 dauit . **S**i em̄ in vnus delicto mors regnauit
 p̄ vnū . multo magis abū dantiā gr̄e et donatō
 nis . & iustitie accipiētes in vita regnabunt per
 vnū ih̄m . scz xp̄m . qui in cruce manus expan-
 dit . mēbra distēdit . dilatāt viscera . pecc̄⁹ porri-
 git . latus aperit . vt sanguine suo viuificz sobo-
 lem . vt recurrat . nō tā filius paruulus ad vbe-
 ra pie m̄ris . q̄z adultus velud filius pdig⁹ ad
 viscera pii p̄ris . **Vt** lucide videamus & viuac-
 ter sc̄iamus . q̄ clauis eiuis quibus mortē nr̄az
 moziendo destruxit . nō tam illius cōfixerunt
 membra . q̄z nr̄a viscera erāffixerūt . nec taz illi
 infixere doloze . q̄z in nobis m̄fixerūt amozem
Exensio siquidē cozpozis . in argumentū fuit
 et iudiciū dilatatoinis amozis . **R**ursus mors
 nr̄a occasionalr nobis est medicinalis . **I**ustis
 quidē medicinalis est . quia placēs deo fact⁹ di-
 lectus . & viuēs inter peccatozes translatus est
 sic dicit̄ sap . iiii . **E**t quare . **R**apē est ne malicia
 immutaret intellectū eius . aut ne fictō decip-
 eret aīam illius . **Q**uia em̄ placita erat deo aī ma-
 illius . p̄pter hoc p̄perauit educē illū de medio
 iniquitatū . **I**ustus autē si morte p̄ocupatus fue-
 rit . in refrigerio erit . **Vñ** ait quidā . iusti mozt
 subita . quā precessit bona vita . nō aufert meri-
 ta si moziat̄ ita . **I**n iustis autēz medicinalis est
 mors . **N**am mors est eis finis peccati . reat⁹ di-
 minutio . **N**am si esset vita plixioz . esset forsi-
 tan et culpa numerosioz . **E**xpedi igit̄ impio
 mozi . magis q̄z viuere . ne si diutius viueret .
 peccaret amplius . & acerbius puniret̄ . **I**tem
 mortis sententia est irreuocabilis . vñ sap . ii . d̄z
Non est agnitus . qui sit reuersus ab inferis .
Et Job . xiiii . **L**ignū h̄t spem si p̄cisum fuerit .
Rursus virefcit . & rami eius pullulāt . **S**i sen-
 erit in terra radix eius . & in puluere emoztu⁹
 fuerit trūcus illi⁹ . ad odoze aq̄ germiabit &c .
Hō vero cum moztuus fuerit . nudat⁹ atqz cō-
 sumptus . vbi queso ē . quō si recedāt aque de
 mari . & fluuius vacuefact⁹ arefcāt . sic homo
 cum dozmierit . non resurget . **I**deo d̄z . ii . **R**eg .
 xiiii . **O**m̄s mozimur . et q̄si aque dilabimur in
 terrā . que nō reuertent̄ . **S**ed cū resurrectionē
 oīm gn̄alem credamus . **E**t dicat apo . i . coz .
 xv . **O**m̄s quidē resurgemus . quō verū est qd̄
 hic dicit̄ . homo cum dozmierit non resurget .
responso . **Q**uia quidā heretici posuerūt qd̄ hō
 plies mozeret̄ et plies resurgerz ad vitā cozru-
 p̄ibile & mortale qualē vtiqz nūc habem⁹ . **A**lii
 vero posuerūt qd̄ hō semel moztu⁹ n unqz resur-
 gerz meternū . **I**deo oera p̄mos dicit̄ Job . xxiiii .
Hō cū dozmierit . n̄ resurget . **C**ōtra sc̄os ūo
 dicit̄ apo . **O**m̄s resurgem⁹ . **E**t hoc p̄bat mul

tipliciter . sicut patz ibidem . **E**st etiam ratio . va-
 num gaudiū cōtemnēdi . **M**iruz est em̄ . cū hō
 sit sicut latro . qui lata oera se sentētia mortis
 velatis oculis & ligatis manibus ducit̄ ad su-
 spediū . quō ridet aut gaudet . **T**ales erāt ciues
 ir̄lm quoz fatuam cecitatē videns et arguens
 dñs fleuit . **L**uc . xix . videns ciuitatē fleuit sup
 illā . dicens . qz si cognouisses et tu supple fleres
Ad hoc valet exemplū de fratre regis . q̄ timo-
 re mortis incōsolabilr flebat . nec a fletu pote-
 rat aliqua musicoz dulcedie cohiberi . **H**oc ex
 emplū **R**e . infra de iudicio . ca . iiii . **S**i sic flebat
 ille pro sentētia regis terreni fr̄is sui . p̄ morte
 cozpozis . cū tñ nō esset sibi cōsciū criminis ali-
 cui⁹ . q̄ntum hō flere debet . p̄ sententia iudicis
 eterni iusta et irreuocabili . pro mozte non coz-
 pozis tñ . s; aīme simul & cozpis nō temporali
 et momētanea . s; eterna .

DE MORTIS ANGVSTIA . DI . III .

Dost mortis sententiā videamus mo-
 tis angustia . **M**ors quippe a moztu
 vel amaritudine n̄m̄ habz . qz p̄ m⁹
 homo p̄ inobediētiā lignū viticū tetigit . &
 per mortū mortē amarā incurrit . **M**ortis
 aut angustia oñdunt . **A**moz vnionis . **D**oloz
 passionis . **T**erroz damnatōis . **A**moz vnio-
 nis oñdit mortis angustia . qm̄ amoz vite p̄-
 tis ita cunctos deuinxit . qd̄ om̄s hō destituti-
 onē cozpozis sui plangit . & vnitam p̄portione
 mirabili cozpozis et aīme armoniam dissolui
 ingemiscit . **P**er mortē aut dissoluit̄ m̄rimoni-
 um . quod tāto fuerat nexu cōcozdie copulatū
Sic em̄ sepat amara mors . i . **R**e . xv . **Q**uantū
 cunqz aut quis desideret voluntate p̄ gr̄am oz-
 dmata ad eterne vite gliam puenire . tñ appeti-
 titu naturali refugit & hozret separatiōē aīme
 a cozpoze . vñ idem apo . qui dicit̄ . phy . i . **C**u-
 pio dissolui . et esse cū xp̄o . dicit̄ . i . coz . xv . **N**os
 qui sumus in tabernaculo isto . ingemiscimus
 grauati . eo qd̄ nolumus expoliari . s; supuestiri
 vt absorbiat̄ qd̄ mortale est a vita . **P**etro quo
 qz dixit dñs . **I**o . xxi . **C**ū esses iunioz . cingebas
 te . & ambulabas quo volebas . **C**ū aut senecis
 alius te cinget . & ducet quo tu non vis . **E**cce
 petrus etiā senex nō p̄sus abiecerat hūc affe-
 ctū qn̄ mortē hozret . ducend⁹ videlicet quo n̄
 veller . **H**ic ē affect⁹ quē oñdit xp̄s p̄xim⁹ pas-
 sioni . dicens . **T**ristis ē aīma mea vsqz ad uortē
Math . xxvi . **E**t itez . pater mi si possibile ē trā-
 seat a me calix iste . verūtū nō sic ego volo . sed
 sicut tu vis . **C**um igit̄ hic affectus tam inse-
 p̄abiliter nobis inhereat . manifestū est qd̄ nō si-
 ne angustia possūt corpus & aīa tanto federe
 copulata seiūgi . **D**epositū aut in morte cozpus
 & ab aīa sepatur ac destituit̄ a sua pulcritudie
 quā vt dicit̄ **A**ug . **C**uius erat aīa gratissim⁹ am-
 plexus . fit eius i morte horribilis aspect⁹ . **Vñ**
 legiē in vitis p̄m . qd̄ cū quidā heremita temp-
 tareē de pulcritudie cuiusdā mulieris . audiēs
 eā moztuā post paucos dies cucurrit ad sepul-
 crum eius . vt videret qualis essz amoz eius . &
 apto sepulcro absterfit saniez de cozpoze cum

pallio suo. & deformatate et sanie opponet at
temptationi sue. dicens. Vide qualis est amoz
tuus. Post separationē corporis sequit̄ etiā eius
corruptio in carnis putrefactione et tabefacti
one. Sicut enī hō de putrefactōe. seu putredie
concipit̄ et nutrit̄. ita in putredinē ip̄m corp⁹
revertit̄. Job. xxv. Homo putredo et filius ho
minis vermīs. Idem. xvii. ca. putredini dixi.
pater me⁹ es. et mater mea. Quia de nobilita
te parentū nihil habet homo nisi putredinē.
ad quā redit nobile corp⁹. Vñ est similis gla
cie. que aque filia generat eam. quia in eā re
soluit̄. vñ. Mater me genuit. eadē mox gigni
tur ex me. Sic mater corporis humani est pu
tredo. quā postea ip̄m generat. dum in eā re
soluit̄ tabefactū. ii. Mach. ii. gloria peccatoris
stercus et vermīs. hodie extollit̄ et cras nō in
ueniet̄. Eccl. xxviii. tabitudo et mors iminent
vñ cuidā dictū est in somnis. Diuide quicquid
habes. fies cito liuida tabes. Quod cū fecisset
volens eum dyabolus facere desperare et pe
nitere de bono factō. rñdit ei p̄ somniū. Sōnia
ne cures. quia vallūt plurima. plures. **I**tem
corruptō patz̄ i vermīū corruptione. & corrosio
ne. Vñ filius hoīs vermīs. hō vermes de se ge
nerat quantumcunqz nobilis extitit. eccl. v. c.
Homo cum moriet̄ hereditabit serpentes. be
stias et vermes. quia vt dicit̄ de cerebzo corp⁹
bufo post mortē nascit̄. de renib⁹ serpens. de
ventre lūbzici. de carne vermes. de lingua asta
labus. de pelle tmea. Et hec de nobili corpore
hoīs nascunt̄. & illud cōsumūt. Fuit quidam
nobilissim⁹ hō. cui⁹ cū sepulcrū p̄ciosū euolu
tū oñderet̄ subito insilit̄ o sepulcro illi⁹ bufo
rufus et maximus sup marmozeū pauimentū
ecclesie. quē aliūde habuisse ozigmē nō estimo
nisi a carne illi⁹ nobilissimi ibi sepulci. Ex ista
vermīū gnatione debēt humiliari hoīs nobi
les et potentes. quib⁹ dicit̄ bēs Bern. Quid fe
tidius hūano cadauere. qd horribili⁹ mortuo
hoīe. cuius erat in vita gratissimus amplexus
fit in morte horribilis aspectus. Quid ergo p̄
fūt diuitie. quid delitie. qd honores. Diuitie
nō liberāt hoīem. a morte. delitie nō liberāt ho
minē a verme. honores nō liberāt eū a fetore.
quia qui mō sedebat diues et gloriofus i thro
no. mō iacet paup in tumulo. Qui modo deli
tijs vescēbat. nunc a vermibus in sepulcro cō
sumitur. Qui paulo ante i aula gloriofus asta
bat. mō in tūba ignominiosus sepultus iacet.
Memozare ergo nouissima tua. & meternū nō
peccabis. Idem bern. Non solū nouissima s; &
p̄ma et media. Vide prima et erubescē. Vide
media et ingemisce. Vide nouissima et cōtre
misce. vel p̄mescē. Prima inducūt homī pu
dozē. Secūda doloze. Nouissima timozem.
Habēt autē hui⁹ corruptionis et tabefacti
onis exemplū. ii. Mach. ix. b. c. de subita p̄cul
sione regis antiōchi. de quo ibi dicit̄. q̄ appre
hendit eum doloz dirus viscerū et amara mte
stimozē tormēta. Et post. Ita vt de corpore im
pii vermes scaturirēt. & viuētes in dolozibus

carne eius effluerēt. odoze etiā illius & fetore
exercitus grauaret̄ &c. **I**tem actū. xii. g.
Herodes autē vestitus veste regia cōtinabāt
ad populū &c. Et post Angelus autē domini
percussit eū cōfestim. et cōsumptus a vermib⁹
expirauit. De cuius corruptione. carnis tabefa
ctione & cōsumptōe satis tangit̄ in hystozia
ecclesiastica & scolastica. **I**tem ex corrup
tione surgit corporis incineratio. Job. xxxiiii.
ca. deficiet omnis caro simul. & hō in cinerē reu
ertur. In signū huius supponunt̄ ei cineres i
capite ieiunii. Et dicit̄ ei. Memēto quia cinis
es. et in cinerem reuerteris. Gen. xvii. f. Dixit
abzabam ad dñm. loquar ad dñm deū meuz
cum sim puluis et cinis. Huius elegans exem
plū legit̄ de exercitu sennacherib. quē angel⁹
dñi p̄cussit. et in spacio vnius noctis in cinerē
redegit. vt legitur in hystozia scolastica. Qd &
tangit̄. ysa. xxxvii. g. Et. iiii. Re. xix. ii. pral.
xxxii. **I**tem doloz passionis oñdit mortis
angustia. qm̄ in morte solent cōcurrere varia
mozbozē gna. et membra sic occupare singula
vt plēs qñqz sint mozbi qz mēbzā. Dolozes eti
am irruūt tam vehemēter intēsi. vt vires cor
poris eneruēt. somnū auferāt. quietē impedi
ant. animū inquietēt. sensus omēs p̄turbent.
appetitū destituāt. obtundāt memoriā. obnu
bilent intellectū. ac sic aiām totā occupent. &
distrabant. & nihil aliud ei cogitare liceat. qz
dolozes. Vñ greg. Tanta est ibi vis dolozis. q̄
alibi non posset referri impetus cogitationis.
Quod multū deberēt adūtere qui cogitant in
fine penitē. & tūc p̄mo de salute aiē sue cogi
tare. quia qñ aliqz habet aliquē amicissimum
quē semp̄ habuit p̄oculis. & cū videt anxiū ad
mortē. et habz vncmū infirmū. de cuius incō
modo nunqz aut parū cogitauit quē nō habz
p̄oculis. nō est mirū si mimus dilectū quē non
videt tradat obliuioni. pro eo quē maxime di
lectū mozi videt. Amicuz quē carnales maxie
dilexerūt corpus eoz est. mīme dilectus & qui
nō videt spūs est. qui tūc obliuioni tradit̄ &
deus ip̄e. ps. Qm̄ nō est in morte. qui me. s. t.
Aug. in quadā omelia. Percutit̄ hac aiā duer
sione peccator. vt moriens obliuiscat̄ sui. qui
dum viueret oblitus est dei. Item debēt cogita
re q̄ ita inexorabilis est mors q̄ pro toto mū
do non daret vnā diē aut horā de indutijs. vel
aliqz mozā. Et q̄ p̄pter aliquē reuocarz p̄cib⁹
aliquibus aut p̄cio grauedmem infirmitatis.
Vñ cū quidā. vt dicebat mar Iacob⁹. longo tē
poze seruisset cuidā magno p̄ncipi & grauit̄
egrotaret. cū astaret ei dñs suns dicens q̄ mul
tum ei cōdoleret. & q̄ si quo indigeret. hoc ab
eo peteret. Dixit eger q̄ petebat pro omī serui
cio qd ei fecerat q̄ liberaret euz ab infirmitate
vel saltem ad horā. & cū dret q̄ hoc nō posset
facē. nisi sol⁹ deus. ait eger. et ego illi q̄ solus
facere pōt hoc p̄mitto q̄ si me liberet. ei soli
imp̄petuū seruiā. quod et fecit. **I**tem rex frā
cie labozās ad mortē. & desperatus a medicis.
& positus in cinerē vocauit omēs astātes. dicens

Ecce ego qui ditissimus erā & nobilissim⁹ de mūdo & potētissimus pro oibus diuitiis meis et potentia et amicis nō possum extorquere a morte inducias ab hac infirmitate p vnicam horam. Quid ergo valēt ista omnia. Et hoc dicens omēs audientes exiit ad fletum. Ipe cōtra spem a dño curatus cum credereē mortuus resurgens et deo grat⁹ exiis crucē accepit Job. xvi. Ego quondā opulētus repente cōtritus sū. **N**ō sic fecit quidē vsurarius qui dū in extremis laboraret fecit apporari a se va sa aurea & argentea pmittēs aīme sue illa & multo amplioza vt agros domos et alia si ad huc cū eo remaneret. Et cū magis vrgeret eum dolo infirmitatis ait ex quo nō vis mecū morari reddo te dyabolo. Et hoc dicēs expirauit. Cum autē mors corpōis ad penā purgatoziāz primere credat nam p dolores hmōi nōnunqz in toto purgant aīme vel saltē in parte. Ideo plerūqz electi durius moriunt qm i eoz morte intēdunt qnqz dolores p quos venalia refecant. Sic purgat⁹ est in via lazarus vlcibus plenus vt mortuus ab angelis in sinū abzabe cum iubilo portaret et diues moriens apud inferos sit sepultus. Luc. xvi. Diues variis crapulatus ferculis auribus obturatis precordiis obduratis clamorē paupis cōtempit. **S**z ecce post modicū vritur ardet et estuat in inferno qui mendicanti misericordiā denegauit. Vbi sūt diues cellaria tua vinoz tam annoitate qz varietate repleta vbi sūt hozrea tātis granoz copis cumalata. Non te purpura defendit a frigore nō biffus tibi subuenit ab ardore. Nunqz que pateris incurisses si de tantis hozreis micā si de tantis cellariis guttā paupī misericorditer impēdisses. Sic ergo patz q lazarus paupem vitā ducendo & mortē duram & miserabilē sustinēdo purgatus est. Similr virū dei imissū ad Ieroboā in bethel leo ppter culpam inobedientie purgandū occidit quem purgatū i morte vltra tangere nō psumpsit qn potius tam ipius mortui qz eius asini custos fuit. Non igit mirari debemus si iustos dure mori et impios trāsire leuius audiamus qm iusto dei iudicio iusti qnqz dure moriēdo purgant in hoc mūdo ne puniant acri⁹ in futuro. Impii vero si quid boni fecerūt quasi pro remuneratione leniter moriunt p malis aut que fecerūt puniēdi ppetuo referuantur. Nota i vitis pīm de viro iusto pio et simplice qui durā mortē sustinuit & ppter pluuias tēpestates & grādmes vix potuit corpus ei⁹ ad locū sepulture deferri vxoz vero eius mulier impudica cum serenitate aeris et populi multa frequentia fuit ad ecclesiā honozifice depozata. **I**tē terroz desperarationis mortis ostēdit angustia. Imminēte nempe mortis articulo videntes demones quia modicū temp⁹ habent & si hoīem illa hozza pdiderint nō eum vltra recuperare valebūt experiunt plus solito vires suas temptātes acri⁹ & pteruis infestātes miserū hoīem i desperatōis foucā picipitare

conātes vt eum ad penalia loca prahāt & illi sint torozes in penis cuius fuerūt suasozes i vitiis ppter qd bene dicit eccl. viii. nō est in hoīs ditione phibere spīritū scz exeuntē a corpore. Non em pōt hō mortē suā impedire vel differre. Sed tunc qsi reus de carcere rapitur ad tribunal iudicis ppzia corpis recepturus fm illud ii. cor. v. Omēs nos maifestari oportet aū tribunal xpī vt recipiat vnusquisqz propria corpōis put gessit siue bonū siue malū. Sequit. Nec habz potēstatē sui s. vel disponēdi sua in die mortis anxietate morbi & debilitate corpōis impeditus. Nec sinē quiescē ingruente bello id est incurso demonum. Ait em bēs berū. Ostiū nrm maligni spūs obsidēt et aduentū nrm ille hozrende effigies pstolantur. Idē. Quō non mors peccatoz pessimavbi nō subuenit vita formido exire & in ipō ore misco portus ingressu dum non confido ppe assistere qui excipiat exeuntē. Quid em. Secure nō exeo. Si nō dñs ipse custodiat exitū meū heu ero dubio demonū intercipientiū me nō assistente qui redimat neqz qui saluū faciat. **D**e mortis angustia tā ex dolore passiois qz ex terroze dānationis ps. Pulcre loquitur dicens. Circūderūt me dolores mortis & torozentis iniquitates cōturbauerunt me dolores inferni circūdederūt me poccupauerūt me laqi mortis. **D**iligenter attende qtuoz que mortis temp⁹ infelicē aīaz coangustāt. **P**rimū est multiplex corpōis infirmitas que notatur cum dicit. Circūderūt me dolores mortis. Ecce q irruunt infirmitates variē vndiqz circumdantes vt qnqz plura sint doloz gna qz mēbza. Item cum hoc q multe sūt & graues sūt dolozose et graūter affugētes & adeo sūt dolozes vehementer intēsi q armoniā corpōis oīo destr uūt et aīam a corpe separi cōpellunt. **S**ecundū est multiplex occurrens iniquitas quod notat cum dicit. Torozētes iniquitates cōturbauerūt me. Ibi iniquitates omēs qual feci rapide et fortiter irruēt. Iusto em dei iudicio fit vt qui in vita penitere noluit nec de suis cogitare peccatis de oibus tunc simul irruentibus despabilr cōturbeē. Vñ dñs p ps. ait misero peccatozi. Arguam te & statuā contra faciem tuam. **T**ertiū est cōsideratio supplicii infernalis quod notat cū dicit. Dolores inferni circūdederūt me. Et hoc recte sequit ad pcedēs ex quo nāqz cōsiderat oīa peccata sua de quibus nō egit penitentiā nec dei nceps se sperat agere posse nō restat aliud nisi q p oibus eternaliter cruciet. Pluralr aut dicit dolores quia nō solū fm mensurā culpe erit & mēfura pene veruetiā singulis peccatis pene singule rīdebūt vt alie p aliis diuerse p diuersis & graūozes p gūiozibus infligant. **Q**uartum est aspect⁹ demonū nimis terribilis. Quod notatur cum dicit. Preoccupauerūt me laquei mortis. Demones nominant laquei mortis quia infelicē aīam illaquant ne penitere possit et veniā postulare & sic illaquant ad mortem

pertrahāt inferualem. Quando em̄ illaqueās demones per cōsensum ppziū et cōsuetudinē tūc fortissime detinēt alligatā. vt ad penitentiā se mouere nō possit. dicit autē. p̄occupauerūt. videlicet. añ p̄lationē damnationis a iudice. et añ se p̄ationē aīe a cozpoze. Demōes nempe tante sūt p̄sumptōis et p̄teruie. vt nō expectent miserū peccatoz sibi tradi a iudice per sententiā diffinitiuā. Sed in eo dominū & potestātē. q̄si de iure acquisitā vsurpāt. vñ saluatoz loquēs ir̄lm̄ in p̄sona peccatoz. Luc. xix. ait. Venient dies in te. & circūdabūt te inimici tui vallo. Inimici sūt maligni spūs q̄ aīam a cozpe exeuntē obsidēt. quā vallo circūdant. quia añ mētis eius oculos reductis iniquitatibus quas p̄petrauit. hanc ad societātē sue damnationis trabētes coartant. vt in ip̄a extremitate vite posita. & a quibus hostibus circūclusa sit videat. & tñ euadēdī aditū inuenire nō possit. quia opari iam bona nō licet. que cū licuit agere cōtempserit. De quibus apte sequit̄. & circūdabūt te & cōagustabūt te vndiq̄. qm̄ ei nō solū opis. verū etiā locutōis atq̄ in super cogitationis iniquitates replicāt. vt que prius dilatauit in scelere ad extremū de oibus coangustet in retributione. **S**ciendū q̄ sicut docet greg. iiii. li. dyal. hmoi terribiles visiones q̄nq̄ ad vtilitatē & cozrectionē ip̄oz videntium. q̄nq̄ uo ad vtilitatē audientiū ostēdunt. Sicut declarat b̄s greg. p̄ exēpla. Ait em̄ Inqtus valde theodosius noīe puer fuit qui in meum monasteriū fratrem suū necessitate magis q̄ voluntate secutus est. cui graue erat si quis ei de salute sua aliquid loqueret̄. bona autē nō solum facē. sed etiā audire nō poterat. nunq̄ se ad sancte cōuersationis habitū venire. iurādo. irascendo. deridendo. testabat̄. Cum autē p̄ductus ad mortē extremū spm̄ ageret. cōuenērūt fr̄es. vt eius exitū ozādo p̄gerent. iam corpus eius ab extrema fuerat parte p̄mortuū in solo tñ modo p̄ctoze. vitali adhuc caloz habebat. fr̄es autē tanto ceperunt enixius ozare q̄nto eum videbāt sub celeritate discedē. cū repente cepit clamare. magnisq̄ vocibus orones eoz m̄terrumpe dicens. Recedite. recedite. Ecce drachoni ad deuozandū datus sum. qui p̄pter vram p̄sentiam me deuozare nō p̄t. iam in oze suo caput meū absozbuic. date locum. non amplius me cruciet. s̄ faciat quod facturus est. Dicentibus autē ei fratribus. frater quid loqueris. Signum tibi sancte crucis imp̄me. Ille cum magnis clamozibus r̄ndebat. Signare me volo. s̄ n̄ possum. quia squamis huius drachonis p̄moz. Tūc fr̄es in terrā p̄strati. ceperūt p̄ ereptione illius vehemēter ozare. Et ecce subito cepit eger magnis vocib⁹ clare. dicens. Gr̄as ago deo. quia dracho qui me deuozandū acceperat. oronibus vris expulsus stare nō potuit. Modo p̄ peccatis meis m̄tercedite. quia paratus sum cōueri. & funditus habitū relinquare seculare. Postq̄ vero toto ad deū corde cōuersus est. diuq̄ flagellis attri-

tus. tunc eius anima carne soluta est. **C**onstat proculdubio q̄ isti pro vtilitate sua. hec visio a pio dño misericorditer est oñsa. **C**at̄ extra crisaurius noīe tñ plenus vitiis q̄ntum rebus supbia tumidus carnis voluptatibus subdit⁹. in acquirendis rebus auaritie facibus accēsus cum dñs tot vitiis smem imponē decreuisset. cozpozali molestia p̄cussus ē. Qui ad extremū veniens. eadem hoza qua iam de cozpoze erat exiturus. aptis oculis vidit nigerrimos spirit⁹ cozā se assistere. & vt eum ad inferni claustra p̄ducerēt. vehemēter vrgere. Cepit ille tremere palefcere. sudare. magnisq̄ vocibus indutias petere. filiūq̄ suū noīe maximū quē ipse iam monachus monachū vidī nimis turbatis clamozibus vocare. dicens. Maxime curre. Nunquā tibi aliquid mali feci. In fide tua me suscipe. turbatus mox maxim⁹ affuit lugēs & p̄strepens familia cōuenit. ip̄i autē malignos spiritus quos ille grauiter insistentes tolerabat. videre nō poterāt. s̄ eoz p̄sentia in cōfusione. palloze. ac tremoze illius qui trahēbat videbant. pauoze autē tetrax eoz ymaginū huc illicq̄ vertebat̄. in lectulo iacebat in sinistro latere. aspectū eoz ferre nō poterat. vertebat̄ ad parietē. ibi aderāt. Cūq̄ cōstrict⁹ nimis relaxari se posse desperaret. cepit magnis vocib⁹ ac clamare. Indutias vel vsq̄ mane. Sed cū hic clamaret. in ip̄is vocibus de habitaculo sue carnis emissus est. De quo nimirū constat. quia ista pro nobis non pro se viderit. vt eius visio nobis p̄ficiat. quos adhuc diuina patientia lōganimit̄ expectat. Idē. Monach⁹ quidā magne estimationis bonis mozibus videbat̄. & i omni sua actione cōpositus. Sed sicut ex fine patuit. lōge aliter q̄ apparebat fuit. Nam cū se ieiunare cum fr̄ib⁹ demonstraret. occulte māducare consueuerat. Quod eius vitiū oīo fr̄es nesciebāt. S̄ cozpis supueniēte molestia ad extrema p̄duct⁹ fr̄es oīs qui in monasterio erāt ad se cōgregari fecit. at illi a tali. vt putabant viro suocati. magnū quid ac delectabile se ab eo crediderūt audire. Cui ip̄e afflictus. ac tremens cōpulsus est dñe. cui hosti traditus cogebat̄ exire. Nam dixit. Qñ me vobiscū ieiunare credebatis. occulte comedebā. & nūc ecce ad deuozandū drachoni suz traditus. qui cauda sua pedes meos & genua colligauit. caput uo suum in tra meū os mittēs. spm̄ meum ebibēs abstrahit. Quibus dictis statim defunct⁹ est & ut penitendo liberari possz a drachone q̄z viderat expectatus nō est. cōstat q̄ ad solā vtilitatem audientiū nō suā hoc viderit. qui hostē cui traditus fuerat & innotuit & non euasit. **I**tem narrat beda de gestis angloz. q̄ rex enredus quendā iuuenē grauiter egrotantē. vt cōfiteret̄. ammonuit. Qui r̄ndit q̄ hoc i infirmitate non faceret. quia sōdales insultarēt ei. q̄ hoc nō ex deuotione. s̄ timoze mortis & defectu cordis egisset. s̄ postq̄ qualuisset libeter hoc faceret. Cum autē infirmitate amplius agguata. rex eū iterū visitasset dixit ille. q̄ tūc

nec deinceps esset aliqua visitationis eius utilitas. eo quod duo iuvenes pulchri et albi ad eum muerant. quorum unus portabat librum pulchrum paruum. in quo scripta erant bona que fecerat. sed perpauca. Postea vero innumerabilis exercitus malignorum spirituum. quorum maiorum prulit librum enormis magnitudinis. ponderis impositabilis. & deformitatis horrende. in quo scripta erant teterrimis litteris omnia scelera quecumque fecerat et cogitauerat eger ille. Dixerunt autem maligni spiritus illis albis. Quid statis hic. Recedite. quia non est iste. Quibus illi dixerunt. verum est. Ducite eum in damnationis abyssum. Duoque malignorum spirituum percusserunt me ait infirmus. unum in caput. alium in pedes. Cum autem ad cor puenerint. moriar. et portatus a demonibus pertraher ad infernum. Quod et factum est. Non pro se vidit ista. que sibi non profuerunt. sed pro aliis ne similiter penitere differat. ait beda. **¶** Idem etiam narrat de quodam fabro qui propter necessitatem operum in quodam monasterio sustentatur a fratribus irreligiose vivebat. ebrietati ac aliis vitis seruiebat. magisque nocte in officina sua confucuerat residere. quam ad orandum ire. Qui infirmatus. et ad extrema perductus. vocatis ad se fratribus narrauit se videre inferos aptos. & sathanam dimerum in profundum. & cayphas cum ceteris qui christum dominum occiderunt. sibi que locum preparatum cum eis. Cumque fratres horrenter eum ad penitentiam desperserunt. quod iam non erat ei tempus imutandi vitam. ex quo iudicium suum viderat iam completum. Qui sine viatico obiit. exera monasterium est pietus. Hec vidit ut de sperata salute miserabiliter periret. sic beatus stephanus vidit celos aptos. ut sustineret constantius et illuc letius pueniret.

DE PRESENTIA MORTIS. DI. III.

Post mortis sententiam & mortis angustiam. videamus mortis presentiam. que bene notatur. **¶** Re. xiiii. Omnis mortimur. Ex virtute enim verbi presentis temporis. mortis presentia designatur. Et apostolus dicit primo corinthios. xv. Quotidie morimur. Nam media vita in morte sumus. Mors enim quotidie tollit portionem aliquam vite nostre. Nam si crescimus vita decrescit. Quia secundum Augustinum. quicquid viuunt. de spacio viuendi demunt. et quotidie fit minus minusque quod restat. ut omnino nihil aliud sit tempus vite huius. quam cursus ad mortem.

¶ Consideremus igitur mortis presentiam. Horis omnibus meditanda. Locis omnibus expectanda. Cunctis mentibus meruenda. Modis omnibus toleranda. Quoniam autem horis omnibus a morte carpimur. ideo mortem horis omnibus meditemur. Sciendum est autem quod meditatio mortis multum est utilis. profunde non profecto meditantibus. **¶** Primo quidem horrorem incutit. Non est enim tam prophetaus tam insanus tam insensibilis. aut tam miserabilis. qui non vehementer horreret. si diligenter inspiceret. & in corde suo profundius rummaret quod morietur. & nescit ubi. quando vel quomodo. vtrumque sensus memorie vel loquere fa-

culatam habebit. an conscientiam suam discutere. an peccata sua recollere. an gratiam conpunctionis obtinere valebit. Tunc enim forsitan nec deo nec de se ipso cogitare licebit. quod secundum Augustinum. percussit hac animam uersione peccatorum ut moriens obliuiscatur sui. quod dum uiuere oblitus est dei. Tunc o miser hominum circumdabunt te dolores corporis. angustie mortis. terrores iudicii. horrores inferni. Tunc te miserum maligni spiritus obsidebunt. tunc exitum tuum horrendum ille effigies expectabunt. tunc secundum euangelicam veritatem circumdabunt te inimici tui vallo. & circumdabunt te undique. et ad terram prosternebunt te. Tunc si poterunt te in desolationis abyssum. & in baratrum desperationis imittent. Rursus tunc animam tuam reuoluet horrenda cogitatio omnium peccatorum. **¶** Req. sup. O miser hominum. quis te tunc exeunte excipiet. quis recognoscat. quis consolabitur. quis comitabitur. quis hospitabit. **¶** Huiusmodi quidam dux lothoragicus cum esset in extremis respiciens domos suas et castra. dicebat. O domine deus quantum contemnendus est mundus iste. quia ego qui tot habeo castra et palatia et tot potui hospitare. nescio quo adhuc in nocte hac debeo ire. aut quis me debet hospitare. **¶** Secundo meditatio mortis torporem excutit. Hic est stimulus pungens asinum & calcem lasciuum & discolum virgines equum. Ideo monet sapiens. ecclesiasticus. ix. quodcumque potest manus tua instanter operare. quia nec opus est. **¶** Eccli. xiiii. Si habes benefac tecum & deo dignas oblationes offer. Memento ire quoniam mors non tardabit. Nota bene et expone. **¶** Tertio meditatio mortis a peccato reuocat. Facit enim homines dimittit & detestari peccatum. secundum illud ecclesiasticus. vii. In omnibus operibus tuis memorare non uisum est. & in eternum non peccabis. Qui recollit de morte cogitare debet quod causa mortis peccatum est. **¶** Gen. iii. quacumque die comederis mortem morieris. Dicitur in hystoria trasmarina. Quod cum bragmanni ab alexandro peteret immortalitatem sibi dari & ipse se hoc non posse dare diceret. cum ipse esset mortalis. dixerunt. tu ergo cum sis mortalis. quare tot mala faciendo discurris. quod darent. ab his mortalibus mors te deberet reuocare. **¶** Quarto memoria mortis ad penitentiam agendum. puocat. Quia enim secundum Gregorium. minus est mala non agere. nisi etiam quisque studeat & bonis operibus insudare. non sufficit ad salutem a peccatis perpetratis cessare. vel perpetranda cauere. nisi et studeat homo de preteritis penitentiam agere secundum illud. Math. iiii. Genimiam viparum quis demonstrabit vobis fugere a ventura ira. Facite ergo dignos fructus penitentiae. **¶** Quod autem memoria mortis puocat ad penitentiam. patet per illud. ysa. xxxix. Ezechias enim audito. morieris tu & non uiues. fleuit. **¶** Item niniuite audita comminatione subuersiois & mortis penitentiam egerunt. **¶** Ioan. iiii. **¶** Item dicitur in vitis primae. quod quidam sanctus abbas dicebat. Memor esto semper exitus tui. & ne obliuiscaris extremum iudicii. & non erit delictum in anima tua. **¶** Et beatus Gregorius ait. Cum culpa animam temptat. necesse est ut breuitatem sue delectationis aspiciat. ne ad

uiuacem mortē iniquitas rapiat. **E**xemplū de quodā diuite peccatore. qui cū diu male vixisset. et semel ad cōfessionē veniēs nullā a cōfessoze penitentiā recipe vellet. dicēs. q̄ penitētiās agere. nec cōsueuerat. nec valeret. tandem cōfessoz vix ab eo potuit extorq̄re. q̄ quolibz die facerz sibi dici maue q̄n surgerz. et sero q̄n lectū intraret. dñe vos moriemī. vel aliqd eq̄pollēs. Quod cum multis diebus dictū ei fuisset. nec nomē mortis auditū eius aīm penetraret. tandē diuino nutu cōpūctus expauit. aduertens q̄ indubitāter decederz. s̄ ignozabat. q̄n vel quō ex hac vita migraret. **H**oc autē constabat ei. q̄ nisi vitā suāz corrigeret. sine fine p̄iret. **C**ōfestim igiē cōfessus. oīno se mādatis cōfessozis exposuit. vitāqz suā in melius cōmutauit. **I**tē cum quidā pyrate agerēt in tempestate positi vouerūt q̄ cōfiterent̄ si euaderēt. **E**uadentes cōfiterent̄ cuidā heremite. **C**ū suā aliquoz eidem cōfiterent̄ magister eoz. arguitur ab eo de flagitiis suis. et ad papam mittitur. **I**lle autē eum occidit. **I**dē fecit de alio. **T**ertio autē cōfiteus tractat̄ blande. et iniungitur ei cū non posset euelli a malitia sua. vt saltem hoc faceret. q̄ quotiēscūqz aliquis moreret̄ si posset adiuuaret eū poni in terra. & cogitaret qualis fuisset mortuus. & qualis ip̄e esset futurus. & q̄ idem fieret de eo cito. **Q**uod cum sepe hoc faceret. et de morte frequēter cogitaret. horruit statum suum. & fugiens ad heremum artissimā penitentiā egit. **Q**uinto memoziā mortis puocat ad mūera largitatis. **A**lexander vt cognouit q̄ moreret̄. dimisit regnū pueris suis. **1. Mach. i.** Multi timore mortis cōdunt et ordinant testamēta. et dant elemosinas. & amicos sibi faciūt. et intercessores acquirūt s̄m cōsiliū dñi. **Luc. xvi.** **E**acite vob̄ amicos de mā. iniqui. &c. **Ambrosi⁹.** Non sūt hoīs bona que secum portare nō pōt. sola autē misericordia comes est defūctoꝝ. **D**icit̄ q̄ quidam burgenfis parisiē. parauit feretrū suū in camera sua in quo deferret̄ euz moreretur vt p̄ hoc mortis memoziā haberet & puocaret̄ ad opa misericordie. & in die defūctoꝝ replebat illud panibus quos paupibus dabat dicēs. **E**cce cito moriar. & quis memorabitur mei. **S**exto reprobat opa vanitatis. **O**mne mundi gaudiū. & omnē ineptam leticiā & h̄mōi cōtemnit q̄ de mortis amaritudie recordatur s̄m illud eccl̄. **ii.** **R**isum reputaui errorem. & gaudio dixi quid frustra decipis. **I**dē. **vii.** **M**elius est ire ad domū luctus. q̄z ad domū conuiuii. **I**n illa em̄ finis doceēt oīm. **I**dē. **xi.** **S**i multis annis vixerit hō. & in his oībus letus fuerit. memisse debet tenebrosi tempis & dieꝝ maloz. qui cū venerint. vanitatis arguentur oīa que in mūdo sunt vana esse. **S**eptimo in meditatione mortis cōtemnitur mūdi cupiditas. **A**d cōtemptū mūdi et omniū terre noꝝ multū valet meditatio mortis. **J**ob p̄mo. **N**udus egressus sum de vtero m̄ris mee. nudus reuertar illuc. **I**dē. **xxvii.** **D**iuēs cū dormi

erit nihil secum auferet. ap̄iet oculos suos. & nihil inueniet. **p̄s.** **N**e timueris cū diues factus fuerit hō &c. **I**deo **I**ero. **F**acile cōtemnit oīa. qui se sp̄ cogitat moriturum. **V**n̄ legit̄ in barlaam. q̄ cum viderz iofaphath senē decrepitū audiens q̄ omēs si diu viuāt h̄nt ad hāc miserriā deuenire. nisi p̄us morte p̄ueniant. **I**ncipit cogitare de morte. & inde delectabilia abhorere. **D**icit̄ q̄ cum frater gregori⁹ audiēs legi in biblia de antiquis. ille vixit tot̄ ānis. & iste tot. & mortuus est. mundū cōtemnens intrauit ordmē p̄dicatoꝝ. vbi factus est maximus magister in theologia. & cōtempoꝝ mundi & sui. **I**tem cū ecclesia consecra ret̄ in qua erat comes sepultus. & deberet inde extrahi p̄pter cōsecrationē. patefacto ei⁹ sepulcro. apparuit immanissimus bufo sup̄ faciē eius eum corrodens. & alii vermes et serpētes. ad quoz aspectum et horrozē oīs resiliēt. **F**ilius autē dicti comitis iuuenis hoc audiens accessit. & vicia carnis paterne sanie & vermiz diuinitate & horroze. incepit mestus cogitare de morte. & q̄z uane sūt mūdi diuicie et delirie & honores. **V**n̄ relictis oībus fugit cogitās se b̄m fore si paup fieret pro xp̄o. **Q**uidā autē domicelli citius eum sequētes & inueniētes. nec eum reuocare valentes venditis equis & rebus. & pro deo erogatis. ad monitōez eius eum pauperez paupes sequebant̄. multa cōuitia p̄pter deum ab hoībus sustmētes. romā venit. vbi factus ē carbonarius. & secretū suū cuidā cardinali cui cōfessus est. & statū suū reuelauit. **C**ū autem post plures annos semel vrbē intrasset ad vendendū carbonē. & ī domū dicti cardinalis cōfessozis sui carbōes depoztasiz. arreptus ibi infirmitate. post suscepta sacramēta oīa paup̄ iacens sub gradu ad dñm migravit. **Q**uo facto oīs cāpane vrbis p̄ se sonuerūt. **Q**uod cū p̄miraret̄ et cardinalis cōfessoꝝ eius reuelauit causam. hoīes autē terre sue existentes ī curia audientes hoc quem viuū querebāt mortuum inuenerūt. **A**d idē facit exemplū q̄ ponit barlaam ad iofaphath de hoīe. qui fugiens vnicoznē incidit in baratrū. in quo arbuscula apprehendens. vidit in eius radice duos mures. vnū albū. alium nigrum. radicem arbozis cōtinue corrodentes. **I**n fundo vidit drachonem horribilē apto oze ip̄m deuozare volētem. **E**leuatis autē oculis vidit ille modicū mellis in arbozis sūmitate. **Q**ui oīm p̄dictoꝝ oblitus. totū se cōtulit ad mellis dulcedinē. **S**ed dum nō aduertit. arboze corroza a muribus in profundū subito corruēte. dracho cōtinuo ipsū deuozauit. **V**nicoznis est moꝝ. **B**aratrū mundus. **A**rbuscula. vite p̄ntis miseria. que albo & nigro mure. id est die et nocte cōsumit̄ incelsanter. **D**racho expectans. dyabolus insidiās & exitum n̄m desiderans ad pdendum. **O**ctauo in meditatione mortis instruitur cordis hūilitas. v̄n̄ antiqui hūiliare se volētes ponebant cinerē sup̄ capita sua in memoziā q̄ cinis essent eccl̄. **x.** **Q**uid sup̄bis terra et cinis.

Gen. xviii. Loquar ad dñm meū cū sis pulvis et cinis. Cum alexāder nauigaret p quendam fluuiū paradysi. vt veniret ad ortū ei⁹. quidā senex de rupe apparēs ei. suāsit ei regressū & dedit ei lapidē p̄ciosum pulcherrimū. dicens. ei q̄ in eius pondere cognoscēt valozē suū. Lapis ergo ille positus in statera nudus. om̄ia p̄derabat. quecunq; in alia lance ponebant. cooptus puluere nihil ponderabat. sed ei prep̄derabat festuca vna. In hoc dabatur ei itelligi q̄ viuus aliis omnibus p̄ponderabat. mortu⁹ autem et optus sepulcro nihil. Item homo ad modū pauonis visis pennis sup̄bit. & rotam caude visis pedibus. deponit. sic hō viso fine. Itē legiē in vita Iobis elemosinarii patriarche cōstantinopolis. q̄ cōsuetudo impatorū erat cum essent electi p̄ma die coronationis sue veniebat lathomus ferens in manu sua tres aut quatuor pecias marmozis diuersoz colorum dicens. Iubeat impator de quo gñe marmozis velit sibi fieri monumentū. Per hoc insinuātes q̄ tanq; mortalis homo cogitaret de morte. curam aīe sue ageret. pie regeret regnū suū. subditos suos nō tēneret. nec se sup̄ alios arroganter offerret. Idem Iobes elemosinari⁹ factus patriarcha fecit fieri sepulcrum imp̄fectum. & in p̄cipuis sollēnitatibus st̄atuit quēdam qui ei diceret cū esset in loco honozis sui Domine imp̄fectum est sepulcrū tuū. Iube illud p̄fici. quia nescis qua hora fur veniet. Itē dicit cum papa cōsecrā & in sūmum honozē extollit. q̄ stupa cōburit in eius oculis. & ei dicit. sic transit gloria mūdi. q̄si diceret cogita te cinerē et mortālē. Item ad hoc facit exemplum de achab. iii. Re. xxi. e. f. g. qui cū audiret mortē sibi imminere quā mimabat ei helyas indutus est sacco et ambulabat demisso capite. & dicit dñs ad helyam. nōne vides achab. hūiliatū corā me & c. Cogitās em̄ de morte inuenit in se materiā humiliationis et causam. fragilitatē suā considerās. & sciens se cito in puluere redigendū. om̄i glia mūdiāli. opulentiā tempali. pulcritudinē et roboze corpozali. post modicū spoliandū. ac sic nō intumescit p̄ sup̄biam. s; potius p̄ hūilitatē verā cōp̄mitur in seipm. Quis em̄ tam sup̄bus. p̄sumptuosus elatus. si p̄funde cogit q̄ q̄scito aīa separatur a corpe corpus marcescit & corrūpiē. fitq; cadauer. quo nihil vilius. nihil fedius. nihil fetidius. nihilq; horribili⁹ inueniē. Quid enim verbi gratia sic aerē inficit. tam graues exalationes emittit. olfactū hoīs sic cōtristat. aspectumq; molestat. vel eius cōplexionē tam vehementi alteratione corrūpit. Nullus vnq; fuit ita carus homini dū viuebat. cuius aspectū cōfortiūq; cadaueris mortui non horrescat. Nonno in mortis meditatione carnis feruoz dep̄mitur. Greg. Nihil adeo valet ad edomāda carnis desideria q̄ cogitare qualis mortua sit futura. Sicut mulier volēs filiū ablatāre. aliquid amarū apponit vberibus vt puer a ritudinē sentiēdo ab vberē abstrahat. sic hō

mortis amaritudinē preuidēs a deliciis carnis retrahit. Eccl. xxxxi. O mors q̄ amara est me mozia tua homini iniusto. Nota exemplū de heremita substergēte sanie a muliere mortua. et apponente narib⁹ suis cū remtare. Iob. ii. Sedens in sterquilinio testa. id est mortis me mozia & fragilitatis. & fractione corpozis saniem temptatōis s; peccati radebat. Hoc autē p̄mittendū nō ē q̄ tanto vilioza fetidiozaq; sunt cadauera. q̄nto delicatius in crapulis & luxuriis fuerim enutrita. Nam caro que nūc delicatis cibis aliē. paulopost scaturire veribus agnosceē. vt in sepulcro sit esca vermiū. q̄ delectabiliter saginat affluentia ferculozū. & q̄nto nūc sibi p̄curat suauiozē ciboz molliē. tanto grauiozē exalabit putrefacta fetozem. Sicut euidenter oñditur. ii. Mach. ix. Vbi de sup̄bissimo et impiissimo anthiocho dicit. q̄ de corpeze impiū vermes scaturiebāt. & viuentes in doloze carnes effluebāt. ita vt odoze ei⁹ et fetozē totus eius exercitus grauare. nec ip̄e etiam fetozē suū ferre poss; Cuiusdam ducis venetiāz vxoz delicata nimis cōmūib⁹ aquis sese dedignabat abluere. s; p̄curabat sibi fieri balneuz de colecto laboziosius celi roze. cibos cōcisos minuti⁹ a famuloz manib⁹. p̄p̄riis n̄ tangebāt. s; ori suo fusciniulis aureis adhibebat redolebat vel fetebat potius eius corpus & cubiculū multo uapozē aromatū diuersoz. S; vibrato sup̄ eam mucrone diuini iudicii. corpe eius om̄e cōp̄truit. nec fetozē eius quisq; ferre potuit. nisi q̄ ex ancillis vna nō sine multa rum speciez auxilio raptim dñe ministrabat. & p̄tinus fugiens abscedebat. et sic miserabiliter cruciata diē clausit extremū cūctis letatibus. relinquēs posteris meditationis exemplū. vt carnis delicias abhorretes. iugiter habeamus añ cordis oculos finē n̄m. Decimo p̄ meditationē mortis vita p̄ns dirigit. quia q̄ de morte cogitat est admodū nauigantis. qui regendo nauē in fine se ponit. Itē ad modū iūmeti q̄ cauda se defēdit. Itē ad modū auis q̄ cauda in volādo se regit. Vñ Iob. xii. Inter roga iūnta. et docebunt te. & volatilia celi & indicabūt tibi. Vñ decimo meditō mortis valet ad mortis supplicium euitandum. cui⁹ ista mors n̄ nisi vmbza reputat & introitus. In passione sancti andree dicit. Egrediuntur homines a corpeze rei et nudi nihil secum p̄ter peccata portātes. Duodecimo valet ad eterne vite desiderū attendendū. cuius ip̄a mors est introitus. Iob. iii. Quasi effodiētes thesaurum vehemēter gaudēt cū muenerint sepulcra eccl. xli. O mors q̄ bonuz est iudiciū tuū & c. Et post. Noli metuere iudiciū mortis. Sap. iii. a. Vñ sūt oculis insipientiū mozi. illi aī sūt in pace. Sic igitē euidenter apparet q̄nta bona pueniāt ex meditāone mortis. vñ Iero. dicit. Sentētia platonis est q̄ sūma phia est mortis meditatio. Et in vitis p̄m dicit q̄ theophilus ep̄s moziens dixit. Beat⁹ es abba arfēni. qz sp̄ hanc hozā ante oculos habuisti. Semp igitur

habeat homo memoriã mortis añ oculos cordis sui. sicut speculũ in quo se videat. vitã suã cõsideret et attendat. **C**õsideremus etiam mortis presentia locis omnibus expectandam quã eius aduentus nobis est inopinabilis & incertus. Nihil enim morte certius. nihil incertius hora mortis. nihil venit velocius. nihil inuadit acrius. nihil potest crudelius impugnare. Illa in locis omnibus nos expectat. & nos si sapientes fuerimus eam ubique expectare debemus. **C**irca mortem autem quatuor sunt incerta. scilicet. Status locus. tempus. et modus. siue genus. Status quia nescit homo in quo statu morietur. in bono vel in malo. in caritate vel extra. ecclesiasticus. ix. b. Nescit homo verum amorem vel odium dignus sit. Item nescit verum iuuenis vel senex. diues vel pauper. compos mentis. vel mente alienatus. Item dubium est ei de loco. Nescit homo verum morietur in mari. aqua vel terra. in aere vel igne. Ideo dominus noluit mortis diem esse certum. ut in omni loco timeret mortem. **S**eneca. Mortis insidiam tibi in omni loco. et tu eam in omni loco securus expecta. Debemus facere sicut miles qui cum pugnet cum aduersario suo in duello. & uterque videret quod non posset alium superare. nocte superueniente communi consensu egressi sunt campum eius conditione quod uterque diffidauit alterum. ita quod ubi cunq; eum inueniret. si posset eum occideret. Ideo alter timens fortitudinem aduersarii & violentiam in nullo loco volebat incedere sine armis. Ita debet quilibet ubique ferre arma penitentiae. i. corinthios. vi. Per arma iustitiae a dextris et sinistris. Item tempus mortis uoluit dominus incertum esse. ut omnis hora suspecta haberetur. **M**atthaeus. xxiii. Vigilate quia nescitis horam neque diem. Si enim intrares domum & scires quod aliquis in domo illa ad te accederet & occideret. proculdubio ad te omnes accederet timeres. & suspectos haberes. Sic tu intras in mundum hunc certum debes esse quod aliqua hora te occidet. & nescis que sit illa. & ita omnes debes inspectas habere. Item incertum est genus mortis. quia homo res est fragilissima que pro nimia fragilitate potest infinitis modis occidi. **H**ominem enim potest occidere vel unum mortuum. ut canis rabidi vel serpentis. vel una etiam punctura ut dyptis vel scorpionis aculeus vel tactus alicuius venenati. vel haustus. scilicet. veneni. vel flatus ut situle & reguli. vel visus ut basilisci. vel defectus modici aeris. vel morsellus alicuius venenosi. quia intra delicatum morsellum inueniunt diuites sepe subitam & improvisam mortem. unum frequenter faciunt diuites sicut cocodrillus. qui est maximum animal potens in aqua & terra. durissimam pellem habens. qui mirabiliter odit ydruum serpentem. quem si percipit alicubi conculcat eum et atterit. conculcatus autem abscondit se & inuoluit in herba. in loco in quo nouit illum venire ad pastum. & dum glutit herbam viridem. glutit ipsum. qui interiora eius perforat. & itoxicat. & occidit. Sic diues durum cordis habet super omnia mortem odiosam. quam cum propendit in aliqua occasione vel distempantia febrili multis medicamentis

minibus eam atterit. & conculcat. **C**um autem alii quidam credunt se comedere cibum gratum & delectabilem in aliquo morsello glutit mortem. que subito et ex improviso eum perforat et occidit. unum dicitur. **A**lius iacet anguis in herba. **V**ita hominis est sicut lucerna ad ventum. que cito et subito extinguitur. **P**uer. xxvi. **L**ucerna hominis spiraculum eius. **P**rouerbia. xiii. b. **L**ucerna impiorum extinguitur. Item vita hominis est quasi tela araneae que ad modicum flatu venti rumpitur. **I**mmo fragilior est quam filum araneae. citius enim extinguitur ab irruente aduersitate quam filum illud a vento rumpatur. **I**n magno periculo sunt peccatores. qui ad filum tam debile dependunt super puteum inferni. unde quidam ait. **O**mnia sunt hominum tenui pendentia filo. & subito casu que valere ruunt. **N**ota exemplum supra positum. de homine fugiente in nicodemum. **I**tem cum dixisset quidam dyonisio tyranno quod valde felix videretur esse status eius. puta qui multis populis imperabat. qui diuitiis deliciis & honoribus abundabat. fecit ei dyonisius magnam conuiuium parari. mensam autem poni fecit super foueam profundam. & horridam in qua erat ignis magnus accensus. **S**uper caput vero sedentis in mensa gladius acutissimus cum filo tenui dependebat. qui singulis horis super caput eius cadere videbatur. **C**um ergo multa fercula delicatissima in vasis aureis et argenteis faceret ei dyonisius proparari. & inuitans eum ad iocundam & hilariter epulandum. non poterat ille nec comedere. nec letari. quia ex una parte timebat. ne in foueam et ignem subito corrueret. ex alia parte ne gladius ille terribilis in caput eius decidens ipsum scinderet medium formidabat. **T**unc dixit ei dyonisius. **E**cce felicitas mea quam ita desiderabilem delectabilem et amabilem reputabas. **C**um enim ex una parte timeam in profundissimam foueam inferni & ignis eterni supplicium repente corruere. ex alia parte gladium eterni iudicis super caput meum ex improviso cadere phorescam. quod in auro argento et eplis et omni gloria mundiali delectari potero uel gaudere. **I**tem homo peccator similis est illi qui sonabat ut postea dixit quod aduersarius suus in celo tenebat clauam in manu demissam inferius. in qua ipse manibus se tenebat inferius. et dicebat aduersarius eum in abyssum que ei suberat. picere volebat. qui pro timore dormiendo clamabat usquequo excitare a somno. & sic liberaretur ab ymaginato periculo. **S**ic est de peccatore. quem deus cuius est aduersarius tenet. cuius vita in manu eius est. quem cum per iudicalem sententiam deus cadere dimiserit in abyssum inferni. non clamat adiutorium bonorum quo excitatus a peccato liberetur a periculo. **I**tem fragilior est homo aliquo vase uitreo. luteo. ligneo. lapideo. quia si vas uitreum potest aliquo duro fragili. non tamen potest submersum extingui. **I**tem ligneum si potest vni aqua non ledit si submergitur. **I**tem luteum aquam tenet. & igne solidatur. homo autem ab omnibus istis ledit et destruitur. **P**otest enim homo lapide frangi igne exuri. aequo extingui per corruptum aerem infici & corrumpi

Item magne fragilitatis est hō. quia pūctura
vnius acus eum occidit. vel accessio vnius fe-
bris. **Iob. xxi. c.** Ducunt in bonis dies suos &
in pūcto ad inferna descēdūt. **Pūct⁹** iste ē acu-
leus mortis vt dicit̄ vulgariter. **Per vnum pū-**
ctum pdidit martinus asinā suā. id est homo
ad pūctum mortis corpus suū. **Prop̄ hoc hoz-**
raē sapiens eccl̄. v. Ne tardes cōverti ad dñm.
& ne differas de die in diē. subito em̄ venit ira
illi⁹ &c. **Et dñs apoc. iii.** Si n̄ vigilaueris ueni-
am ad te tanq̄ fur. & nescies qua hora ueniā
ad te. **Et Math. xxiiii.** Si sciret p̄familias q̄
hora fur ueniret. uigilaret utiq̄. & nō sineret
p̄fodi domū suā. **Ideo et uos estote parati.** qz
qua hora nō putatis filius hoīs ueniet. **Debet**
ei go quilibet esse paratus om̄i hora. q̄si nunc
esset absq̄ dubio moriturus. **Propterea nem-**
pe uoluit deus finē n̄m nobis esse incertum.
vt dum incerti sum⁹ qua die vel hora vel quō
moziāmur. semp ad mortē parati inueniri sol-
licite studeamus. **¶ Debemus autē ad mortē**
esse parati multipl̄. **Primo.** sicut boni p̄uiso-
res. adnecessaria id est merita cōgregandum
Sicut dispensatores ad rationem dño suo red-
dendū. **Sicut** strenui bellatores ad nos et n̄ra
defendendū. **Sicut** fideles serui ad aduentum
domini expectandum. **Sicut** spōse dilecte ad
nuptias p̄perantes. **Debemus** inq̄ esse parati
sicut p̄uidi mercatores p̄parāt merces ad nū-
dimas p̄fecturi. **Et** sicut p̄udentes yconomi
prouidēt sibi necessaria p̄o victu suo et fami-
lie sue. **Videmus** em̄ q̄ hoīes in messe mane
surgūt instanter colligūt. nec añ noctē dimit-
tunt. sic debet quisq̄ fidelis cōgregare mani-
pulos meritoꝝ. **Sicut** ait sapiens puer. **x.** Qui
cōgregat in messe filius sapiens est. qui autez
stertit in estate. filius cōfusionis. **Idem** puer.
vi. **Vade** ad fornicā o piger. & cōsidera vias
eius. & discite sapientiā. que cū nō bebeat ducē
nec p̄ceptozē. nec p̄ncipē. p̄parat in estate cibuz
sibi et congregat in messe quod comedat. **Vi-**
de q̄ hoīes sapientes p̄uidēt sibi necessaria p̄
anno. eo tpe quo possūt sibi uenientius et vti-
lius p̄uidere. aliqñ p̄o vno solo mense. **Pa-**
peres vero q̄ nō possūt ad longū temp⁹ sibi p̄-
uidere. saltē p̄ septimana p̄uidēt sibi. **Diui-**
tes etiā qñ volūt facere magnū festū. p̄ mul-
tos dies añ p̄uidēt que necessaria sunt ad fe-
stum. **Quātomagis** deberēt sibi merita cōgre-
gare nō p̄ die. mense. vel anno. s̄ p̄ vita eter-
na. **Et** si mūdani solliciti sūt de thesauris pecu-
nie cōgregandis. quantomagis quisq̄ fidelis
deberz eē sollicitus de thesauris spūalibus acq̄-
rēdis. **Sic** docet saluator. **Math. vi.** Nolite the-
saurizare vobis thesauros in terra &c. **Thesau-**
rizate at̄ vobis thesauros ī celo. vbi nec erugo
nec rinea demoliēt. & ubi fures nō effodiunt
nec furant. **Ad** hoc exhortās barlaam tale po-
nit exemplum. **In** ciuitate qua dam mos fuit
quolibet āno vnū sibi p̄ncipem instituere. q̄s
in fine anni nudare. & in exiliū mitterē cōsue-
uit. **Sapiens** autē quidā et p̄uidens. electus in

p̄ncipem & legem audiēt. bona sua trāsmisit
ad exiliū. ad quod ueniens finito tempe p̄n-
cipatus. inuenit sufficiētia sibi. ita q̄ bonis oī-
bus abūdauit. **Itē** debemus esse parati ad mor-
tem. sicut serui reddituri dño suo rōez de rece-
ptis pecuniis. et aliis bonis dñi sui. **De** hūitatis
omissis et de transgressiōib⁹ cōmissis. & de
tēporis aliarūq̄ rerū abusu. et de lucris t̄paliz-
bus augmentādīs. **Tales** p̄ sollicitudine rogi-
tāt. uigilāt. scribūt singula de q̄bus reddituri
sūt rationē. ne si deficiāt. minus fideles repu-
tenē. & fusionē habeāt. ac etiā puniant. vñ sal-
uator. **Math. xxv.** **Homo** quidā pegre p̄fici-
scens. uocauit seruos suos & tradidit illis bo-
na sua &c. **Post** multum uero temporis. uenit
dñs seruoꝝ illoꝝ. et posuit rationē cū eis. **Ibi**
nota quō boni remunerati sūt. seru⁹ uero ma-
lus et piger reprobatus. **Et** luc. xvi. **Pater** fami-
lias uocauit uillicū. dicens ei. **Redde** rationem
uillicationis tue. **Ibi** nota quō p̄uidit sibi. et
laudauit dñs uillicū iniquitatis. quia p̄uideret
fecisset. nō quia iniquitatē approbet dñs. sed
illi⁹ p̄uidentiā quā p̄ se habuerat cōmendauit
Vñ subdit. **Et** ego uob̄ dico. facite uobis amī-
cos de māmona iniquitatis. **Item** debemus eē
parati. sicut boni et strenui bellatores. qui in
iugi pugna sumus cum multis hostibus forti-
bus et malignis. aduerte quō obfessi in castro
abstinent. uigilāt. circūspicientes cauent peric-
ula. castrū circueūt. ruinas refartitū. infirmi-
oza defendūt. et semp timentes. semp solliciti.
uix audēt comedere. uix dormire. **Et** si semp
habeam⁹ pugnare cum multis. **Sicut** ait apo⁹
ep̄. vi. **Nō** ē nobis colluctatio adūsus carnē. et
sanguinē. s̄ aduersus p̄ncipes et potētes &c
Imminente tñ morte longe p̄uioꝝ et periculo
sioꝝ instat pugna. **Tunc** nāq̄ hostes maligni
total exerciūt vires suas. q̄ntū p̄mittūt a deo.
scientes quia modicū tempus habent. & si illa
hora p̄diderint hoīem. alias recuperare non po-
terūt. **Si** uero lucrati fuerint. imp̄petuum nō
amittēt. **Item** debemus esse parati. sicut minī-
stri suum dñm expectātes. **Sicut** ait dñs. **Luc**
xii. **Sine** lūbi uestri p̄ncipi. et lucerne ardētes
in manibus ur̄is. & uos similes hoībus expe-
ctantibus dñm suum. qñ reuertat̄ a nuptiis.
In renibus accinctis castitas. in lucernis ardē-
tibus ardoꝝ caritatis & splendor bonoꝝ opm
designat̄. in expectatione dñi uenientis a nu-
ptiis. mee lligit̄ expectatio mortis. in qua dñs
de celo. q̄si de palatio festiuali & thalamo nu-
ptiali ueniēs uisitās amicos suos in morte. cui
curialiter uenient̄i & p̄ egritudines pulsati ad
ostiu n̄m. mortemq̄ p̄ximā nūciāt̄. **Debem⁹**
esse parati p̄ cōsensum cordis ostium apire. vt
de carcē. id ē de corpe mortis hui⁹ nos educēs
& cum gaudio nos deducens. ad gaudia semp-
piterna p̄ducatur. **Item** debemus esse parati ad
mortē. sicut spōse ad nuptias p̄fecture que se-
parant. vt placeant sponis suis. vñ apoc. xix.
dicit̄. **Venerūt** nuptie agni. & vxoz ei⁹ p̄para-
uit se. **Et** math. xxv. **Venit** sp̄sus et q̄ parate

erant intraverunt cum eo ad nuptias. & clausa est ianua. fatuis scilicet nouissime venientibus. & congruo. id est mortis tempe non paratis. Ideo ait dominus. Luc. xii. Et vos estote parati quia hora non putatis. filius hominis veniet. **C**onsideremus etiam mortis presentiam cunctis mentibus formidandam tam bonis quam malis. Quia enim malis timenda sit mors. docet psalmus. dicens. Mors peccatorum pessima. vere pessima. Mala quia in morte eis omnia delectabilia auferuntur. Peior. quia omnia tristabilia infliguntur. Pessima quia nulla solatia vel remedia conceduntur. Sicut patet de diuite epulone. Luc. xvi. Ad maiorem desolationem aliquorum morientium impiorum. ostendit eis deus penas infernales aut exitum ex hac vita. Sicut patet per exempla aliqua superscripta. Cum autem quadruplex sit mors secundum Augustinum. videlicet mors corporalis que est separatio anime a corpore. Et mors anime que est separatio anime ab anima per peccatum. Et mors anime post hanc vitam scilicet pena ipsius solius ante iudicium. quibus fuit pena diuitis epulonis. Et mors quarta que est pena corporis & anime simul in inferno post iudicium. Si mors corporalis est adeo metuenda ut dictum est. que tamen non est nisi umbra mortis. Sicut dicit Gregorius super illo verbo. Iob. xiii. Producit in lucem umbram mortis. Dicit etiam somnium. Sicut dicit Gregorius super illo verbo. Iob. xiiii. Nec consurgit de somno suo. quanto magis alie mortes timende sunt. in quibus oibus deus ab anima separatur. Quanto ergo deus melior est anima. tanto deterior est separatio anime a deo quam anime a corpore. Preterea mors anime solius in inferno ante iudicium. vel anime cum corpore post iudicium. quarum utraque dicitur mors secunda. sunt incompatibiles plus metuende. Sicut docet Augustinus sic dicens. Prima mors scilicet corporis. animam nolentem pellit a corpore. Secunda mors animam nolentem tenet in corpore. Et ideo sempiterna mors. quam nec anima viuere poterit deum non habendo. nec doloribus carere corporalis moriendo. nec anima ibi viuere dicenda est que a vita dei alienata erit. nec corpus quod eternis doloribus subiacebit ac per hoc durior quia finire morte non poterit. Ob hoc autem precipue prima mors est timenda. quia ex ea fit transitus ad secundam. Non solum autem malis et impiis est timenda. sed etiam iustis. sicut ostendit Gregorius in morte. super illo verbo. Iob. xxxiii. Nec operatur tibi vicibus. ubi loquens de timore electorum in morte. ait. Cum de oibus semper diuina iudicia precescant. tunc tamen vehementer metuunt cum ad soluendum humane conditionis debitum. veniente districto iudice. propter quod se cernunt. et fit tanto timor acrior. quanto et retributio eterna vicinior. Considerandum enim. quia nec hec quidem sine aliquo reatu est quod laudabiliter gessimus si remota pietate iudicemur. Ideo dauid dicit. Non meres in iudicium cum seruo tuo domine. Et Iacob primo. In multis offendimus omnes. Et i. Iob. i. Si dixerimus. quia peccatum non habemus. nos ipsos seducimus. Et merito debet quisque timere. Tum propter defectum et peccatorum multitudinem. Tum etiam quia multa latere possunt in conscientia. quorum

memoriam vel notitiam non habemus. Vnde Paulus prima corinthios. iiii. Nihil mihi conscius sum. sed non in hoc iustificatus sum. Tum tertio quia quedam forte grauioza sunt. quam putamus. Tum quarto quia eorum remissionem per gratiam ignoramus. Tum quinto propter bonorum non puritatem. Nam sic dicitur ysa. lxxiii. Quasi pannus menstruate. omnis iustitie nostre. Et Iob. ix. Si lotus fuero quasi aqua niuis. et fulserit velut mundissime manus mee. tamen sordibus intinges me. Mala enim nostra pura sunt mala. sed bona nostra non sunt pura bona. sed multis impuritatibus sunt admixta. propter quod ait Gregorius. Ve laudabili vite hominum. si remota pietate iudicentur. quia vnde ante oculos iudicis se placere suspicant. obruiunt. Preterea timere debet homo propter inflexibilem eterni iudicis equitatem. quia nescit homo quam districte iudicet. & quam seuerè puniat. puer. vi. Zelus et furor viri non parcat in die vindicte. nec acquiescat cuiusquam precibus. nec accipiet per redemptionem dona plurima. Tum etiam propter hostium malignorum tunc insidiantium fraudulentiam & infestationem per uiam. Vnde bernardus ait. Ostium nostrum maligni spiritus obsident. et aduentum nostrum ille horrendè effigies pestolant. Ideo formido exire. & in ipso contremisco portus ingressu. dum non confido prope assistere qui excipiat exeuntem. Secure enim non exeo. si non dominus ipse custodiat exitum meum. Heu ero ludibrium demonum interceptum me. non assistente qui redimat. neque qui saluum faciat. In vita eiusdem dicitur. quod cum infirmaretur. & extremum trahere spiritum videre sathan astiterit ei improbis accusationibus eum pulsans. Sed vir dei imperterritus respondit. fateor non sum dignus. nec possum regnum celorum propriis meritis obtinere. Ceterum duplici iure illud optinet dominus meus ihesus christus. scilicet hereditario iure patris. & merito passionis alterum horum mihi donabit. ex cuius dono illud mihi iure vendicte noui confundor. Hoc dicto. malignus hostis abcessit. In beato martino legitur astitisse. ut eum in extremis posuit temptaret. Cui vir dei dixisse refertur. Quid hic astas cruenta bestia. nihil in me funeste reperies. De beato quoque hylarione legitur quod moriens. et anime sue loquens. dicebat. Anima christiana quid dubitas. lxx. annis seruisti christo. et mori times. In vitis etiam primum inuenimus sanctos preses hora mortis multum timuisse. Vnde dicebat abbas helyas. Tres res timeo. Vna est quam anima egressura est a corpore. Alia quam sum occursum deo. Tertia. quam aduersum me erit sententia proferenda. Et de abbate agathone dicitur. quod cum moriturus esset. per tres dies mansit immobilis. aptos tenens oculos. Ad quem fratres. Abba ubi es. Qui respondit. in conspectu domini iudicium assisto. Et illi. Et tu times. Et ille. Laboravi virtute quam potui. in custodiendis mandatis dei. sed & homo sum. nescio si placuerunt opera mea coram deo. quia aliter sunt iudicia hominum. aliter dei. nec presumo. nisi venero ante deum. De beato etiam augustinus legitur. quod ante proximum diem obitus sui. libros a se dictatos et editos recepit. & quedam

in eis minus bñ dictū inuenit . correxerit . Iussit autē psalmos penitenciales affigi in pariete . quos attente respiciens & legens . vbertim flebat iugiter . & ne eius intētio impediretur ab aliquo . añ decē dies ferme q̄ exiit de corpore postulauit ne quis ingredere ad euz . nisi tñ hoīs quibus intrabāt medici . vel cū ei refectō mferret . Si ergo mortis tempe timuerūt sancti . sicut oñsum est . quō nos miseri peccatores nō multo plus timere debemus . Vñ bene ait greg . in mozt . sup illo verbo Job . xxvi . colūne celi cōremiscēt ad nutū eius . Quid faciet tabule . si tremūt colūne . aut quō arbusta immobilia stabūt . si huius pauozis turbine celi etiaz quatiunt . Deniqz sup illud tho . vi . Exiuit ad deuozandū euz . dicit glo . Dño in cruce passo dyabolus quo mouēte crucifixus erat . aduēit . querēs . si quid peccati in eo forsitan inueniret . Quis ergo tunc poterit aut debet esse securus . si ad mortē eius qui essentialiter bon⁹ est qui sua morte bñdicta . mortē nrām destruxit aduenire p̄sumpsit . Predictis rōnib⁹ adde q̄ mozt est oībus metuenda . quia post mortem n̄ ē facultas meritū acquirendi . Sicut dicitur . eccēs . ix . Viuentes sciūt se esse mozturos . cozpozalr scz et etiā eternalr . nisi sibi caueāt & abstineant a peccatis . moztui autē nihil nouerūt amplius . scz p̄ficiū ad salutē . nec hñt vlē mercedem . quā scz possint post mortē acquirē . qz tunc nihil possunt meritozū opari . Item post nō est potestas ad cozpus vel seculū reuertendi . Dicit em̄ sap . ii . Nō est agnitus qui sit reuertus ab inferis . Et Job . xiiii . Lignum habet spem si p̄cisum fuerit . rurū . virescit . & rami eius pululāt . Homo vero cum moztuus fuerit & nudatus atqz cōsumpt⁹ . vbi queso est . quō si recedāt aque de mari . & flui⁹ vacuefact⁹ arefeat . sic homo cū dozmierit non resurgz supple ad vitam istam moztalem . quia scio q̄ resurget in resurrectione in nouissimo die . Nō resurget etiā q̄ntū ē de lege cōmuni . & hoc dico . quia multos scimus miraculose cozpozalr suscitatos . Item post mortē n̄ ē potestas de rebus suis aliter disponēdi . & ideo si testamētum suū hō nō cōdidit . si debita nō reddidit . si forēfacta nō emēdauit . si male acquisita n̄ restituit nec de māmona iniquitatis amicos sibi fecit . nec bona sua paupibus erogauit . nō reuertit amplius ad p̄dicta faciendū . Ideo dicitur est ezechie . Dispone domui tue . qz moztis eris tu et non viues . Ysa . xxxviii . Et ecclī . xi . Est q̄ locupletat̄ parce agēdo . et hec pars mercedis eius in eo q̄ dicit . inueni requiē mibi . & nūc māducabo de bonis meis solus . & nescit q̄ tempus p̄treat et moztis appropinqt̄ . et reliquat omnia aliis & moztat̄ . Ideo bñ dicit p̄ xi . Moztuo hoīe impio nulla erit vltra spes . s . penitendi . penitentiā agendi . merendi . reuertendi . vel rebus suis aliter disponēdi . Declaratum est igiē . q̄ moztis est cūctis hoīb⁹ metuēda . Hoc autē aduertendū est . q̄ sicut dicit beatus Greg . iiii . dyalog . Plerūqz de culpis minimis

ipse solus pauoz egrediētes aīmas iustoz purgat . sicut narrat ibi de quodā viro scō . qui veniēs ad mortē vehemēter expauit . s . post mortem discipulis suis in cādida stola apparuit & q̄mplare suscepr⁹ fuerit indicauit . Nōnunqz vero omīpotens deus trepidantiū mētes q̄bus dā pus reuelationib⁹ repar . vt in morte mīme p̄tmescāt . sicut ibidē declarat greg p̄ exēpla . Consideremus deniqz mortis p̄sentiā modis omībus tolerandā . Cū em̄ nobis insit necessitas moziendi . faciamus de necessitate virtutē . & dum tributū nature psoluimus . apud deū meritum acquiramus . Velis nolis necessario mozieris . s . si volūtate tuā dīne cōformare uolueris . & penales angustias leuius sustinebis & pacem cōscientie obtinens purgatoziū tuuz facies hīc in mūdo . soluēdo videlicz penas debitas p̄ peccatis . ac insup eterne vite bzauium assequeris . Nōne latro pendens iuxta dñm filius mortis erat . & penas iuste p̄ scelerib⁹ suis luebat . & tñ qz volūtarie sustinēs penas inflictas peccatis suis imposuit . n̄ tñ veniā impetuit . s . et triūphalē gloriā martyrii reportauit . Ip̄m em̄ martyre esse asserit doctoz egregius augu⁹ . Certū est q̄ moziemur . cur ergo murmuramus . Proxus . eadē mibi videt̄ stulticia dolere . quia non vixeris . anteqz ip̄e vixisti . & quia nō viues . postqz vixisse desieris . paria sunt hec . nec in tua posita potestate . Tolerat x̄ps mortem . tolerant martyres . ex quib⁹ vn⁹ qui x̄pm nō audierat incarnatū . ait . ii . Mach . vi . Tu dñe qui scām habes scientiā . maifeste tu scis . quia cum a morte posses liberari . duos cozpozis sustineo dolores . sm animā vero p̄pter timozē tuuz libēter hec patioz . X̄pm & martyres reuoluas aīmo . quicqd in carne toleras . leui⁹ eē credas coz coz mēto . Quid si moziaris in terra . ppria vel etiā aliena cū omne solium . forti sit patria . nisi q̄ in ppria moziens plus cōsolatōis habeas tēpozalis . s . in aliena ceteris paribus amplius spiritalis . Quid . siue iuuenis . siue senex . cū numerus annoz nec miserū faciat nec beatū . Nōne moztis est humani gn̄is termin⁹ . n̄ scopul⁹ in quē ip̄ingas . s . portus quē libēter attingas . ad quē si q̄s infra primos annos applicuerit . n̄ q̄rimoniā agat . q̄si min⁹ vixerit . s . gaudeat qz citius nauigauit .

DE DIFFERENTIA MORIENTI VM . DISTINCTIO QVINTA .

Quia supius dictum est . mortē oībus esse timendā . cuius cōtrariū verum esse videt̄ . cū aliqui mortem legant̄ . & inueniant̄ optasse . Sciendū est q̄ impij cū angustia . iusti cum spei fiducia . perfecti vero cum letitia moziunt̄ . Ideo p̄mī mortē vehemēter abhorrēt . Scōi paciēter tolerāt . Tertii feruētē desiderant . Impij debent mortem non solū metuere . s . horrere . sic patz ex dictis sup de mortis angustia . p̄pter timozē damnationis . Et merito debēt horrere . cū eis dicat sapiens . ecclī . xli . Ve vobis viri impij . qui dereliquistis legem altissimi . quia si nati fueritis .

in maledictione nascemini. & si mortui fueris in maledictione erit pars v̄ra. **Maledicti** ergo sunt in vita pariter et in morte. s; longe peius est ipsis in morte. q̄ in vita. Quia sicut dicit eccl̄. x. **Cum** morietur homo. hereditabit serpentes bestias & vermes. **Serpentes** sūt filii & nepotes imitatores scelerū p̄noꝝ. quia de venenatis parētibus venenati filii ḡnant. **Vñ** beatus Iohes baptista ait Luc̄. iiii. **Genimma** viparum quis docebit vos fugere a v̄tura ira. **Et** p̄s. ait de impiis. **Introibūt** in inferioꝝa terre. id est in infernū. partes vulpiū erūt. id est tēporalia bona cedēt in partes vulpiū. id est heredu; malicioꝝ & fetentium. **Et** aduerte q̄ vulpecule cum parentes eis p̄dam attulerint. pugnāt admuicē dentibus et vnguibus mordent & lacerāt se mutuo. que prius ante q̄s p̄dam haberēt diuidere. colludebāt et stabāt in pace. **Per** bestias intelligite demones. qui aīaz rapiūt. **Vermes** ad l̄am cadauer deuozant & cōrodunt. **Et** sic bona impioꝝ in tres partes diuidunt in morte. aīma demonib; cadauer vermibus. et temporalia bona vulpi; id est heredibus assignant. **Non** est ergo mirū si cum angustia moriunt. qui de tempali ad p̄petuā p̄rahunt. **Moriunt** iusti cū fiducia. qm̄ & si morientes cōsiderāt multitudinē peccatoꝝ & paucitatē meritoꝝ. oīno tñ expedit q̄ in illa hora sumā fiduciā qua malign; hostis ad desperationis abyssum conat̄ eos p̄rahē. cōsiderādo suffragia sanctoꝝ p̄ eis intercedentium p̄sidiū angeloꝝ morituris assistētū. thesaurum xp̄i pro suis tpe necessitatis expositū. & i mensa diuine pietatis abyssum. **Exemplo** b̄i bernardi qui in extremis agens dyabolo assistētū et ip̄robe accusātū n̄ disse ferē. **Fateoꝝ** nō sum dignus &c. **Vñ** dicit sapiens. puer. xiiii. **Sperat** iustus in morte sua. **Licet** enī; fidelis quilibet ante mortē plus debeat timere q̄ con fidere & in ip̄a mortis hora p̄cipue formidare p̄pter rōnes sup̄ius assignatas. & sic in spem ambulet et timorem. necesse tñ est vt illa hora vltima. sp̄s assūpta fiducia ne deficiat roboretur. **Multa** enī sunt que tunc ad interitū & desperationis baratrū p̄rahunt desolatum. **Ideo** talem sic depressum mestitia. p̄ spei consolationem subleuare conat̄. **Sapiēs.** eccl̄. xli. **Holī** meture iudiciū mortis. **Quis** enī fiduciā spei nō assumat. si deuota mēte recogitet. q̄ immensa dei pietas petrū post trinā negationē. pastozē ecclesie & vicariū xp̄i fec̄. **Paulū** p̄secutoꝝe misericordiā cōsecutū. doctoꝝe gētiū & lumen orbis effecit. **Matheū** thelonearium aplm̄ et euāgelistā instituit. **Publicanū** ozantem iustificauit. **Zacheum** hospite xp̄i facē n̄ contēpsit. **Euangelicā** peccatricē. speciosissimā xp̄o reddidit. **Filium** p̄digū cōsumpta substantia & libidine cōsummata. reuertentē recepit. **Dauid** post adulteriū & homicidiū. eximium p̄phetā constituit. **Manassen** post tam cruetā flagitia reduxit in regnū suum. **Et** ninīuē ciuitatē a subuersione saluauit. **Ipe** ei q̄ diues

est in misericordiā. cui; misericordiē non est numerus neq; finis. cui; p̄p̄tū ē misereri sp̄ & parcere. nulli vnq; misericordiā suā denegat fideli mente petēti. sic ip̄e p̄ p̄phetā suam p̄clamat. **Quacūq;** hora ingemuerit peccatoꝝ. oīm iniquitatū eius nō recordabor. **Hoc** exemplū clarissimū luculēter apparet in latrone euāgelico cui xp̄m cōfiteenti ip̄a hora p̄misit & cōtulit paradysum. **Moriunt** p̄fecti cum letitia. **Ait** enī apls. phi. i. **Mibi** viuere xp̄s est. & mori lucrū. **Sane** p̄fectis est mori lucrū. quia de labore transeūt ad quietē. de vilitate ad gliaz. de paupertate ad regnū. de timore ad securitatē de doloze ad gaudium. de morte ad vitā. **Ideo** bene dicit eccl̄. xli. **O** mors bonū est iudiciū tuū homini indigenti. **De** muliere sancta dicit p̄zou. xxxi. **Ridebit** i die nouissimo. **Deus** enī totius cōsolationis sc̄is suis agonizantib; multas cōsolationes imittit. et salutis sue reuelationes oñdit aliis iustis assistentib;. et plerūq; etiam in remotis agentibus. glōzificatōis eoz signa demonstrat. sicut beatus Greg. oñdit per multa exempla. iiii. dial. **Cōsiderandū** est autē q̄ et si mors viris iustis formidanda sit multiplici ratione. sicut est sup̄ius declaratum tñ timorem istū vincunt et pene euacuāt quatuor. p̄pter que mors eis reddiē magis desiderabilis q̄ timenda. videlicet timor transgressio nis. doloꝝ afflictionis. feruor emulatoꝝ. dulcor p̄gustationis. **Primum** ergo p̄pter qd̄ mors desiderat̄ a iustis est timor transgressio nis qui timor et̄nue sollicitat aīam viri iusti. **Sic** pulcre docet apls ro. vii. **Scio** q̄ nō habitat in me. hoc est in carne mea bonū. nā velle adiacē mibi. p̄ficere autē bonū nō inuenio. non enī qd̄ volo bonū hoc facio. sed qd̄ nolo malum. hoc ago. inuenio enī aliā legē i mēbris meis repugnantē legi mentis mee. et captiuantē me i lege peccati & mortis. vt nō quecūq; vultis illa faciatis. **Et** idō exclamat idē apls p̄sonā cuius lib; n̄m in se exp̄mēs. cū dicit. **Infelix** ego hō quis me liberabit de corpore mortis hui;. **Et** sapiens eccl̄. vii. **Melior** est inquit dies mortis die natiuitatis. **Melior** id est certioꝝ. ait Iero. quia in morte patet qualis fuit qui moritur. s; in natiuitate nescit̄ qualis erit qui nascitur. bonus sc; vel malus. damnandus finalit̄ vel saluandus. **Infinita** sunt pericula inter que iugit̄ ambulamus. **Quid** nos inter demonū laq̄os. hōim gladios carnis mor; illicitos remanere delectat. **Vbi** quotidie mundus labit. reatus augetur. vire; minuit̄. corpus multis penis & laboribus et mortis doloꝝibus subiugat̄. **Ruin**osum est domiciliū eozpoꝝis in quo viuim;. **procellosum** est mūdi pelagus intra qd̄ currimus. **piculosū** ē quicqd̄ terrenū diligim;. que omnia nobis suadēt. vt de tot piculis n̄ inuiti. s; alacres exeamus. **Quia** semp̄ in piculis victitamus. & semp̄ est status n̄ dubius & incertus. **ideo** dicit eccl̄. xi. **Ant** mortē ne laudas hōiem quemq;. **Glosa.** **Stultū** est laudare pugnantē. q̄s iam victoꝝe. **Et** b̄s ambro;. **Illo** potissimū

tempe merita sanctitatis extollas. quāto nec laudantē adulario vocet. nec laudatū temprat elatio. **L**auda ergo post periculum. p̄dica securum. lauda nauigātis felicitatē. sed cū puenit ad portū. lauda ducis virtutē. s; cum p̄ductus est ad triūpbū. **Q**uis em̄ viuens tuto possit. & sine trepidatione laudari. qui et de p̄terit o meminit se h̄re. q̄d doleat. & de futuro videt sibi supesse quod timeat. **Q**uis etiā in hoc coz puscūlo positus debeat sibi quicq; vendicare. de meritis. quoz iter vite occulta demonum infestatio velut latronū obsidet multitudo. q̄bus p̄ om̄s vias supplātozes inuisi. aīaz laq̄ os tendūt. innuābiliū mortibus expauescēdos **N**auigantibus em̄ nobis p̄ hoc mare magnū & spaciōsum. in quo reptilia quoz nō est numerus. aīalia pusilla et magna. id est diuersa inimicoz ḡna. nobis valde p̄mescendū est. ne nauē nr̄am aut p̄cella tempestatis arripiat aut fluctus absorbeat. aut in eternā p̄dam pir r̄hata crudelis abducatur. **S**ecūdum p̄pter q̄d mors desiderat a iustis. est dolor afflictionis. **I**nnumeris em̄ modis. eueniūt infirmitates. sollicitudines. anxietates. p̄secutiones. redia & h̄mōi. que a deo cruciat. molestāt. et viri iusti aīm inquietāt. vt magis desiderēt mori. q̄z viuere. **S**icut patet in b̄to Job. qui postq̄z facultates. liberos & cozpis sanitatē amiserat. ab vxore & amicis multipl̄ molestatus. obiurgatus & lingua gladiis trāffossus mentaliter. plus vellet mori q̄z viuere. **S**imilr thobias qui a domino cecitate percussus. & postmodū vxoris obiurgatōibus molestatus. dixit. **E**t nūc dñe h̄m voluntatē tuā fac mecū misericordiā. & p̄cipe in pace recipi sp̄m meū. **E**xpediē em̄ mihi mori magis q̄z viuere. **E**t p̄fectissim⁹ viroz apo⁹ dixit. ii. coz. i. **S**up̄ modū ḡuari sumus super virtutē. ita vt rederz nos etiā viuē. s; & ip̄i i nobis r̄sum mortis habuimus. vt nō simus fidentes in nobis. s; i deo qui suscitāt mortuos. **S**i ḡit viri p̄fecti p̄te rediis et grauamibus mortē desiderāt. & vitam odiūt tempalem. q̄d faciēt peccatozes. viri muliebres et tepidi. debiles. imp̄fecti. qui a peccatozibus huius mundi molestant. opp̄munt. spoliānt bonis suis. grauant angariis. & iniustis calūniis infestant. **E**x alia parte damna rez inferūt latrones. incendia aurugines & vermes. niues et glacies. inundationes aquaz. ardozes solis. fulgura. tē pestates. **E**x alia parte languozes. & infirmitates innumere. cozpus pp̄ziū affligentes. mortē etiā liberoz. parentū. aliorūq; caroꝝ aīos eoz trāsuerberāt. & pene tam h̄c q̄z oīa sup̄ dicta i foueā desperationis inducūt. **P**ropter q̄d b̄n̄ diē sapiēs. eccl̄i. xxx. **M**elior est mors q̄z vita amara. **N**ō autē sine causa deus oīpotens p̄ntem vitam tantis malis impleuit. s; h̄m altitudinē sapientie sue misericorditer ordinauit. vt per temporalia mala que patimur. & purgemur a peccatis p̄teritis. & caueam⁹ diligēt⁹ a futuris. retundat nr̄a sup̄bia. & negligētia seu vecozdia pp̄ellat. h̄uiliēt cozda. & merita

augeant. immo cōpellamur mundū contemnerē. vitam caducā non diligē discamus. aīos ad deū. mentes & desideria subleuare. vitāq; gloriozam totis p̄cozdiis p̄optare. **T**ertiu⁹ p̄pter q̄d iusti mortē desiderāt ē feruoz emulationis. **C**ōsiderantes nanq; viri iusti oīa mala que sub sole gerunt. q̄ videlicet multiplicant peccata. regnat iniusticia. veritas cōculcat. debonozat deus. aīe damnant. paupes opp̄mentur. iusti despiciuntur. & imp̄i dñant. dolent gemūt. & doloze tabescūt. **M**ozi q̄z viuere p̄optātes. **V**n vnus eoz matathyas dixit. p̄mo Mach. ii. **V**e mihi vt q̄d natus sum videre cōcritōez ppli mei. & cōtritiōnē ciuitatis sancte. & sedere illic cum dat̄ in manus inimicoz & **I**te Iere. xx. **M**aladicta dies in qua natus & **E**t. ps. **Z**elus domus tue comedit me. **I**dē. **D**e fectio tenuit me pro peccatozibus derelinquētibz legem tuā. **I**dē. **T**abescere me fecit zel⁹ meus. quia oblit̄i sunt verba tua inimici mei. **I**te iii. **R**eg. xix. **H**elyas petiuit aīe sue vt mōzetur. & ait. **S**ufficit mihi dñe tolle aīam meā. **S**equit̄. **Z**elo zelatus sum p̄ dño deo exercituum & **D**eniq; ait sapiens eccl̄i. iii. **V**idi calūnias. id est falsas accusationes. & iniquas litigationes. que sub sole gerunt. lachrymas innocentū. p̄ calūniis et opp̄sionibus iniquozum. & neminē cōsolatozē opp̄sioꝝ. nec posse resistere cūctoꝝ auxilio destitutos. **S**equit̄. **E**t laudauī magis mortuos q̄z viuentes. **Q**uartum p̄pter quod iusti mortem desiderant. est dulcoꝝ p̄gustationis. **S**ancti nanq; qui illius celestis glie & dulcedinis vel modicū gustauerūt. om̄ia terrena fastidiūt. mūdi delicias abhorret. etiā ip̄am vitā despiciūt ac ad abyssū dulcedis totis p̄cozdiis aspirāt. **S**icut vn⁹ eoz de seip̄o testat̄. dicens. **Q**uēadmodū ceru⁹ desiderat ad fōtes aquaz. ita desiderat aīa mea ad te deus. stetiūt aīa mea ad deuz fontē viuū qū veniāt et apparebo. aī faciem dei & **I**dem **H**eu mihi. quia incolatus meus plonget⁹ est. **I**dem. **Q**uā dilecta tabernacula tua dñe virtutum. cōcupiscit et deficit aīma mea in atria domini & **E**t apo⁹. phi. i. **M**ihi viuere xp̄s est. & mori lucrū. **S**equit̄. **D**esideriū h̄ns dissolui et esse cū xp̄o. **E**t sapiēs ait eccl̄i. xli. **O** mors bonū est indicium tuū. & **S**anctis p̄fecto bonū ē iudicium mortis. quia mors n̄ est aliud q̄z exitus de carcere. finis exiliū. laboꝝ cōsumatio. ad portum applicatio. peregrinationis termin⁹ grauiissimi oneris. id est cozpozis depositio de domo ruinosā liberatio. oīm periculoꝝ euasio. oīm maloꝝ cōsumptio. debiti nature solutio. rediē ad p̄riam. ingressus ad gloriā. **A**d quā nos p̄ducit dñs ihs xp̄s. q̄ viuic et regnat & **D**E MORTE SVBITA. DIS. VI.

Quoniam mors subita piculosa nimis ē & horreda. cōstat illud peccatū esse grauissimū. et sumope detestandū. p̄pter quod deus homī mortē subitā legiē inflixisse. **I**nuenimus autē h̄c inflitā eē p̄pter peccatū inobediētie. sicut exēplū

habem⁹. **Leui. x.** arreptisq; nadab et abiu filiis aaron thuribilibus suis imposuerunt ignem & incensum desuper offerentes coram domino ignem alienum. quod eis preceptum non fuerat. imo prohibuit. **Egressusq; ignis a domino. deuorauit eos.** Et mortui sunt coram domino. **Iero.** Ignem alienum accendit. qui tepalibus cupiditatis vel corpe voluntatis ignem in sacrario cordis nutrit. auget altaribus domini propinquare. quod non recipiunt accessione. nisi ignis quem dominus mittit in terram. & voluit vehementer accedere. **Luc. xii.** **Secundo** propter peccatum murmuris & impatientie. **Sicut scriptum est nu. xi.** Ortum est murmur populi contra dominum. quasi dolentium pro labore. **Sequitur.** Accensus in eos ignis domini. deuorauit extremam castrorum partem. **Item nu. xvi.** Murmurauit vniuersa multitudo filiorum israel contra moysen & aaron. dicens. Vos interfecistis populum domini. **Sequitur.** Stans aaron inter mortuos et viuentes. quos se vastabat incendium. pro populo deprecatus est. **Fuerunt autem qui percussi sunt.** quatuordecim milia hominum & septingenti. **Tertio** propter peccatum irreuerentie circa diuina. **Puniebatur enim dominus illos tali morte.** qui vasa sanctuarii contrectabant indigne. vel etiam quod maius est. qui ex curiositate spectabant. **De indigno contactu habemus inhibitionem expressam. nu. iiii.** **Vbi ait dominus.** Non tangant vasa sanctuarii. ne moriantur. **filii caath.** **Vn** quia oza licet esset sacerdos temere plastrum tetigit. in quo erat archa domini. percussit eum dominus. **pmo. Re. vi.** **Extendit oza manum ad archam domini. & tenuit eam.** quoniam calcitrabant boues. & declinauerunt eas. **Iratuq; dominus contra ozam.** percussit eum super temeritate. qui mortuus est ibi. **Greg.** **Sacerdos qui temere archam tetigit.** reatum sui ausus imatura morte purgavit. **Vbi intuentum est quantum delinquit quod ad corpus domini reus accedit.** si ille morte multatur. quia archam domini corpus figuram. **inimoz q; debuit ueneratione corripit.** **De curioso aspectu dedit dominus inhibitionem expressam. nu. iiii.** dicens. aaron et filii eius intrabunt sanctuarium. ipsiq; deponet opera singulorum. alii nulla curiositate videant que sunt in sanctuario. alioquin morientur. **propter quod percussit dominus bethsamitas.** sicut dicitur. **ii. Reg. vi.** **Percussit dominus de viris bethsamitis.** eo quod vidissent archam domini. **Et percussit de populo septuaginta viros.** & quinquaginta milia plebis. **Si ergo tantam reuerentiam requirebat dominus in ministris veteris testamenti. & tam seuerè puniebat indignos.** propter illa que non erant nisi umbra et figura sancti corporis domini ihesu christi. quantum mundicia nunc requirit in ministris noue legis. qui ipsum sanctum sanctorum verbis consecrant. manibusq; contrectant. **Quanta etiam pena digni sunt.** qui indigne & irreuerenter accedunt. **Tales enim similes sunt iudeo pessimo proditori.** qui exterius ostendunt signa dilectionis et pacis. interius autem pleni dolo & fallacia contumeliam faciunt creatori. **Vn scriptum est. heb. x.** Irrita quis faciens legem moysi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus morietur. quantum magis putatis deteriora mereri super-

plia. qui filium dei contulcauerit. & sanguinem testamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. et spiritu gratie contumeliam fecerit. **Berū.** **In multis multis regnat luxuria.** qui puritatis auctori impuro corde et corpe miserrantes non verentur stare ante angelum domini qui secus eos medios & disperdat. sed omnino audent agni immaculati sacras contingere carnes & intingere in sanguine saluatoris manus nepharias. quibus paulo ante carnes perdidit meretricias attractarunt. sic altaria circuire. sic frequentare psalmos. cum huiusmodi laus sit execrabilis & oratio in peccatum.

Quarto propter peccatum seditionis. **Exemplum manifestissimum habem⁹ nu. xvi.** **De chore. dathan. & abyron.** et complicitibus eorum. quorum aliquos terra deglutiuit. alios incendium deuorauit. **Dicitur enim ibi.** **Ecce autem chore. dathan. & abyron surrexerunt contra moysen.** aliiq; filiorum israel ducunt quinquaginta. **Sequitur.** **Si consuevit homini morte interire.** non me misit dominus. **Contestim ergo ut cessauit loqui.** dirupta est terra sub pedibus eorum. & apprensus os suum deuorauit eos. **Sequitur.** **Et ignis egressus a domino interfecit ducunt quinquaginta viros qui offerebant incensum.** **Quinto** propter peccatum impietatis opprobrii. **Exemplum de egyptiis.** quorum primogenita per vna nocte et vna hora pariter sunt occisa. **sic dicitur Exo. xii.** **Percussit dominus omne primogenitum in terra egypti.** a primogenito pharaonis usque ad primogenitum captiue &c. **Sequitur.** **Ortus est clamor magnus in egypto.** neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus. **Postea pres mortui sunt in mari rubro. Exo. xiiii.** **Videntur filii israel egypti os mortuos super litus maris.** **Sexto** propter peccatum effrenate luxurie. **Exemplum de holoferne. Iudith. xiiii.** **Et xv.** quem vidit dormientem occidit. **Item exemplum de effrenata luxuria etiam in coniugio. thob. iiii.** **Sara tradita fuerat septem viris.** & demonium nomine asmodeus occiderat illos. **Ideo timebat thobias iunior illam ducere in vxorem.** sicut dicitur thob. vi. **Vn dixit angelo raphaeli.** **Audiui quod tradita est septem viris.** & mortui sunt. sed et hoc audiui quod demonium occiderit illos. **Exemplum etiam de duobus filiis iude. Her et onam.** quos percussit dominus & occidit. **Gen. xxxviii.** **Septimo** propter voti transgressio. **Exemplum act. v.** **De anania et saphyra** qui partem de pretio agri sui venditi retinuerunt. que tamen deo deuouerant subito mortui sunt. **Dicitur enim ibi.** **Audiens ananias hec verba petri.** seque increpantis cecidit et expirauit. **Et infra de saphira.** **Confestim cecidit et expirauit.** **Intrantes autem iuuenes qui veniebant de sepeliendo virum eius.** inuenerunt illam mortuam. **Octauo** propter peccatum blasphemie. **Exemplum. iiii. Reg. xix.** **de exercitu sennacherib.** cui inquit dominus. **Expoblasti & blasphemasti.** et contra quem leuasti manum tuam. & eleuasti oculos tuos contra semetipsum israel per manum seruorum tuorum expoblasti domino. **Sequitur.** **In illa nocte venit angelus domini & percussit in castris assyriorum centum octoginta quatuor milia.** **Cumq; diluculo surrexisset.** vidit omnia cadauera mortuorum

De illius blasphemia habetur pleni⁹. ii. parafr. xxxii. **N**ono ppter desperationē. Exemplū ezech. xi. Dum pphetarē ait ezechiel phathyas filius banaye mortu⁹ est. Iero. Sunt multi q peccatoꝝ cōscientia salutē desperāt. & dicunt. Civitas hec in qua versamur lebes est. nos atē carnes. & babilonia cōsumemur ardoꝝ eius. sez cui⁹ iacula ignita sūt. volētes agē pēitentia et desperātes salutem. De talibus erat iste phathyas. immo pnceps eoꝝ. sicut dicit ibidem.

Decimo ppter peccatū pusillanimitatis & somnolentie. Exemplū Iudic. iii. de sifara. q hostes fugiens in tanto periculo obdormiuit. sopozē mortis socians expiravit. Exemplum de hysboferth de quo. ii. Re. iii. Dormiebat super stratū suū meridie. ostiaria domus obdormiuit. & c. Sequit. Et pcutientes eū baana & rechab interfecerūt eū. **D**e multis aliis pculsis & occisis satis legiē in biblia. in legendis sanctoꝝ & vitis p̄m. & videm⁹ frequēter ī quodidianis exemplis. In miraculis sancti andree legiē. q cum quedā mulier interpellar⁹ filium de stupro & nollet cōsentire. s; adherer⁹ beato andree. Ipa accusavit eum apud ppositum. Et cū nollet crimē m̄ris reuelare submergi iubeē ī sacco. p quo ozate b̄o andrea m̄ subito fulgure pculsa est. Item cū pater sancte barbare eam decapitasset. subito a fulgure pculsus est. Item ī passione symonis & iude legiē. q cum essent occisi a p̄tisi cibis ydoloꝝ. duo magi. zaroen & arphaxath. qui eis psecutionē intulerūt celo existente sereno fulgurib⁹ cadētib⁹ pculsi in carbones sunt versi. & templū ydoloꝝ triphariā est ab ipsis fulguribus diuisum. **I**tē ī passione sancti alexandri pape dicit⁹ q cum vellet insurgere ōtra martyres mortuos aurelius. virga ignea de celo missa cecidit ante eum. & vox ad eū dixit. Accipe p̄miū meritoꝝ & in inferno scias te mittendū. qui furendo. & p doloribus linguā suam māducando mortuus est. Item ī passione thymothei & appollinaris dicit⁹ q cū lampadi⁹ decapitatus⁹ eos iaculū igneū de celo descēdens dextrū eius humerū pfozavit. et statim a dyabolo est turpiter occisus. Itē ignis a dño missus sodomitas subito concremavit. Genesis. xix. d. Pluit deus sup sodomā & c. Itē leuit. x. a. Egressus ignis a dño deuozavit nadab & abyu. Itē nū. xvi. e. S; et ignis egressus a dño interfecit ducetol. quinq̄ginta viros. Itē eodē. g. Perculsi sūt incendio q̄tuordecim milia viroꝝ. & octingēti & c. Itē. iii. Re. i. Et ignis deuozavit duos q̄nquagenarios missos ad capiendū helyam. Item ī passione beate katerine dicit⁹ q illi qui paraerant ei quatuor rotas que puellā dissiparent ab angelo rotas dissipante emisso celesti igne sunt occisi. Item nō solū mali in bonoꝝ psecutores igne aut fulgure concremanē. s; etiā frequēter in aq̄ ex imperato extingunt. vt pater de illis qui in diluuiio pierūt. & de pharaone & de exercitu eius. Et de maxentio ī passione b̄e katerine. qui cū post eius martyriū

iret per pontē cum equo cozzruit et submersus est. Itē ī septembri ī passione b̄e lurie & geminiani dicit⁹. Q. cum cozzsisset eos dyocletianus diuersis penis. exiens de vrbe p nauigiū cum mille trecētis q̄dragitalax. om̄s in flumine sunt submersi & pempti. eo solo eua dente vt duriozi iudicio fozzitan puniret. Itē ī passione beati iacobi apli legiē. vt dicit iohes beeth. q milites regime cui⁹ palatiū petiuerant discipuli b̄i iacobi ad sepeliendū corpus eius sequentes eosdē discipulos ad p̄mendū. de ponte cadentes subito sunt submersi. Itē. mltā aut nō ī igne & aqua pierūt. s; ī acre. vt qui pre tristitia et despatione se suspenderunt. vt architophel. ii. Re. xxvii. Et iudas p̄dicoꝝ Act. p̄mo. c. Qui laqueo se suspendit. Item alii p̄ despatione et dolore p̄p̄is manibus se pemezrūt. vt saul et seruus eius. ii. Reg. i. fine. Et de p̄tio pylato dicit⁹ ī decollatione sancti ioh. baptiste. q accusat⁹ est a iudeis ī obp̄obriū sui ḡnis mittit apud lugd. ī exiliū dammandus. vbi vt dicit⁹ damnat⁹ est sic vt nihil comederet. q ibidē vbi ozid⁹ fuerat vt d̄ p̄ dolore se occidit. Alii q̄ dicit⁹ lugduni ē suspēdio adiudicatus. & apud viciniam est suspensus. Et oñdī adhuc ibi ī ecclesia b̄e marie vncus ferreus. ī quo dicit⁹ fuisse suspēsus. & ibi p̄pe ī monte sup sanitchamō ī puteo. p̄iect⁹. vbi q̄ lapis p̄iicit. fum⁹ inde egredi dicit⁹. de quo tēpestas cōcitā. Item aliqui a terra sūt absozbtī vt dathan & choze & c. Nū. xvi. Itē ī passioe beati greg. dicit⁹. q dum p̄tices ydoloꝝ euz duxissent ad templū eoꝝ. vt ibi ydolis imolar⁹ orōne eius ignis descendit de celo vozās eos. & t̄ra debiles absozbuīt eos cū tēplo. Itē ibidē dicit⁹. q cū datianus rediret a decollatione ei⁹ igne emisso de celo cū om̄ibus eius cōp̄licibus est deuozatus. Itē alii sunt a demone suffocati subito. vt ī passione sancte agneris dicitur q iuuenis volens corrumpe eā a dyabolo suffocāt. Itē ī passioe sancti vzbani pape. dicit⁹ q cum carpasius rediret a cede martyrum. & ydolis gr̄as ageret. arreptus a dyabolo ydola blasphemabat. & multos xp̄ianos inuictos p̄dicās a dyabolo suffocāt. Itē ī augusto ī passione thymothei & appollinaris. & ī passione beati bartholomei. & ī septembri ī passione euphemie virginis. & ī februario ī passione iuliane uginis. et ī multis aliis locis legiē. quōd ip̄i demones tormentauerūt et occiderunt toztozes bonoꝝ. Itē alii a sanctis et angelis ip̄is ip̄i sūt pempti. vt sodomite. Gen. xix. & babiloni succendētes foznacē tribus pueris. Dan. iii. e. Et illi de exercitu s̄n acheryb. ysa. xxxvii. g. Item ī miraculis assūptionis beate marie ī triptita hystozia legiē. q sicut vidit sanct⁹ basilus. qui pplm cōuocauerat ad ecclesiā beate virginis. vt ozarēt ōtra mimas iuliani apostate. Beata virgo multitudie sanctoꝝ cōquesta est de iuliano apostata. querens. quis eam de blasphemio illo vindicaret. Tunc surrexit mercurius martyr nouus et miles de sepulcro. &

assumptis armis suis et equo. que adhuc in ec-
clesia dicti basilii seruabant. cum esset dictus
iulianus cum exercitu suo commans xpianis.
dictus mercurius p mediū exercitum trāscu-
rēs. lancea sua trālsruerauit illū qui blasphe-
mādo. & sanguinē suū cōtra deū ad celū pici-
endo. & dicendo. vicisti galilee vicisti. mortu-
us est. **D**icit in eccliaistica hystozia q̄ de sepul-
cro eius fetoz intolerabilis apud cōstāt mopo-
lim egrediebāt. **S**ciendū est q̄ etiā ppter ali-
qua alia p̄cta deus q̄nq̄ subitā mortē infligit
aliquibus. & frequēter infligit. necnon etiam
iustis hoibus. licet iusto semp iudicio. s; nō sem-
per cognito. ignorata videlic; rōne. **H**oc autē
indulicāter tenendū est. q̄ si iust⁹ morte subi-
ta rapiat. talis non solū ei nō obest. verū etiā
nōnunq̄ pdest. **S**icut scriptum est sap. iiii. **I**-
ustus si morte p̄cupat⁹ fuerit. i refrigerio erit
Et sequit. **R**ap⁹ est ne malicia imuearet intel-
lectum eius. aut ne fictio deciperet aīam illius
Alia ratio est. quia si quid in eo purgandū est
tali morte purgat. **S**icut patet de viro dei qui
missus fuerat ad **I**eroboam regē. iiii. **R**eg. xii.
et cōtra inhibitionem diuinā comedit ibi falsi
pphete mendacio circūuentus cuius inobediē-
tiā purgasse credēdus est deus. cū iussu dīno
occidit eum leo. ipm em̄ viuū ab inobedientie
reatu purgandū occidē potuit. quē mortuū. &
morte purgatū tāgere nō p̄sumpsit. **E**t de oza
ait greg. **S**acerdos qui archā dñi temē tetigit
reatu sui ausus imatura morte purgauit. vt
dictum est sup. **A**lia quoq̄ ratio est. vt oēs
hoies improuisi timeāt inueniri. scientes etiā
iustos a morte sic subito p̄ueniri. **S**i autē pecca-
tozibus infligat. nō est de eoz salute penitus
desperandū. nec de ipoz damnatione temere
iudicandū. cū i ipa mortis hora possit homo
quasi in instanti. id est tempe impceptibili pe-
nitere. **D**eus autē semp est paratus grām suā
infundere penitēti. **H**oc tñ est rarissimū & val-
de difficile est. q̄ peccatoz nullā hñs dispositi-
onem. p̄ambulam. imo nō solū dispositionē.
s; et habitū serariū & cōsuetudinē repugnātē
& demerita impedientia. subito se disponat.
Ideo talis mors peccatozibus est horreda. **I**mp-
piis autē quos nō penituros p̄uidet deus mor-
tem istā infligit. vel quia tot et tanta sūt eoz
flagitia. q̄ nō merent̄ h̄re. nec temp⁹. nec gra-
tiam penitēdi. vel quia p̄uidet eos si diuti⁹ vi-
uerēt. semp deteriora facturos. & sic damna-
tionis sue cumulū iugiter adaucturos. vel qz
cōpatiē deus paupibus et psonis miserabilib⁹
quos opprimūt. & si viuerēt. oppmere nō ces-
sarent. **N**ec quemq̄ pmoueat q̄ in exēplis su-
ppropositis. aliqui nō subito et in instanti mor-
tui sunt. s; aliqua moza licet breuis tempis in-
teruenit. **Q**uia sicut ait **G**reg. sup illud **I**ob.
xxxiiii. **S**ubito morientē. quālibz sero de hac vi-
ta tollant̄ iniqui. subito et repēte tollūtur. qz
finē suū cogitando p̄uidere nesciūt. **S**ubitum
autē ē homī. qd̄ ante cogitare nō potuit. **S**ubi-
to diues ille sublat⁹ est. q̄ horrea q̄ p̄parauerat

deseruit. et infēni locū quē n̄ p̄uidebat inueit.
DE MORTE GRATIE. DIS. VII.

Dostq̄ dicta sūt aliqua de morte na-
ture ad quā debemus nos p̄parare.
quia periculosa. dicendū est de mor-
te grē. quā debemus optare. qz fru-
ctiuosa. **D**e qua bern. ait. **B**ona mors que vitā
n̄ aufert. s; mutat i meli⁹. p̄ quā cozp⁹ n̄ cadit
s; aīa subleuat. **N**ecessē est em̄ vt in via mozia
mur vitiis. vt melior sit dies mortis die natiui-
tatis. **M**oziamur ergo interim peccato. si viuē
desideramus in xpo. q̄si morientes ait ap̄ls.
p̄mo cozp. vi. et ecce viuim⁹. **A**d similitudinē
autē morte naturali morientiu. cōsiderem⁹ in
morte spūali p̄gressum. **M**oziturus igit i p̄n-
cipio infirmat & dolet. dolor augmentat &
languet. languoz vigorat et pallet. **C**ū atē am-
plius inualefcit infirmitas. motus destruitur.
sensus obtundit. **I**n morte vero nexus dissol-
uit. **S**pūs egredit. **C**ozpus mortuū sepelitur
Sepulchrum resoluūt. **H**is. ix. gradibus spūalr
intellectis peccato morimur. **Q**uoz tres p̄mi
ad virtutis ingressum. **D**uo medii ad p̄gressū
Alii vero vltimi ad statū p̄fectū aīe referunt.
Moziturus ergo spūaliter infirmat p̄ attri-
tionē. & dolet p̄ cōrriptionē. **A**tritionē intelli-
ligo. q̄n aīa p̄ grām gratis datā infirmat. id ē
ab illicitis refrenat. **C**ōrriptionē q̄n per grām
gratū facientē dolet de peccatis. & cozde p̄fe-
cto cōpungit et penitet. que cōrriptionē similitu-
dinē mortis tenet. **P**eccatum em̄ quod peccati
dulce fuerat ad momentū. amaruz postea pe-
nitenti cōuertit̄ in lamentū. **E**t dum eū fetoz
culpe sollicitat. dum cōscientie dolor instigat.
dum pudor offense diuine coz penetrat. dum
horroz extremi iudicii inquietat. suspirat et ge-
mit. in spū vehemēti clamās et dicēs. **T**ristis
est aīa mea vsqz ad mortē. **M**ath. xxvi. **E**t il-
lud. p̄s. **C**ircūdederūt me dolozes mortis. & p̄
quia picula infēni inueniūt me. **V**el illud.
Circūdederūt me dolozes mortis et tozrentes
iniquitatis cōturbauerūt me &c. **I**n secūdo
gradu dolor cozpozis p̄ singula mēbra diffu-
sus egrū in lectū deicit & languozem inducit
Sic cōrriptionis dolor in desideriu surgit. & in
dilectionē ignescit. **E**t sicut lāguoz inducit ex
doloze. sic amor gignit̄ ex stritōe. **V**nde can.
iiii. **S**i inuenieritis dilectū. annūtiētis ei. quia
amozē lāguo. **V**ideas lāguiduz nūc in lecto
iacentē. nunc aliquantulū ad surgendū p̄ vi-
ribus enitentē. **N**ōne sic se habet cōuersio pe-
nitentis. dum in eo vices alternat affectio do-
lozis et amozis. **D**olor em̄ deozsum depmit qz
erigere nitit̄ amoz sursum. **N**am q̄nto p̄ amo-
ris impetū collectis viribus conat̄ erigi. tanto
repressus memoza peccatoz cogitur reclinari.
Sed bene cū eo agit. si nec penitus p̄stratus.
nec erectus i lecto sedeat. & cū lachrymis. ge-
mitibus & suspiriis grām visitantē expectet.
Hemo em̄ ex graui infirmitate resurgens. sub-
bito in vigoze p̄stinūualefcit. **I**n tertio gra-
du palloz nascitur. ex languoze. sic marceratio

carnis ex inualefcere dilectione. **P**alleat omnis amans color hic est aptus amati. **V**n spōsa de colozatā se clamat ex amoze dilecti. canē. pmo **N**olite me cōsiderare q̄ fusca sim. quia decoz lozauit me sol. **H**oc palloze ī ianuis moztis af- ficimur. dū ex amoze xp̄i caro nra iugiter ma- ceraē. **V**n. ps. ppter te moztificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. vt nos ī ipsos dño in sacrificiū offerētes. sic in holocau- sto arietū. & sicut in milibus agnoz pinguiū sic fiat sacrificiū nrm vt placeat aū deū. **V**nde clamat apls. colo. iiii. **M**oztificate membra ves- tra que sunt sup terrā. **N**am hm eundez. ro. viii. **S**i hm carnē vixeritis moztēmī. **S**i autē spi- ritu sc̄ta carnis moztificaueritis viuētis. **M**oz- tificē igitur caro. vt spirit⁹ viuat. **Q**uia sicut ait apls petr⁹. pma pe. iiii. **X**ps semel p pecca- tis nris moztuus est. vt nos offerret deo. mozt- ificatos quidē carne. viuificatos autē spū. **S**e- mel mozt dño satis fuit qui peccatū n̄ fecit. q̄ vna oblatōe sua sufficiētissima. & supabū dan- tissima. p omibus satisfecit. **N**os autē peccan- tes quotidie peccato moztī quotidie debemus. **E**t quia fomes vel libido carnis radicalr semp manet. nec semel ita moztificari pōt. vt totalr destruat semel. ideo carnē nō semel. s; cōtinue moztificare debemus. **I**n quarto gradu mo- tus destituit. motus inq; tam exterioris opa- tionis. q; interioris affectionis. **A**deo nā mōz- fit homo immobilis ad peccatū. vt nec ipsum opetur. nec ī eius ymaginatione vel memoria delectet. vel illius recipiat etiā pmū moztū. **N**ā quemadmodū statutū est hoibus semel mori heb. xi. sic nos debemus eē semel moztui pec- cato. nō vltra reuiscamus in eo. scientes. q̄ xps resurgens ex moztuis iam nō moztitur. & mozt illi vltra non dñabit. **S**equit. **I**ta et vos existimate vos quidem moztuos esse peccato viuētes autē deo. **G**losa. sicut xps mozt⁹ est semel. ita peccatū in vobis moztat semel. vt n̄ oppozteat iterari. **E**t sicut xps semp viuūt. ita semp etiā vos viuātis virtutibus. **S**i em mozt- tui sumus peccato. scz p grām dei. quō. id est q̄ ratione adhuc post em bñficiū viuem⁹ ī illo & reddem⁹ vires hosti. **C**ū em hoc p̄stiterit grā vt moztemur peccato. qd aliud facimus si viuī- mus in eo. nisi vt grē simus ingrati. **V**is vidē spm̄ innouatū & hoīem ī virū alterū imutatū **H**ic est qui nō suam. s; dñi querit facere volū- tatē. carnis mūdiciā. cordis amplectit purita- tem. seruat silentiū nisi verbū pferat ordina- tuz. nihil tozuū videbit in oculis. nihil moztiz- natum in gressu. nihil offensiū in gestu. ni- hil lasciuū in risu. nihil in auribus qd ad pru- riginē p̄meat leuitatis. nihil in toto corpe qd p̄ndat motum aliq̄e vanitatis. **I**n quito gradu sensus obrūdit. & p paciētiā velud in- sensibilis reputat. **V**n in filio sunaitis q̄ mozt- tu⁹ iacebat ī lectulo n̄ erat vox neq; s̄sus. iiii **R**e. iiii. **S**ic martyres velut insēbiles effecti oīa tozmētoz grā cōtemnebāt. q̄si penie⁹ nō senerēt. quia in xpm̄ mentalr excedebāt. **S**ic

apostolus clamat se cōfiguratum moztī xp̄i. si quoquomō p̄ingat ad resurrectionē que ē ex moztuis. **Q**m̄ partes debēt cōgruere suo toti. et mēbra suo capiti cōformari. necesse est for- mam paciētie ad nos a xpo capite deriuari. **V**n xpm̄ in crucis patibulo moztientez. doztū suum scissum verberibus. vellicatas genas. fa- ciem speciosi p̄ filiis hoīm sputis illitam hoīm immūdoz. caput cozona spinea sauriatū. lat⁹ sanguine rubricatū. manus et pedes clauis cō- fossos. et tanq; agnus mansuetissimus iugu- latozī suo nō r̄ndens. **I**n crucis cathedra paciē- tiam efficaciter docet. verbo pariter et exēplo. **P**ater inquit dimitte illis. quia nesciūt qd faci- unt. **N**ouū docendī genus. nouus magister assūpsit. **R**eos excusat. factū attēuat. & ad pa- tiētiā miro mō fideles suos inozmat. **M**oy- ses miurias suas psequit. & lege talionis vlcī scitur. & absq; vlla miseratōe legis sue otem- ptoz occidit. **X**ps autē gladiū in vaginā repoi- precipit. nec fratri pmittit irasci. nec racha. nec fatue dici. in quibus tribus. iram. cōuiciū et contemptū penitus interdixit. **D**ictū est anti- quis. oculū p oculo. dentē pzo dēte. **I**udeos vo- cat antiquos quos furoz v̄ndicte sic freneti. eos fecerat. sic reddiderat effrenatos. vt p ocu- lo caput. p dente vitā expeterēt. vñ lex eos ad v̄ndicte vicissitudinē refrenabat. vt em exige- rene vlcionis q̄ntum vis furentis intulerat le- sionis. **E**go autē dico vobis. ait xps. **M**atth. vi. **S**i quis te p̄usserit in dexterā maxillam. p̄be illi & alterā. **V**ult dñs nō vitia vitis v̄ndica- ri. s; virtutib⁹ supari. & ire sc̄ntillā in ip̄o p̄n- cipio. ne in furozī incendiū prumpe pmitta- tur extingui. **S**i ergo vitia supare volueris. ar- ma paciētie sūme. nō furozī. **N**ōne dñ ante colera. febre acrius estuante. plerūq; videmus freneticū fieri egrotantē. **F**renet dētib⁹. per- cutit pugno. moztibus impetit obsequentes. s; medicus armatus paciētia nō despiciet iniu- rias. moztus sustinet vt a pena liberet laboran- tem. **C**um igitē inferentes nobis iniurias labo- rare frenesi cognoscām⁹. furentiū moztbos & moztus virtute paciētie supemus. & velud in- sensibiles facti. q̄si moztui taceamus. **E**emplo dauid qui saul psequētī dicebat. **Q**uē psequis rex isrl. quē psequeris. canē moztuū psequeris & culicē vnū. **A**ttēde q̄m signāter loquit. cais viu⁹ latrat. clamat et moztet si potest. s; canis moztu⁹ nihil hoz facit. **V**ideas aliqua aīalia pedibus. vnguibus. dentibus. & cozibus sese defendē. quedā aliquibuis p̄dictoz. s; uer⁹ pa- tiens est uelut canis moztuus. aut culex unus **I**dem quoq; dicit in. ps. p̄rer te moztificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis **I**n sexto gradu corpis et aīe nex⁹ dissoluit quia subtrahit sensib⁹ uelut insensibilis mēs effecta nullis tempaliū rez nexibus. nullius cozruptibilis creature uinculis p affectionem amozis illiciti detinet. **V**n canē. viii. dz. fortis est ut mozt dilectio. dura sicut inferus emu- latio. lampades eius. lampades ignis. a tq̄e

flammae. aque mulce non potuerunt extinguere caritatem. Moyses naturalis sepat animam a corpore. Moyses spiritualis. a rei corruptibilis affectione. In hoc gradu sepatur anima ab omnibus. quibus ante fuerat per affectionem unita. ut soli sponso imberreat per amorem. propter quod amor mortui merito comparatur. Dura sicut infernus emulatio. Infernus quos recipit. non dimittit. Sicut ergo amor dicitur esse similis mortui propter perfectam separationem. in inferno propter perpetuam cum christo unionem. Lampades eius &c. In lampade lux & ardet. Ardet mens interiori deuotione. lucet exteriori coram hominibus opinione. Sic ardet deo per desiderium. ut luceat foris hominibus ad virtutis exemplum. Dicitur separationem mortui proponit apostolus in seipso dicens. per y. Desiderium huius dissolui & esse cum christo. In septimo gradu spiritus liber egreditur. quia nullis rei create reum aculis impeditur. In hoc gradu mens ad celestia meditanda libere subleuatur. Facilius enim per meditationem in deum erigitur. qui temporalium affectione non inuiscatur. nec sollicitudine distrahitur. nec pondere pregruatur. Aues suarum leuitate pennarum subleuantur in altum. aut ad cibum querendum. aut ad laqueos euadendum. aut ad delectabilem spaciandum. Sic anima ad celestia subleuitur. quandoque per spirituali refectione querenda. Sic hortatur apostolus. col. iii. Que sursum sunt querite. que sursum sunt sapite. non que super terram. mortui enim estis & vita uestra abscondita est cum christo in deo. quandoque per delectationem gustanda. et quandoque pro quietis tranquillitate inuenienda. et plerumque per temptationem fugienda. Et de utroque istorum ait psalmista. Quis dabit mihi penas sicut colubae & volabo et requiescam. ecce elongaui fugiens &c. Solent animalia terrena quibusdam lusuibus saltus dare. & corpora sua quantumlibet in aera saliendo transcendere. sic et pisces super aquas saliant. & terminos sue habitaculis excedunt. Sic anima semetipsam debet excedere. & per meditationem ad celestia se leuare. ut mundo mortua. viuat in deo. Unde aaron mortuus iubeat in monte ascendere. quia per meditationem debemus ad excelsa transire. paucorum est in hunc montem ascendere. paucorum vero stare in vertice. sed paucissimorum ibi morari. & quiescere. propter quod ait psalmista. Quis ascendet in montes domini. aut quis stabit in loco sancto eius. Quinimo. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. aut quis requiescet in loco sancto tuo. Ascensus habet difficultatem. status sublimitatem. requies voluptatem. De diuinis siquidem meditationibus mentibus in consuetis ad talia. oculis caligantibus ad celi luminaria. magne est difficultatis. Exerceri tamen in eis. & meditationibus sacris scopare & purgare spiritum. magne est dignitatis. Quiescere autem et non reuocari ad inferius. magne est voluptatis. Notabile autem est quod dicitur quod aaron. id est motanus in supercilio montis. mortuus. Or interpretatur lumine. quia in vertice montis luminis & visionis. mundo. carni. & terra sibi ipsi mortuus vir contemplatiuus. Et aduerte verbum domini. aaron inquit colligetur. & mortuus ibi.

Mens enim que per vana desideria spargitur. que variis cogitationibus huc illucque distrabitur. in hoc more non moritur. Discat igitur mens humana prius ad seipsum intrare. & in se consistere. quatinus in hunc montem possit ascendere. Colligat anima cogitationes suas. ut exurgat in meditationem. meditatio proficiat in contemplationem. contemplatio inducat exultationem. exultatio dilateet in admirationem. admiratio transeat in alienationem. alienatio terminetur in mortem spirituale. Est autem differentia inter cogitationem & meditationem. Quia cogitatio est improuidus mentis obtutus ad euagationem prius. Meditatio autem est prouidus mentis obtutus. circa veritatis inquisitionem vehementer occupatur. In octavo gradu mortuus sepelitur. quia cum per meditationem mens sursum erigitur. pacis serenitas obtinetur. vnaqueque res non quiescit. nisi cum ad locum proprium peruenit. Quare cum locus anime sit deus. quod diu amor noster ad multa spargitur. vel ad ima deriuatur. nunquam ad veram pacem perducitur. Ideo dicit Augustinus. Inquietum est domine cor nostrum donec requiescat in te. Ibi ergo sit mens. & hic erit requies. Ibi mortuus sepelitur. Hoc est sepulcrum quod Ioseph domino preparauit. in quo christus mortuus requieuit. Mortuus turus moyses montem ascendit. terram promissionis aspexit. in uertice montis phasga mortuus sepelitur a domino. cuius sepulcrum omnibus hominibus est ignotum. Ascendit in montem per mentis eminentiam. contemplatur promissam fidelibus priam. moritur cum efficitur quodammodo diffinis per gratiam sepelitur a domino per infusam sibi letitiam. sed sepulcrum illius nullus agnoscit hominum quoniam illa pax exsuperat omnem sensum. In nono gradu corporis sepulcrum resoluitur. Quia cum mens in lumine diuino semetipsam clarius intuetur. recognoscens se quantum ad animam creatam ex nihilo. & sic quantum est de se simpliciter nihil esse. quantum autem ad corpus se puluerem esse & cinerem. imo vilissimum sterquilinum. saccum stercore. & cibum vermium. necessario humiliari compellitur. Sicut ait psalmista. Inflammatum est cor meum ad dilectionem. et renes mei commutati sunt. quantum ad delectationem. quia in re nihil consistit delectatio & ego ad nihilum redactus sum. sed in mei reputatione. id est in verissima mei cognitione me nihil esse cognoui. Attende quod quantum plus proficit quis in dei cognitione. tanto in diuino lumine cognoscit se verius. & tanto amplius se conspicit nihil esse. Vnde apostolus primo corinthios. iii. Dicit. puto quod deus nos nouissimos apostolos. id est vilissimos. quasi de quibus non curat. ostendit tanquam mortui destinatos quasi ad nullam utilitatem. sed mortui reseruos. Sequitur. Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omnimodis peripsa usque adhuc. Et dauid ex humilitate se se canis mortuo compauit. Attende quod sic ignis in suo cinere qui est ultimus sue resolutionis terminus conseruatur. sic anima in humilitate que resoluitur usque ad minima et usque ad vltima custoditur. Et sicut fenix congregatis aromatibus incendit ignem quo concremata & in cinerem redacta renouatur. & per talem renouationem perpetuus

conseruat. sic anima caritatis igne succensa. ac in hūilitatis cinere resoluta. cōseruat in grā ac de die in diem p grām renouatur.

DE MORTE CVLPE. DIS. VIII.

Dost mortē nature et grē. vidēdum est de morte culpe. quā vitare debemus. quia est detestabilis et damnoſa. Cum em̄ om̄is creatura dei bona sit. sicut dicit̄. p̄ma t̄hy. iiii. Deus t̄n mortē nō fecit. Sap. i. Nec obstat huic illud quod dicit̄ eccl̄i. xi. Bonū et malum vitā & mors a deo sūt quia illud est intelligendū de morte cozpali. quā deus inflixit hōi p̄pter peccatū. Vñ. ro. v. Per hōiem peccatū intrauit in mundum. & p̄ peccatū mors. Mors igit̄ cozpali. id est necessitas moriendi. p̄ tanto dicit̄ esse a deo. quia impedimento mortalitatis ablato. & homine relicto p̄priis naturalibus remansit hō de necessitate mortalis. Mors nature. id est necessitate moriendi ē inuitabilis ut dicit̄ ē. s. mors culpe est euitabilis. & est in hōis libertate. Sic dicit̄ eccl̄i. xv. Ante hominē vitā et mors. vitā in q̄z grē. & mors culpe. et p̄ hoc ē culpabilis Si em̄ mutari n̄ posset. culpabilis nō eēt. Quia sicut dicit̄ Aug. Nemo peccat in eo qd̄ vitare nō potest. Sciendū autē qd̄ hec mors qn̄qz cōsistit in corde t̄n. scz in cogitatione. delectatione. vel s̄sensu. Vñ in p̄sona hōim impioz dicit̄ ysa. xxviii. Percussimus fedus cū morte hoc fedus cōmittit̄ i cōsensu. Quandoqz cōsistit in ore. qn̄ scz p̄umpit in deozdmata locutionē. Dicit̄ em̄ puer. xviii. Mors et vitā in manibus lingue. s. quia lingua n̄ra in lubrico posita est. & per illam frequēter labimur i peccatuz. Ideo dicit̄ Iacobi. iiii. Lingua n̄ra ignis est. vniuersitas iniquitatis. Lingua cōstituit̄ in mēbris n̄ris q̄ maculat totū cozpus. & inflāmat rotam natiuitatis n̄re. inflāmata a gehēna. Om̄is em̄ natura bestiaz et volucrū. & serpentū. & ceteroz aialium domat̄. linguā autē nullū hōim domare p̄t. Est em̄ iniquitū malum. plena veneno mortifero. Et eccl̄i. xxviii. Post multa mala que ex lingua puenire testatur. ait. Mors illius. mors nequissima. & vitilis inferus potius q̄z illa. Hō salubriter exhortando dicit̄. Aurum tuum & argentū tuū cōfla. & verbis tuis facito staterā. & frenos ori tuo rectos. Attende ne forte labaris in lingua tua. & cadas in cōspectu inimicoz insidiantium tibi. & sit casus tuus insanabilis in mortē. Quandoqz p̄gredit̄ ad opationē. Sicut dicit̄ sap. i. Iniustitia est mortis acquisitio. impiū aē manibus et verbis accersierūt illā. Et ibidē añ Nolite zelare mortem in erroze vite v̄re. neqz acquiratis p̄ditionē in opibz manū vestraz. In signū huius tripl̄cis mortis legiē xp̄s tres mortuos suscitasse. licz em̄ innūabiles suscitasse credat̄. de tribus t̄n euāgeliste faciūt mentionē. Puellam suscitauit in domo. Math. ix. Ad designandū spūalē suscitationē. quā facit quotidie a morte peccati existētis interius in affectione. Iuuenē suscitauit in porta. Luc. vii

Ad indicandū suscitationem a morte peccati prorūpentis. in locutione. Lazarum suscitauit in sepulcro ad figurandū suscitationē a morte peccati existētis in opatione. Iob. xi. Progressus autē peccati quō serpit & serpēdo p̄cedit. optime declarat̄ in p̄mo peccato p̄mozum parentū. Gen. iii. Dixit serpens ad mulierē. Cur p̄cepit vob̄ deus vt n̄ comederetis de oī ligno paradyſi. Cui r̄ndit m̄ler. De fructu lignoz q̄ sunt in paradyſo vescimur. de fructu vero qd̄ est in medio paradyſi. p̄cepit nobis de ne comederem. & ne tangem̄ illud. ne forte moriamur. Dixit autē serpens ad mulierē. Nequa q̄z morte moriem̄. scit em̄ deus. q̄ quocunqz die comederitis apient̄ oculi v̄ri. & eritis sicut dii scientes bonū et malū. Attende qd̄ de dixerat assertiue & cōminatozie. quocunqz die comederitis &c. mulier addidit verbū hesitationis. s. forte. serpens cōstāter negauit. dicens. Nequa q̄z moriemini. Ecce dyabolus posuit in questione. Mulier r̄ndit euz hesitatione. et ex hoc dedit dyabolo viam et audaciā negandi. quod deus dixerat cum assertione. Nisi enim mulier hesitasset. dyabolus verbū dñi negare minime p̄sumpsisset. Nisi etiā m̄l̄ dyabolo plus q̄z deo credidisset. nequa q̄z cibū veritū terigisset. Sequit̄. Vidit igit̄ mulier qd̄ lignū esset bonū ad vescendū. Hoc cognouit ex odore. & pulcrum oculis. ecce aspectus. Tulitqz de fructu ecce tactus. Et comedit. ecce gustus. Et sic cōpletum est in eua peccatū inobedientie. ad qd̄ em̄ multe deozdmate circūstantie cōcurrerunt. Postmodū dedit mulier viro suo. ecce iniqua suggestio. Qui comedit. ecce ade p̄uaricatio. Et sic consumatū est peccatum in veroqz. Iste processus qui fuit in peccato p̄mozparentum materialiter. solet esse in peccato vnus hominis spūaliter. Nā aspectus est in cogitatione. odoratus in delectatione. tactus in consensu. gustus in p̄p̄tatione. Aduerte q̄z mortiferus est iste fructus. qui nō solū ex gustu infert mortē. sicut aialia venenosa. verū etiā ex visu. odore. tactu. et gustu.

DE MODIS MORIENDI.

Sicut ait sapiens sap. p̄mo. Inuidia dyaboli mors intrauit in orbē terrarum. Ideo nāqz dyabolus inuidit homini. quia vidit eum illuc p̄ humilitatē posse pertinere. vñ p̄ supbiā se nouerat corruisse. Inuidens autē hominē. temptauit. temptādo defic. & deuictum subiecit. ac subiecto inique & tyrannice dñari p̄sumpsit. Sicut autē tyrannus impiissimus subiectos suos sine misericordia affligit. opprimit. ac eis exquisita gnā mortis infligit. sic dyabolus om̄i tyranno crudelior. variis mortis gnibus miseros quos i seruitutem suam redigit. mori fecit. Alios namqz mori facit suspendio. scz p̄ supbiā. Supbos em̄ suspendit in altū vanitatis. vt postmodū precipitet in p̄fidum miserie gehēnalis. sicut solēt facere luctatozes. quoz vnus aliū eleuat a terra. vt sub pedibus suis deficiat eleuatū. Hunc

modum precipitii prius exptus fuerat in seipso. Nam cum ipse leuari vellet per superbiam. deus ipsum deiecit in profundum abyssi. Sicut dicitur ysa. xliii. Dicebas in corde tuo. In celum ascendam. super astra celi exaltabo solium meum. ascendam super altitudinem nubium. similis ero altissimo. verum tamen ad infernum detraberis in profundum lacu. Et an. Detracta est ad inferos superbia tua. Et luc. x. dicitur de codem. Videbam sathanam sicut fulgur de celo cadentem. Sicut igitur dyabolus. quia se per superbiam extollere voluerat. deus precipitauerat in infernum. sic ipse tractu consimili conat homines primo quidem in altum extollere. ut postmodum precipitet in profundum. Exemplum de achitophel. qui de sapientia sua presumens. videns quod non esset factum consilium suum. quod se dederat contra dauid. suspensio interit. Reg. xvii. Et de absalon qui nimia ambitione dominandi succensus. premissum suum dauid de regno fugauit. sicut dicitur. Reg. xviii. quod ipso suspensio inter celum et terram mulus cui miserat pertransiit. De aman vero hester. vii. De precipitio vero dicitur. Reg. ix. Quomodo isabel fuit precipitata de fenestra palatii. Et de ochozias. Reg. i. Cecidit ochozias per cancellos cenaculi. Cui mandauit helyas de lectulo super quem ascendisti non descendes. sed morte morieris. De anthycho etiam dicitur. Mach. ix. Supbia repletus igne spiras animo in iudeos. contigit illum impetu eunte de curru cadere & graui corporis collisione membra vexari. Itaque qui sibi videbat etiam fluctibus maris impare. & motibus altitudines in statera appondere. nunc humiliatus in gestatorio portabat. Nota ibi de vilissima morte eius. vnde bene de superbo dicitur. Job. xviii. deuoret pulchritudinem cutis eius. & consumat brachia illius primogenita mortis. Pulchritudo cutis est gloria temporalis. Per brachia. opera designantur. Mortis autem est peccatum quod animam occidit. primogenita ergo mortis est superbia que est initium omnis peccati. Pulchritudinem ergo cutis eius & brachia primogenita mortis deuorat. quia iniqui gloria et operatione superbia deuastabat. Potuit enim etiam in hac vita gloriosus existere. si superbus non fuisset. & opibus poterat deo commendari. nisi elatio precessisset. Sequitur. Auellatur de tabernaculo eius fiducia. De tabernaculo eius fiducia euellit quando peruersus quisque multa in hac vita parauerat. repente morte dissipatur. Sequitur. Et calce super eum quasi rex interitus. Quia vel hic vitis premittitur que ad interitum trahunt eum. vel mortis tempore potestati demoniace subiugatur. Huius mortis remedium est timor humilians. vel humilitas deum timens. Sic ait sapiens. puer. xliii. Timor domini fons vite. id est vite spiritualis initium ut declinet. id est declinare faciat a ruina mortis. Alios primum dyabolus veneno. scilicet per inuidiam. Sicut scriptum est sap. ii. Inuidia dyaboli mortis intravit in orbem terrarum. imitantem autem illum. qui sunt ex parte illius. quia videlicet sic dyabolus virus inuidie sue diffundens in homines in toto orbe terrarum. ut non sit qui se abscondat

que calore eius. sic impii intoxicati per eum & eius imitatores effecti. alios inficiunt inuidendo. Primo ergo moziuntur hac peste. sic dicitur Job. v. Paruulum occidit inuidia. Glosa. Paruulum inuidia occidit. quia nisi inferior esset. de bono alterius non doleret. vel paruus est. qui terrena diligit. magnus qui eterna. Paruus ergo inuidia occidit. quia nullus hac peste moziuntur. nisi qui terrena appetit. que tota non pueniunt pluribus. Vnde si qua desideramus. illi inuidemus qui pueniunt ea accepit. vel partem habendo quantitate nobis restringit. Ipsi autem sic infecti inuidia. & spiritualiter interfecti. inficiunt alios venenam inuidie diffundendo. Sicut detractores. & verborum infamie relatores. Contra quos ait sapiens. ecci. xix. Audisti verbum aduersus proximum tuum. commozitur in te fidens quoniam non te dirupet. Et quia non minus quicquid peccat auditor detractiois quam ipse detractor. Sicut ait Bernus. Detrahente audire. quod istorum sit grauius non facile dixerim. ideo dicitur puer. xvi. Indignatio regis nuntii mortis. Nuntii mortis sunt detractores. qui semper mortem nuntiant proximo. & mortem nuntians. etiam audientes occidunt. Contra istos nuntios mortis debet rex. id est quilibet iustus se et omnes sensus suos bene regens indignari. & eos cum indignatione repellere. vel indignationis et displicentie signa monstrare. Sciendum autem quod inuidus dolet de bono alterius. Et gaudet de malo. sic alibi declaratum est. Quantum ad primum. specie inuidiosorum prendit ionas. qui de ninie ciuitatis ouersione dolebat. de quo dicitur. Ione. iiii. Perit ionas anime sue ut moreretur. dicens. Melius est mihi mozi quam viuere. De secundo scriptum est. puer. xxvi. Sic noxius est qui mittit lanceas & sagittas in mortem. ita vir qui fraudulenter nocet proximo suo. Iste quod gaudet de malo alterius. ideo fraudulenter in malum alterius machinatur. & per vias occultas nocere conatur. De mala morte talium exempla multa legimus in scriptura. Chaym ex inuidia sua primis fratribus suis abel. occisus est a lamech. Gen. iiii. Egyptii dolentes. quia hebrei in terra sua crescebant et multiplicabantur. nimis timentes. ne processu temporis ipsos opprimerent. afflixerunt eos multipliciter. & sibi seruitute durissima subiecerunt. Sed cum illos fugientes persequerentur. aque maris rubri operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis. ita quod nec vnus qui deus superfuit ex eis. Exod. xviii. Abymelech. qui septuaginta fratres suos occiderat. vna mlti iacens fragmen mole confregit cerebrum. qui ab armigero suo fecit se interfici. Iud. ix. Saul qui tanta inuidia persecutus est dauid. tandem irruens super gladium suum mortuus est. Reg. xxxi. Syba filius boeri concitauit populum contra dauid & fugiens in abela ciuitate. vbi putabat se habere refugium. decapitatus fuit ibidem. Reg. xx. Accusatores danielis iubente dario regem missi in lacum leonum. continuo sunt a leonibus deuorati. Dan. vi. & xxxiii. Alios occidit dyabolus gladio suo per iracundiam. Vnde dicitur exo. xv.

Dixit inimic⁹ psequar. & cōprehendā. diuidā spolia. implebit⁹ anima mea. euaginabo gladiū meum. interficiet eos man⁹ mea. Et Job v. dicit. Virū stultū interficit iracūdia. Glosa. Mansuetudo ymaginē dei in nobis cōseruat qui semp tranquillus est. sed ira dissipat. que multis virtutibus puat. que dum quietē mentis tollit. spū sanctus ibi nō quiescit. Irati & impatiētis figurā tenet ionas. Cui irato propter edera deficcata dixit dñs. Putasne bene irasceris tu sup edera. Et dixit. bñ irasco ego. vsq; ad mortē. Ceterū factū samphonis seipm vt hostes occideret occidentis. speciem iracundi p̄tendit. De quo dicit Iud. xvi. Moziat aīa mea cum philistiim vt vlciscar me de hostibus meis. & p amissioē duoz luminū. vnā recipiā vltionē. Iratus em sibi nocere desiderat. vt v̄m dicendo se nocentib⁹ sibi possit inferre mai⁹ vel simile nocementū. Item factū razie p̄cedit modū hoīs ex impatientia despati. de quo dicit. ii. mach. xiiii. q̄ nichanoz misit milites q̄ngentos q̄ eū cōprehenderēt. Cū autē cōprehenderēt. gladio se petit. eligens nobiliter mori potius q̄ subditus fieri peccatozibus. & cōtra natales suos indignis iniuriis agi. s; cū nō certo ic̄tu p̄pter festinatōez plagam dedisset. recurrens ad murum semetipm p̄cipitauit in turbas. & cadendo venit p̄ mediā ceruicē. cur suq; turbam peransiens. & stans sup petram pruruptā. cōplexus in testina sua vtriq; manibus piecit sup turbas. & ita defūct⁹ est. Quā uis autē scriptura sacra. Ionā. samphonē & razia cōputet inter sanctos. eorūq; facta p̄dicta excusent a sanctis. q̄ntum tñ ad exteriorē apparentiā. modū impatiētis ire p̄tendit. Sed qualiter impii in sanctos tyrānides exercētes. crudelitatis sue penas modis variis exsoluerunt in locis inuis scriptura sacra testatur. Verbi gratia. de sifara dicit iudic. iiii. Tulit iabel vxor aber cynēi clauū tabernaculī. & defixit ī ce rebrū sifare. qui sapozē morti socians defecit & mortuus est. De Zeebe et salmana dicit iudic. viii. quos gedēo interfecit. De azonibezech iudic. p̄mo. Cōprehēdit. filii isrl azonibezech cecis sūmitatibus manuū eius. ac pedū sic fecerat septuaginta regibus. adduxerū t̄q; eum in irim. & ibi mortu⁹ est. De chaym q̄ frēm suū occidit. & a lamech occisus ē. Gen. iiii. De pharaone. Exo. xiiii. De abymlech. qui septuaginta frēs suos occidit. Iud. ix. De ioab. q̄ licz frē nūus miles fuerit. quia tamē duos viros. p̄diciose pemit. iussit dauid moziēs occidi. iii. Re. ii. De Zamri qui extra regem isrl pessimū scilz hela rebellās occidit. dicitur. iii. Re. xv. q̄ post septem dies seipm cum domo regia succendit. De achab pessimo dicit. iiii. Reg. xxii. Q̄ vulneratus in bello mortuus est vesp̄. & limxerūt canes sanguinē eius in eodē loco in quo imxerant sanguinē naboth. qui ip̄o achab dissimulante fuerat lapidatus. De benadab rege syrie. qui multa mala filiis isrl intulerat quō a seruo suo asael iugulatus fuit. dicit. iiii. Reg.

viii. De ioas rege iuda. qui zachariā filiū ioia de sacerdotis lapidari fecit. dicit. iiii. Re. xii. Q̄ a seruis suis fuerit interfectus. De anthycho qui multoz viscera tozserat. quō dyrum doloze viscerū passus. miserabili morte defunctus est. ii. Mach. ix. De herode ip̄ssimo. quō pcussus ab angelo cōsumptus a vermibus exspirauit. Act. xii. His om̄ibus exemplis oñdiē quō impii impiā vitā agētes dyabolo p̄curate et deo iuste faciēte. vel p̄mittēte. Diuersa dire mortis ḡna patiunt. Huius mortis remediū. est patientie lenitas. sicut ait. ps. Non moziar sed viuā. castigans castigauit me dñs. & moti non tradidit me. Et. ii. Mach. vi. Cum a morte possem liberari. duos corpis sustineo dolozes. p̄pter timozē aut tuū libenter hec patioz. De patientia. Re. sup d̄ morte gr̄e. q̄nto ḡdu Alii submergun̄t avariciam. T̄palia nāq; fluunt et refluit sicut aque. vñ sicut in flūmine q̄nq; habet hō aquā vsq; ad talū q̄nq; vsq; ad genua. q̄nq; vsq; ad renes. q̄nq; vsq; ad collum. plerūq; totus imergit. sic aliqñ amoz t̄paliū nō plus tangit hōem q̄ aqua tangens talum eius. Vñ de re de qua nihil aut parū curat. solet dici. hoc nō tangit etiā talū meū. vel nō ascendit v̄lera talū meū. q̄ quis diceret. Parum afficioz vel nō curo. aliqñ amoz t̄paliū p̄tingit vsq; ad genua. q̄si plus aliqñeulū ap̄propinquas ad cor hoīs. s; adeo lōge distas q̄ non est periculū submerisionis. vel deozdmate affectionis aliqñ puenit vsq; ad renes. id est vsq; ad delectationē. quia in t̄paliibus affectio delectat. tñ citra deū. aliquādo puenit aq̄ vsq; ad guttur. & tunc est homo in magno piculo q̄ in t̄mpalibus delectat. & nimis occupat. et mozdmate afficit. s; sicut natās euadē p̄t. nec totalr despatur quousq; caput ei⁹ imergatur. Sic in p̄posito. q̄ totus hō imergit ī terrenis. iam nō est spes euasionis. Propter q̄d ps. exclamat. Saluū me fac deus. q̄m mtrauerūt aq̄ vsq; ad aiām meā. Infix⁹ sum in limozp̄fundi. & uō est substantia. Sic etiā beat⁹ petrus cum adiutorio gr̄e diuine ambulās super aquas. videns ventū validū venientē timuit. Et cū cepisset mergi. clamauit dicens. Dñe saluum me fac. Math. xiiii. In hoc facto bēs petrus figurā tenet eoz. qui diuine gr̄e manutē nētia siccis pedib⁹ ambulant sup aquas. id est in tactis cordis affectionibus. q̄si pedib⁹ nō tā gentes. imo potius cōculcātes illesi p̄transeūt q̄z diu non sibi sed deo gloriā tribuētes. ad xpm venire contendūt. s; videns petrus ventū id est temptationis impulsuz timuit. quia nō est de ppriis viribus interfluctus pelagi p̄sumendū. s; diuinū exiliū est obnixius implozandum. Et cum cepisset mergi. clamauit. Quia n̄ vltimū submerisionis piculū expectandū est. s; in ip̄o p̄ncipio. q̄zeito aduerit hō periculum diuinū p̄sidiū est petendū. Ait em̄ apls. i. thy. vi. Qui volūt diuites fieri incidūt in temptationē & in laqueū dyaboli. & ī desideria multa. inutilia et nociua. que mergunt hominem

in interitum et perditionem. In signum huius dicitur exo. vii. quod moyses ex precepto domini percussit aquam fluminis. que versa est in sanguinem. et pisces qui erant in flumine mortui sunt. per quod voluit dominus designare quod aqua fluminis egypti. id est bona transitoria huius mundi conuertuntur in sanguinem. id est in mortem eorum qui inordinatè ea diligunt. & pisces qui in ea erant mortui sunt. id est qui in eis conuersantur & nutriuntur ex eis. Item aqua conuertitur in sanguinem. quoniam cupiditas temporalium conuertitur in crudelitatem. quod sepiissime contingit. Cupidi namque fiunt impii. immisericoordes. fraudulenti. fures. raptosus crudeles. & pauperum oppressores. Electorum et reproborum differentiam quantum ad usum temporalium mirabiliter ostendit deus in diuisione maris rubri. Exo. xiiii. Vbi dicitur quod aque operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis. nec vnus quidem superstitit ex eis. filii autem israel prexerunt per medium sicci maris. & aque eis erant pro muro a dextris et a sinistris. & viderunt egyptios mortuos super litus maris. Ecce aque sunt electis pro muro defensionis que reprobis sunt causa perditionis. Quod autem sint electis pro muro defensionis docet thob. iiii. dicens. Quod potueris. ita esto misericors. Sequitur. Elimosina a peccato & a morte liberat. nec patietur animas ire in tenebras. ecce murus a sinistris. Sequitur. Fiducia magna coram deo summo est elemosina. Et parum autem dicitur premium bonum thesaurizas tibi in die necessitatis. ecce murus a dextris. Quot vero reprobis sint causa perditionis. patet per multa exempla. Achor quia tulit de anathemate iericho. lapidauit eum omnis populus. & omnia que eius erant igne consumpta sunt. Iosue. vii. Adolescens qui putabat se dauid. prospera nuntiare. ac per hoc munera reportare. dicendo se saul occidisse. iubente dauid occisus est. ii. Reg. i. Simile accidit duobus latronibus qui caput Ithobech filii saul quem occiderant. tulerunt ad dauid. ii. Reg. iiii. Ananias et saphira vxores eius. quia de pretio agri venditi fraudauerunt. ad increpationem petri subito mortui ceciderunt. Act. v. Diues ille cuius agri fructus vberes attulerunt cum cogitaret destruere horrea sua. & maiora facere. raptus est citius quam crederet. dicente sibi domino. Stulte hac nocte repetit animam tuam a te. que autem parasti cuius erunt Luc. xii. Alii cruci affiguntur per accidiam. Est autem accidia tristitia quedam coram aggrauans. ne aliquid agere libeat. vnde reddit hominis membra quasi stupida & paralytica. ad omne opus bonum immobilia. sicut in homine cruci affixo manus et pedes affixi sunt. & impossibiles ad motum operis cuiuscumque. Vnde ecci. xix. Multos occidit tristitia. Et xxxviii. Tristitia festinat mors. & cooperit virtutem. Distingue tamen de tristitia. sicut distinguit apostolus. i. cor. vii. Que secundum deum est tristitia. penitentiam in salutem stabilem operatur. seculi autem tristitia mortem operatur. Accidiosus ergo etiam si videatur viuere. tamen mortuus est. sicut dicitur apoc. iiii. Nomen habes quod viuas & mortuus es. Ideo sequitur. Esto vigilans. & confirma cetera que mortura

erant. non enim inuenio opera tua plena coram deo meo. Alii viuui sepeliuntur per ignem. Vnde ait Iero. Vile sepulchrum rationis est ebrietas. ps. Sepulchrum patens est guttur eorum. Bene sepulchrum ex quo fumus et fetores exalant. sicut de cadaueribus mortuorum. Nec mirum. quia sicut ait apoc. i. thy. v. Que in deliciis est viuens. mortua est. Et ro. viii. Si secundum carnem vixeritis moriemini. Mortem esse in talibus vere possumus exclamare cum filiis prophetarum. iiii. Reg. iiii. Mors in olla viri dei. mors in olla. Nam pocula delicata conuertuntur in abstinentiam. & cibaria in venenum. Mirabile est quod homo nullo modo scienter gustaret aliquod vnde sciret se mortem incurere corporalem. vnde ita sollicitè sibi cauere ab his gustandis que mortem inferunt spirituali. vnde Iob. vi. Numquid gustari potest quod gustatum affert mortem. Attende quod philisteos pariter epulantes samson concussis columnis domus oppressit. & mortui sunt versus sex tria milia. Iud. xvi. Filius Iob bibentibus vinum in domo fratris sui promogeniti. ventus vehemens irruens a regione deserti. percussit quatuor angulos domus. et oppressit eos. & mortui sunt. Iob. ii. Balhasar in conuiuio vidit dignos manus scriberis in pariete. mane. rehel. phares & in ipsa nocte interfectus est. & regnum eius translatum est ad medos & persas. dan. v. Terribile est exemplum de diuine epulone qui induebat purpura et byso. et epulabatur quotidie splendide. qui mortuus. sepultus est in infernum. Luc. xvi. Alii incendio comburunt. scilicet per luxuriam. Luxuria enim ignis est ad consumptionem deorum. Hoc igne luxuriosi comburunt. Sicut patet gen. xix. De hoc incendio ait beatus Iacobus. Vnusquisque temptatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Concupiscentia vero cum concepit. parit peccatum peccatum vero cum consummatum fuerit. opere videlicet vel consensu generat mortem. Nota de filio prodigo. qui consumpsit omnia sua viuendo luxuriose. De quo dixit pater. quod mortuus fuerat per luxuriam. sed refixit per penitentiam. De mala etiam muliere dicitur puer. v. Inclinata est ad mortem domus eius. & ad inferos gressus illius penetrant. Itaque ecci. vii. Inueni mulierem morte amarior. que laqueus venatorum est. sagena coram eius vincula sunt manus illius. qui placet deo effugiet illam. Nota sicche filius emor qui dimisit filiam iacob oppressit. interfectus est cum toto populo ciuitatis. Gen. xxxiiii. Amon. qui thamar fornicatorem absalom oppressit. in conuiuio occisus est. ii. Re. xiii. Quia populus israel fornicatus est cum madianitis. precepit omnes principes suspensi in patibulis. Numeri xxv. Quia phinees hebreum qui ad sortem intrauerat occidit simul cum illa muliere. placauit dominum. sicut dicitur ibidem.

DE SIGNIS MORTIS. DIS. IX.

Postquam distinxerimus diuersos modos spiritualiter moriendi. videnda sunt signa quedam pronostica morituri. Solent medici in acutis egritudinibus vt signis pronosticis. que secundum ypocratis documenta vite sunt indicatiua vel mortis. A corporalibus

igitur ad spūalia trāseuntes. modis similibus iudicemus in hoīe mortē culpe. **P**rmū signum mortis p̄nosticū. est gustus deozdmatio q̄n sc̄z eger appetit que nocēt. & reiciit q̄ iuuarent. **I**nfirmi filii isrl̄ spreca diēta quā celestis medicus eis indixerat. petūt carnes. flentes corā moyse. & dicentes. **N**ūi. xi. **Q**uis dabit nobis ad vescēdū carnes. **R**ecordamur pisciū & in mentē nobis veniūt cucumeres. & pepones porri. cepe. & alia. aīma n̄ra arida est. nihil aliud respiciūt oculi n̄ri nisi māna. **I**mpleuit autē dñs peticoēs eoz̄ mittēs eis coturnices in multitudme copiosa. s̄ in malū eoz̄. **N**am sequit̄ **A**dhuc erāt carnes in dentibus eoz̄. nec defecerat hmōi cibus. & ecce furoz dñi cōcitatus in populū pcussit eum plaga magna nimis. mortui sunt ergo in sepulcris occupiscētie. **E**st igit̄ mortis signū abiecta sobrietate & ieiunio. carnalibus vacare deliciis. **V**n̄ **I**ob. vi. dicit̄. **N**ūquid pōt comedi in sulcū qd̄ nō est sale cōditū aut gustare quis quod gustatū affert mortem **Q**uoties em̄ ciboꝝ cruditas vitalia deicit. infirmat stomachū. corūpit sanguinē. viciat humores. accendit colerā. febzis inducit incendiū toties eger pdit aīm illicitis ferē desideris salutaria respuit appetit cōtraria. & noxia sibi q̄rit. **A**duertendū est autē q̄nta sit fatuitas imo insania taliū. & q̄nta deozdmatio appetitus. qui vilissimos cibos appetūt. cucumeres. s̄. & pepones. porros. cepas. & alia. cibuz celestē fastidiūt. habentē in se om̄e delectamentū & omnem sapozē suauitatis. vñ bñ verificat̄ in eis illud. ps̄. **O**mnē escā abboīata est aīma eoz̄ & appropinquauerūt vsqz ad portas maris. tales fastidio moriunt̄. **S**ecundū signū mortis ē digestiue defectio. q̄n sc̄z eger nō pōt cibū sumere. vel sumptū retinere. vel retentū digerē. **H**oc autē puenit ex defectu calozis naturalis. & humidi radicalis. **H**am cōseruatio vite cōstitit in calido & hūido. vñ q̄nto caloz magis minuit̄. & hūidū magis depascit̄. tāto citius necesse est vitam deficē patientis. **E**t sicut p̄ma digestio fit in stomacho. secūda in epate. **T**ertia in membris singulis. digestiua tamē virtute p̄ calidū et hūidum opante. sic q̄n in mente fuerit calidū dilectionis & hūiduz deuotionis sufficiēter celebrat̄ digestio p̄ quā vita aīe cōseruat̄. **N**am ad ea que dei sūt apponit memoria recordatōez. ecce digestio p̄ma in stomacho memorie. volūtas apponit affectionē. ecce digestio in epate. **M**embra vero singula p̄ eis cōgruit actionē. ecce digestio in mēbris. **E**t sic p̄ calidū dilectionis. & hūidū deuotionis triplicis digestionis bonitas declarat̄. **C**um autē diminiūt caloz dilectionis vel deficit. signū ē mortis spūalis. **Q**uia sic corpus sine aīa mortuus est. sic aīa sine caritate mortua deputat̄. **I**deo p̄mo **I**ob. iii. dicit̄. **Q**ui nō diligit manet in morte. **S**imiliter deficiēte hūoze deuotionis deficit hō. & necesse est eum lāguere dum viuit & deficari iugit̄ et mori. **O**m̄e em̄ op̄ cēset vt mortuū. si spū deuotōis nō fuerit aīatū

Bonum em̄ opus ex visibili cōstat actione. & inuisibili deuotione. **S** inuisibilis deuotō est sicut spūs. visibilis autē actio sicut corpus. **S**icut ergo corpus viuit p̄ aīam viuificantē. sic & opus p̄ deuotionē interius opantez. **R**ecedēte siquidē aīma. corpus expirat. morit̄ et marcescit. & cessante deuotione. opus morit̄. et arefcit. & miser homo velud hūoze deficiente tabescit. **V**n̄ bñ in p̄sona taliū lamentabilr̄ conquerēdo loquit̄ **B**erū. dicit̄. **Q**uō exaruit cor meū. coagulātū est sic lac. factum est sic terra sine aqua. nec cōpungi ad lachrymas queo tāta est duritia cordis mei. nō legē libet. nō ozare delectat. meditationes solitas nō inuenio. vbi illa inebriatio spūs. vbi mentis serenitas. & pax et gaudiū in spūsancto. **I**deo ad opus manū piger. ad vigilias somnolētus. ad iraz p̄ceps. ad odiū p̄max. lingue et gule indulgētioz. **H**eu om̄s montes in circuitu meo visitat dñs. ad me autē n̄ appropinq̄t. **Q**uid me aliud putē q̄z vnū ex montibus gelboe maledictis. que p̄terit in ira & indignatione sua ille ceteroz oīm benignissimus visitatoz. **T**ertū signū mortis est vultū imutatio. **V**ultum h̄t sibi sano silem. qui custodit p̄stimā honestatē. et vultus imutatio. est desertō honestatis. **N**ā eo q̄ deuotio interius nō habet. statiz exteriū honestatis cōuersatio nō seruat̄. **A**ttēde q̄ ex decoꝝe cōsciētie emanet decoꝝ cōuersatōis honeste. **S**icut docet berū. qui ait. **C**ū decoꝝis claritas intima cordis repleuerit. p̄deat foris necesse est. q̄si lucerna latēs sub modio imo lux in tenebris lucens latere nescia. **P**ozro effulgēt. et veluti quibusdā suis radiis erūpentem mentis simulacrū corpus excipit. & diffundit per membra et sensus quatinus om̄is inderē luceat actio. h̄mo. aspectus. **I**ncensus. & risus si tñ risus mixtus gūitate. & plenū honestate **S**ic ecōtrario de interioꝝe deozdmatione cōsciētie. moꝝdmatio exteriōis cōuersatōis erūpit. **V**n̄ de talibz potest intelligi illud **I**ere. ix. **A**scendit moꝝ p̄ fenestras n̄ras. **I**n imutatioe faciei p̄pendit̄ signum mortis. puta si habeat eger nares acutas. oculos cōcauos. & obscuratos. aures cōtractas & frigidās. **N**ares habemus acutas. cū relictis his que circa nos sunt alioꝝ vias. facta dictaqz p̄quirimus p̄ subiles et curiosas. nō tñ necessarias. nec multū p̄babiles cōiecturas. **N**am qui cōsciētie sue negligēs est p̄scrutatoz. aliene solet esse curiosus exploratoz. **O**culos habemus cōcauos. cū ea que dissimulare videmus. p̄fundim̄tuemur. **H**ii sunt oculi qui vident q̄si nō videāt & dissimulant q̄ displicent in cordibus suis maliciose referuant. donec tēpus opportunū inuenerit. quod expectant. **O**bscuros et caligantes oculos h̄nt qui nec vite sue cōsiderāt breuitatem. nec mūdi picula. nec peccati vilitatē. nec offēse grauitatē. nec diuini iudicii seueritatez. nec gebenne acerbitate. **V**n̄ scriptum est ecc̄s. ix. **M**ortuū nihil nouerunt amplius. aures habēt frigidās. surdas & contractas. qui nec molliunt̄

dulcedine verbi dei. quia frigiditas hnt aures. nec obliuiscunt miurie sibi faete. quia contractas. corruptiones aut et exhortationes vilipendunt audire. quia surdas. Talib9 ait dñs. Iob viii. **M**oziem in peccatis vris. **E**t sequit ratio Qui ex deo est verba dei audit. ppter ea vos n auditis. quia ex deo no estis. **H**oc aut signum est reprobationis sicut scriptu est. pmo. **R**e. ii. **D**e filiis hely. no audierut vocē prs sui. quia noluit dñs occidere illos. **V**n bern. **N**onnullos interdū audiētes inuenies. ac si nihil ad eos p tmeant que dicunt. no intrare cor suū. non discutere mozes suos. no cogitare ne forte quod audiūt dictū sit ppter eos. **M**agis autē si sermo dei viuus et efficax. qui suo et no eius qui loquit arbitratio fert. quocūq; voluerit. si vn qz aduersus vitia sua pcesserit. quibus illi se se tiūt obligatos dissimulat et auertūt oculos cor dis sui. aut qualibz adiuuentōe palliant facta sua. & seducūt miseri semetipos. **I**n his salutis signa n video. magis aut vereoz ne forte propterea no audiant verbū dei. quia no sūt ipi a deo. ppter ea igit no hnt vitā. quia no recipiunt verbū vite. **S**icut ecōtra dicit saluator. Iob. vi. **Q**ui verbū meū audit & credit ei qui misit me. hē vitā eternā. & in iudiciū no venit. s; trā sit de morte ad vitā. **E**t ibidē. venit hora qndo mortui. s; in peccatis. audiēt vocē filii dei. & qui audierint viuēt. **I**tē Iob. viii. **S**i quis sermonē meū seruauerit. mortē n videbit. meter nū. **E**t sic patz ex pdictis. q imutatio vultus. dinoscit. qñ color nigrescit. visus tenebrescit. auditus surdescit. **Q**uartū signū mortis est inēqlitas pulsus. pulsus ē inēqlis. cui9 pcussio variat siue in qntitate. qñ s; mō paruus. mō magn9. siue i motu. vt mō velox. mō tardus. mō spissus. mō rar9. **P**er cuius inēqlitates predictas. mortis iudiciū declarat. **P**ulsus diffinitū medici motū esse cordis in arteriis resulantē. que a corde incipiūt aerē continētes spiritūq; vitalē. ppter hoc indicat dispositionem cordis. sicut in speculū mentis refulget in verbis & corporeis mot9 exterioroz. **V**ox quedē esse dinoscit hoīs nrī interioris per signa quedam exterius apparētis. motus cordis debet esse regulariter vniformis. & hanc vniformitatem indicat pulsus equalitas vniformis. **I**n equalitas vero pulsus. in motu cordis inēqualitatem demonstrat. **I**nēqlitas ista pulsus inconstantiaz significat peccatozis. inquietudinē carnalis desiderii. & hūani affectus. **H**ec est mulier vaga quietis impatiēs. s; vbiq; insidiās appzebensum iuuenē ducit in mortē. puer. vii. **E**rgo secundū cōsiliū sapientis. puer. v. **N**e intēderis fallacie mulieris. pedes em̄ eius descēdunt in mortē. vagi sūt gressus eius. & inuestigabiles. **S**ane vagi sūt gressus eius. quia sicut corpus pedibus circūferē. sic animus a carnali desiderio circūducit. **S**icut dicit aug. **N**on mouetur aīma pedibus. s; affectib9. vn hūanus anim9 sequens appetitū. quietus esse no sinit. sed de vno semp in aliud tendit. & vnum post aliud

successiue fastidiēs. auuiditate maiozi ad illud quod prius fastidierat redit. **P**ropter hoc em̄ cordis affectus de vno ad aliud euagat. quia in nulla re creata sufficiens delectatio reperitur. **D**icunt etiā gressus eius inuestigabiles. quia nullus explicare posset qz varie qz mutabiles. & qz multiplices sint hūanoz affectuum passionēs. assiuulat em̄ affectus pulsui. qui mō magnus. modo paruus. mō velox. mō tard9. **N**am partim ex ppria vanitate. partim ex ppria iniquitate. modo diligit. modo odit. nūc intēdit. nūc remittit. nūc celeriter diligendo quod malū est. puenit iudiciū rōnis. nūc tardus ad diligendum qd bonū est. no pōt trahitribulationib9 aut exemplis. pceptis. cōsiliis. cōmationibus aut pmissis. **Q**uintū signū est inquietus somnus. & no cōgruo tempe sūptus. **D**icit em̄ somnus esse laudabilis. qñ nec noctem effugit. nec diem impedit. **I**mprobat aut econtrario mō sumptus. **D**ormit ergo no cōgruo tēpoze. qui dormit de die. vigilatq; de nocte. **C**um ergo per diem psperitas. p somnum negligētia designet. mortis vicinus est q tempe salutis sue cōgruo negligit semetipm. **I**deo clamat. ps. **I**llumina oculos meos ne vn qz obdormiā in morte. ne qñ dicat inimic9 meus. pualui aduersus eum. **F**ac ergo hm osiliū apli eph. v. **S**urge q dormis. et exurge a mortuis. & illuminabit tibi xps. **S**extū signū mortis est sudor inordinatus. si fuerit no diecretico. si particularis. no ex toto corpe. sed ex aliquo tm̄ membro. si fuerit frigidus. si no ex eo fortior effectus sit. aut liberatus egrotus. **S**udozis purgatio. peccatoz cōfessio. **C**rysis. iudiciū sacerdotis. **S**ubiicit ille mortis qui non vult aut dissimulat peccata. ppria cōfiteri. **N**ā teste sapiente. eccl. xvii. **A** mortuo qsi non sit perit cōfessio. **A**piant ergo pozi. pfluat sudor ex membris singulis. fiat cōfessio gnialis. tam de peccatis pncipalibus. qz de circūstantiis aggrauatibus. **T**ūc aut est sudor laudabilis quādo post cōfessionē criminis sequit bone opationis effectus. alioqn qui baptizatus a mortuo et iterū tangit mortuū. quid pdest lauatō ei9. **E**ccl. xxxiiii. **F**it aut sudozis euacuatio. s; non laudabilis. & qsi no in die cretico. cum peccatum tuū iactas. vel accusas corā sociis. qd confiteri no vis vel no audes in facie sacerdotis. **I**actantiā dixerim cum no solū de bono si qd fecisti te iactare psumis. sed qd lōge deterius est. cum te mimos pudet esse de decoris. quo maiora cognoscis vel audis flagitia sociozum & ne tua te reddat innocētia viliozē. quod no fecisti fecisse te fingis. **V**el ecōtra vt hūilis appareas. supbissime et imanisime cōfiteris confessione tanto piculosius noxia. qnto subtili9 vana. cum no qris humilis esse in conspectu dei. s; corā hoibus reputari. **S**udoz etiam frigidus imo qsi gelidus ē mortalis. cū no ex amore. s; timore seruili potius confiteris. vel sudor gelidus est cōfessio si ne cōfessione. **C**um em̄ de testaris pccm & te peccasse doles. s; n sufficēter

doles p̄terito. nec caues de futuro. talis sudor
est frigidus. nec peccatū delet. s; ex p̄sumptōe
diuine misericordie. & venie cōsequende mi-
ser remanet in peccato. sicut ex sudore frigidō
creticare se credens. assumit cōfidentia eua dē
di. hoc est peccatū p̄sumptōis. Cuius exemplū
habemus. Iere. xx. De falsuth sacerdote. q̄ po-
pulo p̄mittebat securitatē. Cui Iere. ait. In ba-
bilonē venies. & ibi morieris. **S**eptimū sig-
num mortis est fetoris axalatio. Quādo enim
fetet egrotus. signum est q̄ corpus iam resol-
uit. et aīma iam nō pōt retinere. nec regē cor-
pus suū. sic diffusio infamie. et impudētia de
linquēdi. signū est mortis. Vñ de talib; dicit
Iere. vi. Cōfusi sunt. qz abhoiatiōne fecerunt
Quinimo cōfusione nō sūt cōfusi. & erubere
nescierūt. Vulgo dicit. q̄ qñ vir honestus &
verecūdus tempe sanitatis nō curat. vel non
verecūdat in infirmitate corā hoib; denudari
signū est mortis. Sic qñ negligit hō famā suā
et nō curat vel dissimulat suā infamiā publi-
cari. signū est pessimū. De talibus ait sapiens
prouer. ii. Qui letanē cū malefecerint. & exul-
tāt in rebus pessimis. quoz vie puerse & infā-
mes gressus eoz. De hoc p̄ intelligi illud Ioh
xi. Dixit martha soroz eius qui mortuus fue-
rat. Dñe iam fetet. **O**ctauū signū est loque-
le amissio. quādo scz homo pdidit verbū cōfes-
sionis. & diuine laudis. De p̄mo dicit eccl. xvii.
A mortuo scz in peccatis. q̄si nihil perit cōfes-
sio. Item. ps. Non est in morte peccati. s; q̄ me
mor sit tui. in inferno at. scz i pfundo vitioz
quis cōfitebit tibi. q̄si diceret nullus. Ideo sa-
piens dat sanū et salubre cōsiliū. eccl. xvii. An
mortē cōfiteri. sanus et viu; cōfiteberis. Mul-
ti nāq; sicut plurib; exemplis & plies est com-
ptum. qz i sanitate sua oportunitate habita
cōfiteri cōtempserūt. hora mortis aut nō volu-
erūt. aut nō potuerūt cōfiteri. iusto iudice deo
nō eis cōcedere facultatē aut grām cōfiterēdi.
De secūdo. id ē de verbo diuine laudis. ait. ps.
Non mortui. s; in peccatis laudabūt te dñe. &
si laudauerint. deus tñ nō approbat. Quia sic
dicit eccl. xv. Non est speciosa laus in ore pec-
catoris. Sequit. Neq; om̄s qui descendūt i in-
fernū. id est in pfundū vitioz. quia peccatoz
cum in pfundū venerit peccatoz. contemnit
prouer. xviii. Sed econtra clamat. ps. Nō mo-
riar. s; viuā. & narrabo opa dñi. Nonū sig-
num est memozie obtusio. qñ scz homo p̄sus
amisit memoziā. signū est euidentissimū mor-
tis eius. Sic qñ miser oblitus est diuinā bñfici-
cia. Sicut ait. ps. Non est i morte qui memo-
rit tui. Ecce q̄ mors peccati aufert memoziā.
De hoc etiā. ps. in p̄sona dñi de peccatoz ob-
liuione misera cōquerētis ait. Obliuioni dat;
sum tanq; mortuus a corde. Attēde diligēter
miser homūtio. q̄ nō solū tu mortuus es pec-
cato. s; et xps mortuus est in corde tuo. qz nō
tm̄ temetipm̄ interimis. quinimo christū qñ-
tum est de tua puerfa volūtate denuo crucifi-
gis. Signāter autē loquitur propheta dicens.

Mortuus a corde nō in corde. Iusti nāq; iugē
dñice passionis memoziā retinētes. xpm̄ passū
et mortuū in cordib; suis hñt. Impii vero xpi
memoziā nō hñtes. ipm̄ a suis cordibus expu-
lerūt. Vñ xps mortuus est a corde taliū. quasi
profus expulsus. Sed. ps. ad diuinoz bñfici-
orū memoziā semetipm̄ excitās. ait. Surge
aīma mea in requiē tuā. quia dñs bñfecit tibi
quia eripuit aīam meā de morte. Nec solū per-
dit hō memoziā dei. & oīm alioz extra se. ve-
rū etiam sui ipsi. sicut patz de filio pdigo qui
p̄pterea in regionē longinq; phibēt abiisse. qz
procul a semetipō dignoscit recessisse. qui etiā
pzo tempe quo memoziā sui pdiderat. mortu-
us affirmat. s; recuperata miserie sue memoziā
viuere nūcupatur. Mortuus inquit fuerat &
refixit. Luc. xv. **D**ecimū signū est qñ cessa-
uit motus. quia scz qñ homo nō potest mouē
manū. pedez vel aliud membz corpōis signū
est mortis. sic aīma qñ nō mouet semetipam
nec corpis sui membra. mortua est. qz defecit
in ea motus bone opationis. Cū em̄ fides sit
vita aīme. Sic dicit abachuc. i. Iustus ex fide
viuit. Fides aut si nō habeat opa. mortua est i
semetipā. Iaco. ii. sic et aīma q̄ se nō mouet ad
opa. mortua est. **V**ndecimū signū est qñ de-
fecit anhelitus. Vñ volētes scire de aliquo vtz
sit mortuus. ponūt plumā ante os eius & na-
res. vt videāt si pluma mouet. quia si nō mo-
uet. certū est ipm̄ mortuū esse. quia nō inspi-
rat aerem. nec expirat. Ita spūaliter mortu; ē
qui nō inspirat spm̄ p̄ desi deriū attrahendo.
nec expirat petendo in orōne. querēdo in me-
ditatione seu cōfessione. pullando i opatione
Vñ. ps. Os meū aperui & attraxi spm̄. Moz-
tuus est ergo. qui interdū os non apit ad spm̄
attrahendū. Vñ de filio mulieris mariffami-
lias que helyam in hospicio suo recepat dicit.
iii. Re. xvii. Erat lāguoz fortissimus. ita vt n̄
remaneret in eo alitus. Hoc est peccatum de-
sperationis. De quo puer. xi. Mortuo homie
impio nō erit vltra spes. Exemplū de iuda. q̄
desperās laquo se suspendit. Math. xxvii. Ex-
emplū etiā de saul qui desperās semetipm̄ occi-
dit. i. paral. x. Mortuus est saul p̄pter iniqui-
tates suas. Signāter autē dicit. p̄pter iniquitates
suas. qz ex peccatis p̄cedentib; ozit despationis
flagiciū. Istud peccatū est gūissimū. quia dire-
cte cōtrariū est pietati diuine. Vñ plus pecca-
uit iudas despando. qz xpm̄ tradendo. qz xpi
traditio nō fuit irremissibilis. nisi desperatio
subsecuta fuisset. **D**uodecimū signū mortis
est qñ defecit tactus. Tactus em̄ inter om̄es
sensus p̄mus est in via gnationis. & vltimus
in via resolutionis. vñ tactus p̄t sine aliis. n̄
ecouerfo. Quādo igit homo p̄sus pdidit sen-
sum tactus. certū est illū esse mortuū. Spiri-
tualiter aut loquendo tactū amisit hō p̄ pecca-
tum obdurationis. qñ videlic; non sentit. nec
dulcedm̄ diuine cōsolatōis qñtū ad gustum
nec verbū exhortatōis seu correctionis qñtū
ad auditum. nec cōsiderat vel cogitat bñficiā

diuine remunerationis quantum ad visum. nec exempla sancte ouersationis xpi & sanctorum quantum ad odoratum. nec flagella diuine correctionis quantum ad tactum. Vnde scriptum est. i. Reg. xxv. Indicauit abygal nabal omnia verba que audierat a dauid. & emortuum est cor eius intermiscus. & factus est quasi lapis. Est enim videtur quosdam homines obduratos. qui nec verbis. nec verberibus corriguntur. sed potius obdurantur. Tales sunt similes pharaoni. quem dominus peccatis suis exigentibus obdurauit. & ideo misericordiam non mouit. sed ipse cum exercitu suo male perit in profundo. De hoc ait Bernardus ad eugenium. Nemo duri cordis salutem unquam adeptus est. nisi forte miserans deus abstulerit ab eo cor lapideum. et dederit ei cor carneum. Quid ergo cor durum. ipsum est quod nec compunctione scinditur. nec pietate molitur. nec mouetur precibus. minus non cedit. flagellis duratur. ingratum est ad beneficia. ad consilia infidum ad iudicia seuum. inuerecundum ad turpia. impavidum ad pericula. inhumatum ad humana. temerarium ad diuina. preteritorum obliuiscens. presentium negligens. futura non prouidens. Ipsum est cui preteritorum propter solas iniurias nihil omnino non preterit. presentium sententiam nihil uero perit. futurorum nulla nisi forte ad ueliscendum prospectio siue preparatio est. Et ut in breui cuncta horribilis mali mala complectar. ipsum est quod nec deum timet. nec homines reueretur.

DE PURGATORIO. DIS. X.

Postquam dictum est de morte triplici. scilicet nature. gratie. & culpe. & de mortuis. tam spiritualiter quam corporaliter in hoc mundo. dicendum est de mortuis in purgatorio. Circa quod consideranda sunt quatuor. Primo de purgatorio in se. Secundo de grauitate penarum. quare sunt summo metuende. Tertio de compassione habenda ad animas in purgatorio existentes. Quarto. quibus modis possunt iuuari. Circa primum consideranda sunt quatuor. Primo an sit aliquis locus ad purgandum animas post hanc uitam deputatus. Secundo ubi sit. Tertio qui et quibus de causis in purgatorio puniantur. Quarto an postquam purgate sunt anime ad gloriam transferantur. Circa primum sciendum est quod pena purgatoria esse per quam purgantur anime post hanc uitam. probatur per uerbum ipsius ueritatis. maxime. Mat. xii. e. Qui dixerit contra spiritum sanctum uerbum non remittetur ei. neque in hoc seculo. neque in futuro. ergo in futuro aliquod peccatum remittitur. aliquod non. Sed neque in inferno neque in paradiso habet locum peccatorum remissio ergo est ibi alius locus purgationis. per quam pena remittitur. Sic probatur hoc gregorius. dial. xli. dicens quod de uino negat consequens. intellectus patet. quia de quibusdam conceditur. Negat de uino cum dicitur non remittetur ei. Et probatur per uerbum apostoli. primo cor. iii. dicentis. Si quis autem edificet super fundamentum. si cuius opus manerit quod superedificat mercedem accipiet. si cuius opus arserit. detrimentum patietur. Ipse autem saluus erit sic tamen quasi per ignem. ad hoc pertinere potest illud. transiimus per ignem & aquam.

et induxisti nos in refrigerium. Idem patet. sap. iii. b. tanquam aurum in fornace probatur eos et quasi &c. puer. xvii. Sicut in igne probatur argentum et aurum in camino. ita corda probatur deus. ecci. ii. c. In igne probatur aurum et argentum. & homines reprobabiles in camino tribulationis. Idem xxvii. b. Vasa figuli probatur fornax. & homines iustos temptatio tribulationis. uel hic. uel in futuro. Iere. ix. b. Ego conflabo et probabo eos. Quis sapiens cogitet uasa cotumelie fieri uasa glorie nisi in fornace fuerit materia bene depurata prius. Quis credit uasa debere apponi regi glorie in mensa. ut bene placita sint ei. nisi prius bene fuerit purificata et mundata. Ideo dicitur mal. iii. b. Quis poterit cogitare diem aduentus eius. sedebit conflans et emundans argentum. & pur. fi. le. & colabit eos &c. Hui. xxxi. dicens. quod potest transire per flamas igne purgabitur &c. transire quod remanet. non transit quod remanet ibi impetuum. ut damnatus qui in inferno semper cruciabitur. Vt. xxx. g. Transitus uirge eius fundatus. ut quiescat ibi uirga semper in eis. Vnde sequitur. Quam quiescere faciet dominus super eum. i. assur. Item octo genera penarum in legibus describit tullius. Damnorum. uincula. uerbera. talionem. ignominiam. exilium. mortem. Ergo hec ad summam iustitiam pertinent. ut pro culpa que non est ad mortem infligatur pena non ad mortem. ut pena respondeat culpe. Apo. ii. f. Ego dominus scrutans corda & renes. & do unicuique secundum opera sua. Mar. iiii. d. In qua mensura mensi fueritis. remetietur uobis ergo necesse est ut qui plus peccat magis punietur uel hic uel in futuro. Si autem duo migrarent equaliter contriti. & unus peccauit parum et alius minus. necesse est ex quo non puniuntur. hic iniquum. quod prius in futuro plus aut minus. Item secundum Augustinum tria sunt genera hominum. quidam sunt ualde mali. quibus ecclesie suffragia prodesse non possunt. quidam ualde boni. quibus non sunt necessaria. quidam nec ualde mali nec ualde boni. qui habentes uenialia indigent purgari. Item quia sicut summa bonitas non patitur quod bonum remaneat irremuneratum. ita summa iustitia non patitur quod malum remaneat impunitum. Item quia tanta est dignitas summe lucis. quod eam soli mundi corde uidere possunt. Vnde necesse est ut anima ad munditiam baptismale ueniat antequam diuino conspectui presentetur. Item quia culpa offendit maiestatem diuinam. damnificat ecclesiam. & maculat seu deformat in anima diuinam ymaginem. Offensa autem requirit punitionem. damnum satisfactionem. deformationem purgationem. Ideo necesse est quod pena punitiua. satisfactoria. & purgatoria respondeat culpe hic uel alibi. Et ideo qui hic ad plenum purgati non fuerint. necesse est quod alibi puniantur satisfaciatur & purgentur. Item quia contraria contrariis curantur. ideo peccatum quod cum delectatione committitur oportet per penam deleri. Item quia nulli debet negligentia suffragari. sed si quis neglexerit agere penitentiam uideretur de negligentia commodu reportare. nisi eam in futuro pageret. quod esset inconueniens. Circa secundum scilicet de loco purgatorii. Sciendum

¶ dupliciter assignat. aut hinc legem communem. et sic est in vno loco. scilicet in parte inferni circa lymbum patrum. aut hinc dispensationem spiritalem. & sic anime purgantur in diuersis locis in quibus scilicet peccauerunt vel alibi. sic diuine sapientie ex causa rationabili licet nobis ignota placuerit ordinare. Hoc autem concedit misericors deus propter amorem ipsarum releuationem per suffragia procuranda. vel propter aliquam edificationem viuorum. quibus videlicet permittuntur aliquotiens apparere. **C**irca tertium scilicet. qui et per quibus de causis ibi puniantur. Sciendum quod ibi puniuntur qui hic tarde ad conversionem veniunt. & pro venialibus peccatis. vel pro mortalibus de quibus penituerunt qui demum satisfactionem condignam minime compleuerunt. quod quod minimum hic faciunt. ibi supplent. **A**ugustinus in libro de penitentia. Purgandus est igne purgatorius. qui distulit fructum conversionis. **G**regorius dicit. De quibusdam leuibus culpis esse ante iudicium purgatorius ignis credendus est. pro eo quod veritas dicit. Si quis in sancto spiritu blasphemiam dixerit vel super. Et post idem **G**regorius. Hoc de paruis minimisque peccatis fieri posse credendum est. sicut est assiduus ociosus homo immoderate risus vel peccatum cure rei familiaris que vix sine culpa. vel ab ipsis agitur culpas quod licet declinare debet sciunt. & error ignorantie. que cuncta post mortem grauant. si adhuc in hac vita positus minime fuerint relaxata. Item qui et propter que puniantur igne purgatorio insinuat paulus primo corinthios. quoniam dicit quod quidam super christum fundamentum edificat aurum qui vacat interne sapientie in dei contemplatione. Argentum qui vacat doctrine & sacris verbis. lapides preciosos qui vacant operibus bonis. **S**ecundum **g**regorium. Lignum & fenulum et stipulam isti edificat qui leuia & facilia ad soluendum committunt. non ferrum. es. & plumbum que sunt maiora et duriora. Item in enchiridion. **A**ugustinus post hanc vitam incredibile non est nonnullos fideles per ignem quandam purgatorium quantum magis minus dilexerunt bona penitentia. tanto tardius citiusque saluari. **V**nde non frustra ista tria distinguit apostolus. lignum. fenum. sti. que illi edificat qui aliena non rapiunt. rebus tamen infirmitati concessis aliqua dilectione adherent. qui hinc suos amandi modos diutius ut lignum. vel minus ut fenum vel minimum ut stipulam. ignem sustinebunt. **I**tem **augustinus** de fide ad petrum. lignum. fenum. stipulam. accipi possunt secularium rerum. quibus licite concessarum tales cupiditates ut amitti sine dolore non possunt. hoc ergo edificat qui cogitat que mundi sunt. quod placeat mundo. qui circa diuitias suas carnali quodam tenet affectu. et tamen ex eis multas elemosinas facit. nec pro eis aliquid fraudis vel rapine molitur. **I**tem **augustinus**. Affectiones carnales quibus dediti sunt domibus. coniugibus possessionibus. ita ut nil proponant christo istis tribus significat. scilicet lignum. fenum. & stipulam. **C**irca quartum sciendum quod postquam anime perfecte purgate sunt ibi. statim sine retardatione euolant ad gloriam. sicut patet multiplici ratione. **P**rimo quod per purgationem perfectam nulla remanet

in anima deformitas. dissimilitudo. vel impuritas propter quam debeat a gloria retardari. **S**ecundo. quia ianua celi semper est aperta illis qui obstaculum nullum habent. anima autem non habet obstaculum. postquam nulli subiacerit culpe. nec debitorum est pene. **T**ertio quia necesse est anime in qua est caritas eleuari. & nihil est retardans ad gloriam eleuari. **Q**uarto quia cum deus prior sit ad miserandum quam ad puniendum. merito debet anime iam purgata coniungere glorie. quam purganda subiacerit pene. **Q**uinto quia non puniit deus bis in idipsum. **V**nde cum anima sufficienter satisfecerit et penis ignium. non debet amplius puniri in dilatione priorum. **S**exto quia post purgationem non debet anima esse in purgatorio. postquam nihil habet cremabile vel purgandum. nec in limbo. quod non est de numero puero. nec in inferno. quia non habet mortale. ergo debet esse in celo. quod post mortem non sunt alia receptacula anime. **S**eptimo quia efficacior est caritas quam iniquitas. **S**ed iniquitas statim in hora separationis anime a corpore ducit eam ad supplicium. unde de impiis dicit **Iob**. **xxi**. In puncto ad inferna descendunt. ergo caritas statim ducit ad premium. **V**nde sicut grauius corpora omni impedimento cessante statim mouent deorsum. & leuia sursum. sic spiritus impiorum remoto carnis onere. in ipso momento separationis feruntur ad locum suppliciorum. propter peccati nimiam grauitatem. spiritus vero bonorum non assit impedimentum culpe aggrauantis. vel pene retardantis. statim referuntur ad locum premium.

DE PENITENTIIS PURGATORII. DIS. XI.

Quia hinc principale. scilicet quare pena purgatorii sit timenda. Sciendum quod propter acerbitatem. diuersitatem. diuturnitatem. sterilitatem. damnositatem. & steruientium paucitatem. **P**rimo quidem timenda est propter acerbitatem. **A**d cuius intelligentiam sciendum est. quod in purgatorio duplex est pena. vna damni que est ex carcerum diuine visionis. **A**lia sensus que est ex afflictione ignis. vtraque autem grauius est valde. **D**icitur enim aliquod quod minima pena purgatorii. grauior est quam grauisima pena mundi. **H**oc autem apparet de pena damni. **A**ffectus enim quo anima separata a pondere corporis absoluta desiderat summum bonum maiorem est. & intensior. quam affectus cuiuscumque rei temporalis in hac vita. maxime cum iam tempus habendi aduenit. a quo se videt anima per suam negligentiam retardari. **Q**uam retardationem potuisset existens in corpore per modicam penitentiam amouisse. **S**i enim spes que differre affligit animam. sicut dicitur **psalmus**. **xiii**. quantum maius est bonum speratum & magis cognitum. tanto in expectando maius est afflictio. & quanto plurius est dilatio. tanto maius noscitur esse dolor. eiusque carentia molestius toleratur. **I**stud etiam de pena sensus apparet triplici ratione. **P**rimo quidem declaratur hoc ex parte ignis affligentis. **D**e igne enim purgatorii loquens beatus **augustinus**. ait. **H**ic ignis & si eternus non sit. mirum tamen modo grauis est. **E**xcedit enim omnem penam. quam aliquis passus est in hac vita. nunquam

in carne tanta inuenta est pena. licet mirabilia passi sint martyres tormenta. Idem dicit alijs ad me nō p̄inet q̄z diu morā habeā in purgatozio. t̄m̄ vt ad vitā eternā pergā. Nemo em̄ dicat fr̄es karissimī. quia ille purgatozi⁹ ignis durior erit. q̄z quicq̄z penaz̄ in hoc seculo. aut videri potuit. aut sentiri. Et euz de die iudicii scriptum est q̄ erit dies vnus tanq̄z mille āni & mille anni tanq̄z vnus dies. vñ scit vnusq̄f q̄z vtrū diebus aut mensibus. aut forte etiam annis p̄ illū ignē sit trāsturus. Et qui digicū suum mō timet in ignē mittere. q̄re nō timeat nō paruo tempe. in āima simul et cozpe cruciari. Et ideo totis viribus vnusquisq̄z laboret. vt et capitalia crimīa possit euadere. & mīma peccata ita bonis opibus redimere. vt aut paz̄ ex ip̄is aut nihil inueniat remanē. q̄d ignis ille possit absumere. Quāuis autē alia forsitan elementa vel elemētata cozpa ad cruciatū āiarum cōcurrāt. tamē ignis qm̄ inter oīa elemēta minus habet de materia subtilior & purior est. magis est actiuus & penetratiuus. & magis afflictiu⁹. Ideo magis dicunt̄ igne q̄z alio materiali cozpe cruciari. **C**item q̄ pena purgatozii sit grauior q̄z pena aliq̄ huius mūdi. est ratio ex parte aīme patiētis. quia cū dolo essentialr̄ loquēdo. n̄ sit lesio. s; lesionis sensus anima vero sepata viuati⁹ sentit lesiū q̄z cōiūcta. ideo vehemēti⁹ ē dolo aīme sepate q̄z cōiūcte. Ad idem sumit̄ ratio ex parte iudicis penas hm̄oi infligentis. q̄z plus q̄rit deus emendā q̄z penam. Non em̄ delectat̄ in peniis n̄ris inq̄ntum sūt afflictive & lesiue in natura. s; inq̄ntum sunt satisfactozie pro offensa. Ideo plus pōderat in pena virtutē bone volūtatis acceptātis. & deuote assumentis ex mera libertate. q̄z ḡuitatē dolois affligentis. & tolerantia voluntatis nō recusantis ex necessitate. Vñ et actiones n̄re & passionēs q̄nto plus h̄nt de volūtario. tāto ceteris paribus plus habent de merito. & sūt ampli⁹ grate deo. Quāz obz̄ multo plus acceptat. & approbat modicā penitentiā volūtariā in p̄nti q̄z penā lōge grauiorē minus volūtariā in futuro. Quapropter exigit equitas diuine iustitiē. vt q̄d deest ibi de volūtario. suppleat̄ acerbis in tormento. **C**ū ess; quidā malus p̄positus. dedit ei de⁹ quandā grauē infirmitatē in qua expēdit oīa que habebat in medicinis. et aliis. & nihil valuit ei. Vñ cū p̄ q̄nquēniū sustinisset ita grauē infirmitatē. q̄ nō posset surgere. nec haberet aliquid vnde necessaria posset h̄re. & ab omnibus destitutus ess; & p̄pter paupertatem et vilitatē lāguozis & doloze cepit murmurare cōtra deū. desperans de hoc q̄ in istis miseriis tam diu viueret. Mittit̄ ei angelus increpans eum de murmure. monēs ad paciētiā. et vt per duos annos alios sustineret. per quos plene purgatus ad gloriā euolaret. Qui cū diceret se hoc facē nō posse. s; potius occidī velle dixit angelus q̄ aut p̄ duos annos oporteret eum sustinere. aut p̄ duos dies in purgatozio

penā sustinere. & sic post ad deū euolaret. **C**ū iste duos dies in purgatozio accepisset. raptus ab angelo dimittit̄ in purgatozio. Iste autē pene acerbitatē sentiens credidit ibi fuisse p̄ infinitos dies anteq̄z dimidiā diē cōpleuisset. clamans et eiulans. & cōquirēs angelū mendacē nec angelū esse. s; dyabolū. Affuit angel⁹ ad paciētiā monēs eū et arguēs de murmure. & dicens q̄ parū fuisset adhuc ibi. Tūc rogauit angelum q̄ reduceret eū ad priozē statū. Et si vellet ip̄e paratus esset nō solū sustinere paciēter vsq̄z ad duos annos. imo vsq̄z ad diē iudicii. quod fecit angelus. et vsq̄z ad cōplementū duoz̄ annoz̄ oīa patienter sustinuit. **C**itē petrus cluniac̄. dicit q̄ quidā sancto viro prostrato in oratione in die veneris sancti. raptus in fletu vsq̄z ad diē pasche fuit facta hec reuelatio. vidit quidē in purgatozio quendā grauissime puniri. qui fuerat penitētē magne. s; frequēter cōsueuerat nimis bibere. Qui cū aliquādo excessiss; i potu. dyabol⁹ ingurgitatem suffocauit eum. ascēdens sup̄ coz eius in similitudinē maximi bufonis. cōprimēs & opprimēs eum. & dum eum traheret ad in infernū. b̄s nicholaus quē multū dilexerat & honozauerat in vita. occurrit ei. & traxit eum ad iudicium dei. q̄ ḡuissime pene purgatozie adiudicauit eum. Itēz vidit aliū ibi qui fuerat miles larg⁹ curialis. hospitalis & otimēs i suo coniugio. & multas bonas gr̄as habuerat. tam̄ multū semper amauerat ludū auitū et aucupiū semp̄ fuerat secutus. hic ab aliis peniis fuerat liberatus. excepto eo q̄ auiculā in manu tenebat. que cū rostro & vnguibus manū eius dilacerabat. & maximū doloze ei inferebat. Itēz vidit ibi quē dā militē iuuenē qui fuerat vanus et viciōsus & crucē acceperat et abierat qui p̄ totam diem a demonibus torquebat̄ mirabiliter in medio rogo. de nocte faciebat pegrinationē trāsmarinā. s; parū p̄ficiēbat p̄pter tenebras & noctis intempiem & viē & aeris incommoditatem. quē facto die demones reducebāt eum ad tormentū affligendū. facta nocte vbi p̄mo acceperat eum reponēbāt. Et sic postea. vidit idēz qui sup̄ aliū militē. qui cū h̄ret ius patronatus in quadā ecclesia accipiēs a quodā clerico viginti quinq; marchas p̄ntauit eū ad curiā. Qui de hoc penitens. a pegrinatione transmarina in qua mortuus est mādauit vxozī reddi pecuniā. & q̄ missas p̄o eo faceret celebrari. Hic dicte pecunie denarios accēsos singulis dieb⁹ ministratibus sibi demonib⁹ accipiebat & reddebat. & dicebat se liberari post se oīno vt credebatur si adhuc p̄o eo reddita pecuniā q̄nq; triēnalia celebrarent. Multa em̄ accepit pene alie uiatiōne u p̄ missas posse celebratas. Itē cū quidā abbas mortēs interrogaret a monachis suis quē ei substituerēt in abbatē. Motus carnaliter monuit & cōsuluit quendā nepotē suum sibi substitui. quod et ip̄i fecerūt. **C**ū autē dictus nepos factus abbas iret sol⁹ ad fontē. qui erat in orto suo audiuit de fonte exire q̄si

voce auiculi sui mirabiliter blandētis. Quē cum adiuraret abbas ut ei diceret quis esset. dixit se esse auunculū suū. qui iestimabiliter ibi viretur. quia motus carnaliter eū eligi suaserat. Et cum diceret nepos quod ibi nō multū possit affligi in fonte tempore. rogat ut deferat candē labrū cupreū quod erat retro altare. & puerz in fonte. Quod ille fecit. et statim in aqua quasi cera in igne. & butyrū in olla bullienti liquefactū est. Tūc abbas resignauit. nec eū vltra audivit. **I**te cum quidā in quodā monte iuxta vulcanū. vbi dicitur locus purgatorii. ppe ciuitate cathanēsiū. querēt equū dñi sui. inuenit ut sibi visum est ciuitatē magnā cuius erat ostio. lūz ferreū. et quesitū a portitore de equo quē querebat. qui rīdit quod iret vsqz ad aulā dñi sui qui vel redderz eum vel doceret. & adiura tus ab eo portitor p deum. quod dicerz ei quid agerz. dixit ei portitor quod caueret ne comederz de alioquo ferculo quod ei daret. videbat ei quod videbat p vicos illius ciuitatis tot hoīes quot sunt in mūdo de omni gente et artificio. **T**rāsiens p multas aulas venit in quādā vbi vidit pncipē suis circūuallatū. offerūt ei multa fercula. nō vult de eis gustare. oñdunē ei quatuor lecti. et dicit ei quod vnus eoz erat dño suo paratus. et alii tres trium feneratoroz. & dicit ei pnceps ille. quod assignaret diem dño suo talē pemptoziam. & tribus dictis feneratoribz. alioqñ veni rē inuici. & dedit ei cyphū aureū. cooptū opculo aureo. Dicit ei ut nō illū discopiret. s; illū in huius rei intersignū pntarz dño suo. ut biberz de potu suo. equus suus ei redderz. redit. implet iusta. cyphus apertus. flāma ebullit. **I**n mari cū cypho piciē. mare inflāmat. **H**ii quatuor licz cōfessi fuissent die sibi assignata rapiunt super quatuor equos nīgros. **I**tem dicit quod ibi in quodā mōte iuxta vulcanū vbi dicitur locus purgatorii vident castrū edificantes. & p septimanas singulas ad cōplemētum ducentes. nocte sabbati oīo diruit. **D**ie lune recipiūt. & sic postea. **I**te dicit quod cū quidā cappellanus apud nouū castrū in dyoc laulañ. noīe guillermus. quod est sanctus mō. ut dicitur. ppter miracula multa quod dñs dicit p eum fecisse esset in domo sua sup lacū maximū. & quidā miles qui erat cū eo querēt ab eo cur se affligeret. imo quasi occideret ieiuniis. ciliciis. & lachrymis. cum assertionē dixit quod velle esse vsqz ad diē iudicii in tanto igne quātus erat lacus. et esset securus quod posset euadere cū omni penitētia sua. vel ignes inferni. vlt purgatorii. **E**t referebat quoddam exemplū. quod cū quidā latro fugaret ab hostibz suis videns se nō posse euadere. pstravit se in cruce dicens. quod bñ morte pmeruerat. quia deum offenderat. flebat. pro hoc cōfitebat se peccatorē. & rogabat eos. ut deū de eo vindicarēt exponēdo mēbra martyrio. **Q**uidā aut heremita erat ppe qui multis ānis penitentiā egerat cui reuelatū est quod angali cum laudibus in celum illius latronis aīam deportaret. **Q**ui non egit deo grās. s; indignat hoc dicens apud se

quod postqz se exposuissz omibz flagitiis simile in fine peniteret. & sic ei fieret ut latroni. & cū ad seculū rediret trāsiēs aquā de ponte cadēs submergit. & a demonibz in infernū piciē. **S**ecūdo in purgatorio est penarū diuersitas. **S**ciendū aut quod sub eodē igne nō omēs aīme eqlr cruciant. s; vnaqz plus punit. et ardozē sentit s; plus de cremabili vlt aliqd magis cremabile secuz tulit. **C**um em ignis ille agat in aīmas ut instrumentū diuine iustitie. ideo s; regulā equitatis distinguunt gradus in penis. sicut sunt gradus in culpis. **E**t s; qñtita tem criminū infligūtur cruciamēta penarum. **H**ec aut diuersitas non puenit ex diuersitate ignis vrentis. s; ex parte spūs patiens. **S**ic em in domo pīs eterni mansiones multe sūt. **S**icut scriptum est **I**ob. xiiii. & in equalitate graduū fac differētia meritoz. sic in purgatorio diuersitate penarū facit differētia peccatozū. **V**n greg. ait sic. **G**ebēna quāuis cūctis vna sit. nō tñ cūctos vna et eadē qlitate succēdit. **N**ā sicut sub eodē sole omēs tangimur. nō tñ omēs sub eo vno ordine estuamus. quia iuxta qualitātē corpīs sentit etiā pondus calozis. sic damnatis vna est gebēna. & purgandis vnus est ignis. qui afficit. **S**ed tñ nō omēs eqliter cōburit. quia quod hic agit dispar valitudo corpōrum hoc illic exhibz dispar causa meritoz. **E**x dictis patet grauissimas esse penas purgatorii. licet i eis magna sit dispitas gūitatis. **Q**uis igitur tam insolens qui nō timeret deum offendere quis tam insanus qui nō horreret in penas illas incidere. quis tam pax qui nō deberet peccata fugere. quis tam durus & ferreus qui nō cōpateret sic vehemēter afflictis. quis deniqz tam impius & crudelis qui nō conaret aīmas illas eripe de tormētis. si cogitaret pfūde non pfūctozie de pmissis. **S**i nāqz hoc hoīes diligēter aduerterēt. ac in memorie secreto reconderēt. necnō & frequēter meditādo reuoluerent ac reuoluēdo sepius rumiarent. penitere & penitentiā salutarē vsqz in purgatorii agere nō differrēt. **I**n hac vita quippe tam per se qz per alios modo possent faciliter suam pcurare salutē. modo possent amicos & intercessores acquirere. mō possent se per breuē & leuissimā penitentiā ab eterna morte redimere. mō possent nō tñ debitas p peccatis suis penas exoluere. s; quod longe maius est merita cumulare. **P**ena em purgatoria satisfactoria est p reatu s; nō est meritoria. **P**enitentiā vero pntis vite nō tñ est satisfactoria pen e. veruētiā meritoria felicitatis eterne. **R**ursus i purgatorio multa puniunt que nō reputant esse pcta. vel nō ita graua iudicant. **M**agna itaqz fatuitas est hoīs expectantis vsqz tūc agere fructū penitentiē salutaris. **B**eda in gestis angloz dicit. quod tempozibus sigiberti regis venit de scotia i briania; maiorē bēs forseus nobilis gñe. qui multos angloz conuertit ad fidē. **Q**ui postqz fūdaerat ibi multas domos religiosas. occupatus graui infirmitate eductus est a corpore

a vespe vsq; ad pmum gallicantu. audiuit angeloz melodias frequenter cantantiu. Ibut sancti de virtute in virtute. videntes dnm deum in syon. Et post reductus ad corp. & die tercia iteru eductus a cozpoze longiozi spacio vidit maioza. Vidit em bonoz & maloz spiritu agmina qd eo adinuicē certabāt. Mali ei viā intercludē cōtendebāt. et eū crebris accusationibus impetebāt. & libros scriptionis extra eū etiā de cogitationibus offerebāt. Sed boni angeli eoz accusationes et libros p nihilo ducebāt. et eū ab eis defendebāt. Cū at dicti sancti aīam secū in aere leuassent respiciēs subter se vidit quasi vallem tenebrosam. de qua ascēdebāt qtuoz grā igniū a se spacio distantium. Cum aut interrogasset angelū. qui essent hūmūdū dummodo succēdebāt. & ipm erāt consumpturi. Primus vt dixit angel. erat ignis mēdaciū. quia hoīes nec deo nec hoībus suant pacta. & illud maxime qd in baptisate pmisserūt se abrenūtiare dyabolo & pompis eius. Secundus ignis est cupiditatis maxime cū terrena spūalibus. aut celestibus antepōnūt. Tertius dissensionis cū aīas. p ximozin rebus etiā supuacuis scādalizare vel offendē hoīes p nihilo ducūt. Quartus est impietatis. cū hoīes n̄ riment infirmiores spoliare vel decipere vel defraudare eos. Dicti at qtuoz ignes. cum adeo creuissent qd in vnā flāmā cōglobati essēt. clamauit sanctus forseiū territus. cui angel. Noli timere qd nō succēdisti. nō ardebit in te iste ignis facta examiat singuloz. Tres aut angeli aīam sancti forseiū cōitabant. vnus ab ea flāmā abiegebat ex parte anteriori. alius ad dexterā. & tertius ad sinistrā assistētes cū stodiebāt a flāmīs eū & demonibus qui multum eam impetebāt. Cum aut trāsiret p dictā flāmā vidit multos demones & hoīes. & multos quos nouerat i seclō. p diuisis causis diuersimode torqueri. qui etiā multa fuerē ei locuti. que legentibus et audientibus possent esse valde vtilia. quoz plurima. vt dicit beda qd hoc scripsit. scripta sunt in libro vite sue. Cum aut transissent dictam flāmā multi angelici spiritus de celo descēdentes multa ei locuti fuerē. Similr et multi quos nouerat in seculo. qd possent esse valde vtilia audientibus qui ad celū sunt regressi. Tres aut angeli qui cōmitabantur dictam aīam cū ea remanēs p dictam flāmā eā reducebant. in qua vidit torqueri mirabilr vnā aīam succēsā. vt ferrū candēs clamauerūt demones vim conātes inferre qd ibi deberet remanere. & cū dicta aīa torqueri. quia cū esset mortuus in peccato. ille cui⁹ erat aīa vestimentū eius accepit. Cum aut defēderent eam angeli et excusarent qd potius fecerat p salute mortui qd pzo cupiditate. cū demones nō possent aīam forseiū detinere. piccerunt dictā aīam sup humerū eius. angeli aut eā excusserūt a forseiū flāmā extingūtes. demones clamauerūt. nolite repellere. vt sicut de bonis eius accepit. de penis sentiat. Angeli autē

dixerūt. ecce qd succēdisti arsit in te. Plura at docētes eum angeli. que sunt salutaria eis qui in penitentiā moziunt ad cozpus eius aīam reduxerunt. et quod mirabile fuit incendii vulnus qd ab illa aīa passus fuerat in aīa ea reducta ad cozp⁹ apparuit postea visibiliter in humero eius et maxilla cozpali. vbi eum tergerat dicta aīa in aīa solū. Ad hoc p̄tinet quod legi in vita beati patricii scōi. qui miss⁹ ad pdicandū in hyberniā. cum durū populū nō possit cōuertē. nec crederēt cōmationib⁹ aut p̄missionibus eius. orātū ostendit dñs ei fossā rotundā. vbi qui intraret in spacō vnius diei & noctis purgaret si pseuerar. qui fecit eam claudī. & iuxta abbatiā edificauit. Multi penitentes eam intrauerūt visa retulerūt. p qd alii sūt ouerū. In vita sancti patricii dicit. qd cū quidā miles multū flagitiosus missus fuisset ad suū ep̄m. & confessus fuisset ei multa peccata enormia. penitentiā quā dabat ep̄s. respuebat dicens. qd eam nō posset facere. Et cum dixisset ei ep̄s qd ex quo volebat facere penitentiā ieiunii. aut orōnis. aut pegrinationis. & sic de aliis. iret ad dñm suum dyabolū. Cōfusus miles. ad coz rediit. petens vt daret ei penitentiā vt intraret in purgatoriu b̄i patricii. Qui misit illū ad abbatē loci illi⁹ qui custodiebat clauē illi⁹ spelūce. Qui cū suassisset ei aliā penitentiā potius facere. & miles nollet desistere. fecit eum p q̄ndecim dies exercitari in ieiunio & orōne et cōfessione. Quibus cōpletis instructus ab abbate et fr̄ibus quid ageret introrietur cum p̄fessione. Cum aut intrass⁹ & aliquantulū p̄cessisset. inuenit domū ad modum claustrī. in qua erat p̄tum. & ibi sedit. Ecce ibi veniūt ad eum q̄ndecim de abbatiā. qd cum suassissent reditum. nec ille acquiesceret instruit eū quid ageret. & quō venientib⁹ demonibus. nec p̄mittētib⁹ p̄spera. nec minātib⁹ aduersa credēt. quia si hoc faceret perir. s; in suo p̄posito firmus maneret. & in omni tormento nomē ihu xp̄i inuocaret. & crucem si poss; sibi imp̄meret. Postea illi recesserunt & tunc audiuit tantū eiulatū demonū & strepitū. ac si oīa elemēta attererent i simul. Post vidit eoz maximā multitudinē horribilē aspectū. cōsulūt reditū. p̄mittūt multa si redeat. Quē cū nō possent mouere a p̄posito suo igne succenso in dicto p̄to eum nudatū vestibus cū furcis ferreis & vncis p ignē distrahunt. vbi dum torquerēt muocato noīe ihu. et factō signo crucis. ignis ille extinguit. Tunc ducunt eum p̄ maximas tenebras & horribiles. & sensit ibi ventū calidissimū & vehementissimū. qui totū videbat eū p̄focare & exurere. Post ductus versus orientē cepit audire totius vulgū fleris miserabiles. Post ducit ad campum latissimū. cuius finē videre nō poterat. qui totus ardens videbat. vt ferrū candēs. Ibi vidit infinitā multitudinē manibus affixoz & pedibus. v̄tres habentiū deorsuz. dozsa sursum. Ibi pdolozibus videbant cū dentibus terram

mozdere. aliqñ clamabāt. parce. parce. Et tunc demones currēdo sup eos grauius flagellabāt. Cum his dictū milicē ponūt et affligūt. s; inuocato ihu liberaēt. & inuenit se ad finē cāpi. Sed demones cōcurrētes ducūt eū ad aliū cāpū equalis magnitudis. vbi vidit similiter hoīes affixos. s; supimos. qui habebāt ignitos serpentes volentes eos sup vētres. & brachia & capita & pectora. et bufones horribiles qui ignitis aculeis videbant extrahere interiora. similiter et dēribus. Illi cōtinue eiulabāt. et hos demones transeuntes flagellauerūt vt alios. Post ducūt dictū milicē ad tertiū campū. qui erat plenus hoībus vtriusq; sexus. qui affixi erāt clauis candentibus p totū corpus. ibi predoloz. nec loqui poterāt. nec clamare. nisi modicū suspirare & plāgere. vt qui labozāt in extremis. De eis fecerunt demones et de milite. sicut et de aliis. Post ducit ad q̄rtum campū plenu multīs ignibus. vbi erāt omīa ḡna toz; mentoz; que excogitari possūt. Alii suspendebant ibi cathenis igneis & sulphureis. alii per pedes. alii p manū. alii p caput. alii ī vncis ferreis & igneis p̄debāt p vngues. alii p oculos. & p alia mēbra tozquebant. & suspēdebant & vrebant. igne & flāma ferente. suppositis aliis metallis bullientib; alii in sartagine frigebant alii ī veru affabant. Ibi vidit demones tozque aliquos socios suos. Eiulat; & plant; eoz; ne mo sufficit dicere. Post hoc ducūt milicē ad locum vbi vidit rotā igneā īfinite magnitudis quā demones vertebant ita velociter q; cū voluerēt apparebat globus igneus. Cum tenerēt eam vt miles in ea ponerēt. vidit in ea vndi; q; per radios vncos igneos īfinitos. & hoīes in eis per diuersa membra diuersimode suspēfos. Post ducūt eū ad domum cuius terminū nō poterat videre que erat plena foueis rotūdis. plenis metallis bullientibus. & hoīb; vluantibus. alii habebant ī metallis bullientib; vnū pedem. alii duos. alii vsq; ad genua. alii vsq; ad vētrē. alii vsq; ad pectus. alii vsq; ad collū. alii vsq; ad oculos &c. Post ducit ad locum montis. ibi vidit īfinitā multitudinem nudoz; sup pedū digitos incuruantē mortem expectantem. vt videbāt et tementē. Et cum miles hoc videns stuperet. venit ventus aq̄lo milicē et omēs rapiens. & ad aliā partē montis ferens. et eos immergens. & fluuiū fecidissimū et frigidissimū. per oīa tozmetā p̄dicta demones cū aliis milicē tozquebāt. Qui inuocato noīe ihu inueniebat se semp ad finē tozmeti. Postea ducit ad puteū. de quo vidit flāmā putentē ascendere. & hoīes candētes. q̄si ferruz euomi. & ascendere cum flāma ad modū fauillaz; s; demones eos reimpingebāt. Ibi militez p̄ciūt. dicētes. q; eum p̄ciiebāt in infernum. Ibi tamvehementer absozptus a doloze fuit. q; nomē domini fere nō recoluit. Tamen vix ad cor rediens in corde cum ozare non posset. Inuocato noīe ihu euomitus ē ad ozam putei. Tunc alii duo demones a p̄ozib; duxerūt eum

ad fluuiū sulphureū & igneum. sub quo dicebant ei esse infernū. in quo erat pons artus & arduus. & ita cōgelatus et lubric; vt si etiam latissimus fuisset vix aut nunq; aliquis stare. vel ascendē potuisset. Ita artus vt vix in eo pedem ponere posset. Inuocato aut noīe dñi. melius ac meli; p eū ire cepit. & demones ad pedē remāserūt. Cum aut esset in sumo pontis. clamoz tant; exiuit de fluuiō. ut vix stare posset sed plus horruit q; pus. s; inuocato noīe ihu. libere transiit fluuiū. qui plenus videbatur diuersis & inuisis generibus draconū et serpētum. Quo transacto vidit p̄tum p̄ciosissimū. et fragrantissimū & amenissimū. diuersis floribus plenum & odozibus. Post vidit ciuitatē pulcherrimā hūtem murū mirabilē diuersis et p̄ciosis lapidibus fulgentē. de cui; porta exibat adoz mirabilis. Ad cuius afflatuz ita fuit recreatus et consolatus. q; ei videbāt. q; nullū vnq; doloze uel fetozē uel labozē sensisset. Cui obuiā uenerūt diuersa cōuenticula speciosissimoz; hoīm qui cū introduxerunt intra illā & cōueniebant in media ciuitate. Et circa diem mediam splendor maxim; celo desup aperto eos p̄fūdebat. quo īestimabili gaudio suauitate & dulcedine p̄fundebant. & replebantur et reficiebant. ita q; īde uiuerēt nec uictu alio indigerent. & dicebāt sup in celo esse celestem paradysum. Alio qui inde cū ip̄o lumine sursum ascendebāt. & ibi remanebant. Missi at fuerūt ei angeli cum lumie dicentes. q; rediret. Et cū rogaret ut dimitteret ibi ī ciuitate illa cū aliis in loco īfimo. dictū est ei q; tunc non posset hoc fieri. s; redire eum oportebat p loca p que venerat. et cū ille diceret q; potius mozi uellet dictū est ei q; secure rediret. quia eius aduersarii eū minime ledē possēt. sed si uiderent eū statim uelut uicti & p̄teriti eum fugerēt. nec ip̄i. nec tozmetā aliqua ledere possent eum. & si bñ uiueret decetero. & a peccato p uiribus caueret. nō solū nō sentiret tozmentū inferni s; nec aliqua eoz; que uiderat pateret. & ad loca supne claritatis ascēderet. Qui rediēs p loca per que eductus est nō inuenit aliq; tozmenta s; si demones alōge eū uidissent. fugiebant ab eo vt tēpestat. Mane aut secūde diei facto hora qua intrauit uenit ad locū p que uenerat. id est intrauerat. & inuenit omēs qui eū p̄cessio nāliter intromiserāt. & eum p̄cessio nāl; receperūt. Qui retulit eis que inuenerat. et rediēs ad suum ep̄m sumpta cruce transmarina crās fretauit. et q̄m diu uixit artissime se afflixit. **C**itē in purgatorio ē penaz; p̄lixitas seu diuturnitas. qz pena de q; se poss; hō expedire dū uiuit ī spacio vni; diei. p̄tendit ī purgatorio p spaciū vni; āni. Sicut designari uidet. eze. iiii. Fili hoīs diē p anno. diem inq; p anno dedi tibi. Vt filiis isrl factū est. qui ideo q; male se habuerūt in deserto et dei bñficio sunt abusiuiam quā potuissent fecisse p q̄draginta d̄ses vix p̄fecerūt in deserto. per q̄draginta annos. Nūi. xiiii. e. Annus pro die impurabitur. &

quadraginta annis recipietis iniquitates vestras et scietis ultionem meam. Ad hoc facit ratio superius posita. quia diuina iustitia plus accipiat modicam penitentiam voluntarie assumptam in presenti. quam longe grauiorem penam minus voluntariam in futuro. Ideo hinc iniquitatem diuine iusticie. quod deest ibi de voluntario oportet suppleri et acerbius & longius in tormento. **I**tem in purgatorio est penarum sterilitas. est enim quilibet pena purgatorii infructuosa quantum ad meritum. Cum enim tria sunt genera penarum. videlicet presens puta penitentia vel tribulatio que valet quantum ad pene debite acquisitionem. & quantum ad meriti acquisitionem. Item purgatorie que valet solum quantum ad acquisitionem. non ad meriti ampliationem. Item pena inferni que ad nihilum valet. **T**empus enim presentis est tempus metendi et ferendi. **P**s. Qui seminat in lacrymis in exultatione metet. **E**t eccles. iii. Est tempus acquirendi. **E**t ii. cor. ix. qui parce seminat. parce et metet. **G**al. vi. b. Que seminauerit homo. hec et metet. **Q**ui seminat in carne. de carne metet corruptionem. **Q**ui autem seminat in spiritu. de spiritu metet vitam eternam. bonum autem facientes &c. **H**ic sunt septem anni fertilitatis in quibus per septiformem gratiam penitentis potest accumulare gratiam. et acquirere gloriam. **H**oc bene significat Gen. xli. in septem bobus pulchris. & in septem spicis plenis. In septem annis fertilitatis qui sunt in presenti. quia hic per presentiam acquirat homo septiformem gratiam. & eius augmentum in futura gloria plena in septem diebus. **I**n futuro autem purgatorio vel inferno non erit tempus gratiam vel gloriam promerendi. **G**en. xlv. b. Anni restant in quibus nec arari nec meti potest. **I**deo dicitur. **M**at. iii. Facite hic dignos fructus penitentiae. securis autem ad radicem arboris posita est. **I**tem pena purgatorii est non solum infructuosa quantum ad meritum. imo etiam est damnosa. **Q**uia inestimabile damnum est a dei visione vel modicum retardari. **S**icut colligere possumus ex verbis augustini in libro de libero arbitrio sic dicitur. **T**anta est pulchritudo iusticie. tanta iocunditas lucis eterne. hoc est incommutabilis veritatis atque sapientie. ut si non liceret amplius in ea manere quam unius diei mora. propter hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni deliciis. & circumfluentia temporalium bonorum. recto meritoque contemnerentur. vnde non sine causa nec sine deuotione dictum est. **M**elior est dies vna in atriis tuis super milia. **Q**uantum autem bonum est eiusmodi profui visione. tamen est damnum in eius carentia et retardatione. **V**tinam diligenter attenderent homines ac profundius cogitarerent quam inestimabile sit hoc damnum. profecto non sic faciliter ad peccata currebant. nec peccatum quodcumque leue vel modicum reputarent. quoniam quilibet veniale vehementius abhorreret. quam nunc mortalia peccata formident. **Q**uis enim non totis viribus euitaret quodcumque peccatum. si firmiter teneret se propter illud unius diei mora. vel amplius. gloriosa dei visione peruenire. **Q**uantum ergo dolendum esset & amarissime deplorandum. quod omnes homines sic passim. quasi

timore dei postposito. eiusque iudicio sic contempto currunt & precipitater corruunt non tamen in venialia. sed etiam mortalia. nec est qui consideret quantum damna incurrere non verentur. & ad quod horrenda supplicia dilabuntur. **I**deo dicitur eccles. xxii. **S**uper mortuum plura. defecit enim lux eius. **S**uper mortuum in quo in purgatorio plura. quia defecit lux beneficii. vel super mortuum in mortali peccato. quia defecit lux cognitionis eius. excecavit enim cum malicia eius. **I**tem aggrauatur pena purgatorii propter subuenientium paucitatem. nam viuus mortuos cito obliuioni tradit. vnde quilibet existens in purgatorio clamat illud. **I**ob. xix. e. **M**iserere mihi mei. miserere mihi saltem vos. a. m. q. 2 manus. d. te. me. **E**t. gen. xl. dixit Ioseph detentus in carcere pincerne pharaonis. **M**emento mei dum bene tibi fuerit. sed tamen succedentibus prosperis oblitus est interpretis sui. sic homines huius mundi oblitiscuntur amicos et benefactores suos qui in carcere purgatorii detinentur. **S**unt enim amici fortune non persone. eccles. vi. **E**st amicus socius mensis et non permanet in tempe necessitatis. **T**ales amici similes sunt cani. qui quomodo diu peregrinatus homo sedens in mensa tenet os in manu in signum amoris vertit ei faciem & applaudit cum cauda. sed quocumque cito manus habet vacuas non cognoscit eum. immo latrat contra eum vel mordet. sic amici huius mundi sic oblitiscuntur mortuos ac si nunquam eos nouissent. & quod est deterius latrant & mordent eos. de ipsis nequam detrahendo. **T**arde & male soluunt defunctorum debita vel legata. **R**are. pauca. vel mille sunt pro eis elemosine. nec pro eis orationes vel alia suffragia procurant. **E**t quod deterius est eorum bona diripiunt. & anime negligunt. et obliuioni tradunt. vnde quilibet eorum potest dicere illud. **P**s. **O**bliuioni datus sum tanquam mortuus a corde. **H**ic notari potest exemplum quod in gestis karoli scriptum est. **M**iles quidam &c. **R**e. infra Paragrafo. **C**um esset hospitatus Karolus. **P**rudenter igitur huius mundi sapientes agerent si dum viuunt & sani sunt sibi salubriter prouiderent nec fidei cuiusque sua sequerentur. **S**ed ipsi potius elemosinas suas darent. debita soluerent ac amicos sibi prouidere procurare curarent. quod magis grantibus ex hoc exilio eterna tabernacula prepararent. **S**i enim hoc facerent homines. certam viam eligerent. & non se committerent in incertum. **I**tem maius sibi meritum acquirerent pro se quam pro aliis faciendo. quia ex maiori deuotione fieri videretur. **V**nde beata lucia dixisse legitur matri sue. **N**on satis deo carum est. qui illi dat hoc quo ipse profui non potest. sed si tibi vis gratum esse deum. hoc illi da quo tu poteris uti. **H**anc quod das moriens. ideo das. quia tecum ferre non potes. viuens ergo. & salutem tuam corporis obtinens. da christo quod possides. **D**icebat quidam deuotus homo. **Q**uod das viuus et sanus. aurum est. quod das moriens. argentum est. quod vero das erogandum post mortem plumbum est. **D**IS. XII.

Quoniam tertium principale. scilicet que nos mouere debet ad compatendum animabus in purgatorio existentibus. sciendum quod ad compatendum

eis visceraliter ex affectu. et efficaciter cum effectu tria debent specialiter nos mouere. Primum est status eorum pia consideratio. Secundum est beneficiorum que ab eis recepimus grata recognitio. Tertium est indigentie nostre future prudens premeditatio. **Q**uantum ad primum debemus aduertere quod eorum miserabilis status. miseratione dignus. & ad miserandum motiuus demonstrat ex quatuor. Quorum primum pertinet ad penam sensus. Alia vero tria pertinent ad penam damni. Istud primum est dolor afflictionis qua sicut dictum est durissime cruciantur. Non est tyrannus in mundo. nec alius quisquam corde tam ferreus. qui si coram oculis suis videret hominem quantumlibet ignotum. vel etiam impium sic atrociter cruciari. qui non ad pietatem. compassione. et misericordiam moueretur. Quamdamnamque ergo durus et detestabilis obduratus. ac totius humanitatis est expertus. qui patrem et matrem. filios & nepotes. consanguineos et amicos. probabiliter credit. si tamen recogitat. in illius ardentissime fornacis incendiis cruciari. illos tamen non solum liberare non nititur. sed nec vlla pietatis compassione mouetur. Quod maius est nec faciem suam illuc conuertere. nec oculis mentis inspicere meditando dignatur. Considerare debet homo rationalis existens. quod animalia bruta naturaliter sibi similia diligunt. ac in mutuo sibi copatiuntur. sequuntur eorum adiuuant & defendunt. vnde brutalis stoliditas & feralis crudelitas. humanam condemnat duritiam. naturalis pietatis obliuio. **S**ecundo mouere nos debet ad copatiendum eis damnum detentiois qua a dei visione diutissime retardantur. Detinent enim in carcere donec penitentia additi et debitis obligati plene satisfecerint usque ad nouissimum quadrantes. Si autem pius est homo in carcere materiali detentus personaliter vel realiter permissum eis beneficium visitare. quanto maius est pietatis. & meriti plenioris. animam diuino carceri mancipatam. non solum mentaliter meditatio. verum etiam realiter beneficiis adiuuando visitare. Hec autem pena detentionis propter retardationem a visione diuina longe grauior est omni pena sensibili. & propter hoc quod est qualibet pena penitentia grauior. est etiam plura quam ceteris credant homines. Cuius diuturne detentionis. aut plura retardationis vna ratio est. quod nescit homo pondus diuine iusticie vindicantis. id est quod indistricte iudicat. & quod se uere punit. Alia ratio est claritas diuine sapientie omnia specularis. videt enim multa que non videmus in nobis. & multa inuenit punienda que nos latent velut negligetia vel obliuione deleta. In auro quod videtur esse purissimum. inuenit adhuc ignis aliquid expurgandum. Alia ratio est quia tarde et male soluuntur defunctorum debita et legata sicut dictum est. et quanto amplius solui differunt debita & hereditas. tanto tardius percipiuntur ab eis suffragia. et tanto diutius in purgatorio detinentur. si autem viuens sanus homo hoc faceret. in celum sua premitteret mansionemque sibi in celesti palatio prepararet. aut perueniret sibi ut omnino purgatorii non intraret. vel saltem ibi longe breuiori

tempe remaneret. Religiosus quidam latus & prudens salubriter sibi prouidere cupiens ante mortem. quoniam securus & cum maiori spe salutis ex hac vita migraret. ac de penis purgatorii celerius expediri valeret. conuocatis fratribus de conuentu humiliter eis dixit. karissimi fratres. ego sperans me ex hac vita infra tempus modicum exiturum. tota mentis affectione. & feruente deuotione deposco. ut missas. orationes. aliaque suffragia que tenemini solue coram deo. tam ex communi caritate qua tenemini generaliter omnibus christianis quam ex professionis unitate. quam ex status capituli generalis. mihi dum adhuc uiuo impendere vestra piissima caritate & carissima pietate velit. Si enim usque post mortem meam distuleritis. necesse habebit penas purgatorii sustinere quousque per orationes vestras fuero liberatus. Et sic forsitan per unum annum duos vel amplius cruciabor. & a visione diuina & fructu gloriae retardabor. Si vero me uiuente missas vestras & orationes exolueritis. forsitan omnino ab ingressu purgatorii preseruabor. vel saltem celeriter liberabor citiusque ingressus in gloriam vices vestre caritati respondens. pro vobis dominum deprecabor. **T**ertio copatiendum est eis. quia quasi mentibus irrecitati non possunt operari meritoria. Iam enim exierunt status merendi. & tempus est sibi merita recipiendi. Vnde scriptum est. ecclesiasticus. ix. Mortui non habent vllam mercedem. id est facultatem merendi mercedem. **Q**uarto quia quasi pedibus vinculati non possunt ad viuos venire ad petendum suffragia. Quod intelligendum est quantum est de lege communi. sicut dicit sapientia. ii. Non est agnitus qui sit reuersus ab inferis. Et Iob. xiiii. Homo cuius mortuus fuerit vbi queso est. Quomodo si recedant aque de mari & fluuius vacuatus arefcatur. sic homo cum dormierit non resurget. Et. ii. Resurget. Omnis morimur. & quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur. que omnia intelligenda sunt quantum est de lege communi. Nonnunquam tamen mortui caris suis viuentibus apparuisse leguntur aut de gratia specialiter sibi facta ad suffragia postulanda aut ad instructionem. correptionem. seu consolationem viuorum. quibus videlicet apparebant. que omnia probari possunt euidentissime per exempla. Sic declaratum est primo proposito. videlicet quod ad miserandum mortuis in purgatorio. mouere debet de penitentia eorum penalis miseria. **S**ecundo ad eis miserandum mouere nos debent de preterito suscepta beneficia. Ad hoc autem inuitat dauid rex piissimus & propheta. ii. Re. i. Considera israel per his qui mortui sunt. saul. & Ionatha qui regebant eos. ac pro eorum defensione contra aduersarios dimicabant. Sequitur. Filie israel super saul flete qui vestebat vos coccino in deliciis. qui prebebat ornamenta aurea cultui vestro. quomodo ceciderunt fortes in bello & que secuntur. Sed propter dolorem omnes penne homines tam seculares quam etiam regulares super receptis beneficiis mortuorum ingrati. cor & oculum habent ad reliqua que supersunt. proprios ad mortuorum spolia rapiendum quam ad ipsos mortuos adiuuandum. Vnde scriptum est. ii. paralip. xx.

Venit Iosaphat et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum. **T**ercio ad compatiendum mortuis in purgatorio mouere nos debet de futuro nostra indigentia. Quoniam enim liberati fuerint. & in conspectu dei gloriam consecuti. ipsi nos iuuare poterunt suis orationibus. & nos indigebimus adiuuari. Illos autem precipue credendi sunt. propensius recommendatos habere qui eos cum essent in locis penalibus adiuuerunt. Et illi merentur maxime post mortem adiuuari suffragiis qui dum viuerent fuerunt solliciti pro mortuis adiuuandis. **V**n rubeo primo. **F**aciat vobiscum deus misericordiam. sicut fecistis cum mortuis. **E**t secundo capitulo. **B**enedictus sit a domino bonus. quoniam eadem gratiam quam fecerat viuis. suauit et mortuis. **N**ota quoniam aliquis genosus vel valens homo tenetur in carcere. de cuius liberatione sperat. & quod futurus sit magnus et potens magnifice retribuere illis qui ei in sua necessitate operati fuerint et eum beneficiis suis adiuuerint. ac ad eius liberationem operam dederint efficacem. tali libenter seruitur in carcere. ad eius liberationem & solatiu cura diligens adhibetur. **Q**uam magis ergo iuuandi sunt mortui in purgatorio quos constat amicos esse magni principis. qui de beneficio eis impenso letantur. Ipsi autem ingrati esse non poterunt. sed beneficiis suis retribuere ex summa caritate volent et ex summa pietate valebunt. **R**eligiosus quidam orationes et missas quas secundum sue religionis statuta soluere tenebat negligenter agebat. quod mortuus dure est de negligentia reprehensus. et in super sic punitus. quod suffragia que pro ipso fiebant iudex iustus distribuere aliis. ut in quo peccauerat puniretur. ut sicut ipse mortuos fraudauerat sic mortuus fraudaretur. nec ipse mortuus iuuaretur a viuis qui viuens neglexerat quod debebat soluere pro defunctis. **E**x premissis apparet quod impius sit agere contra defunctos. ut potest res eorum retinendo. vel testamenta negligenter et male soluendo. vel ea que debentur mortuis. scilicet orationes et suffragia male vel tarde reddendo. **D**icitur ecclesiastici .vii. **M**ortuo non prohibeas gratiam. sed reardando vel non soluendo. **R**eligiosus quidam matheus hispanus nocte apparuit cuidam fratri post mortem in clara facie dicens. quod post mortem detentus fuerat per quatuordecim dies in purgatorio. **E**t cum quereretur causa huius frater. dixit quod hoc fecerat negligentia illorum fratrum. quod missas et ea que ei debebant non ita cito soluerant ut debuissent. & monebat fratres super hoc ammonendos ut cito soluerent. **I**tem dicitur quod quidam monachus mortuus operato eius officio apparuit cuidam alteri grauiter afflictus. & petens subsidia dicens. quod multum indigebat. quia ea que facta fuerant pro eo alii acceperant. quibus ipse non soluerat. **I**tem legitur in hostoria Karoli magni que dicitur de ruciuallis. **C**um esset hospitatus Karolus apud baionam. quidam miles nomine romericus ibi moriens precepit cuidam consanguineo suo equum suum vendi. et precium eius clericis & pauperibus erogari. **Q**ui vendidit equum et precium receptum in usus proprios expendit. **P**ost triginta autem

dies. dictus romericus consanguineo apparuit dicens. **S**cito michi peccata mea esse dimissa. sed quia legatum meum per triginta dies retinuisti. per eosdem in pena fui. tu autem eternum supplicium non euades. **E**go autem ex nunc in paradysi requiem collocabor. **D**ictus autem consanguineus perterritus sociis suis in mane que viderat & audierat retulit. **Q**ui ipsa die in aere super se audiuit rugitus ut leonum. uulsum mugitus tauro. & uulsum luporum. & rapit de medio sociorum suorum. **E**t questus per quatuor dies non est inuentus. **E**xercitus autem post duodecim dies cum transisset per terram nauarrie inuenit eum precipitatum a demonibus & attritum a rupis fastigio. **I**tem quidam scolaris moriens parisi. dimisit socio suo culcitram vendendam & pauperibus dandam. qui cum eam retineret et super eam iaceret. vidit eum ante se iacere multum afflictum in lecto super nudas cordas. **C**um autem perterritus penitentiam agere. vendidit culcitram. & precium pauperibus erogauit. & pro eo orare fecit. qui post apparuit ei in lecto super culcitram. & valde suauiter quiescebat. **DIS .XIII.**

Quarta quartum principale. scilicet quod iuuari possunt anime defunctorum. **S**ciendum quod iuuari possunt per missarum celebrationes. **F**idelium oblationes. **D**euotas orationes. **E**limosinarum largitiones. **P**enales afflictiones. **L**egatorum executiones. **D**ebitorum restitutiones. **V**n augustinus in enchiridion. **N**on est ambigendum defunctorum animas pietate suorum viuentium releuari. cum per illis sacrificium mediatorum offerretur vel elemosine fructus in ecclesia. **S**ed hec eis prestunt. qui cum viuerent. hec sibi ut postea possent prestesse meruerunt. **I**dem. **C**um sacrificia siue altaris. siue quarumcumque elemosinarum pro baptizatis omnibus offeruntur. per valde bonis gratiarum actiones sunt. pro non valde malis preciationes. sed per valde malis etiam si nulla sunt adiuuamina mortuorum tamen qualescumque viuorum sunt consolationes. **I**tem in sermone de verbis apostoli. **O**rationibus sancte ecclesie & sacrificio salutari. & elemosinis. que pro eorum spiritibus offeruntur. non est dubium mortuos adiuuari. ut cum eis misericordiam agat a domino quibus eorum peccata meruerunt. **H**oc enim a patribus traditum tota obseruat ecclesia. ut per eis qui in comunione corporis et sanguinis domini defuncti sunt. cum ad ipsum sacrificium commemorant loco suo. et orant. ac pro illis quoque id offerri commemorantur. **I**dem. **N**on ambigendum est ista prestesse defunctis. sed talibus qui ita vixerunt ante mortem. ut possent eis hec esse utilia post mortem. scilicet. ut dicitur postea qui cum fide operante per dilectionem hinc exierunt. **Q**ui autem missa et sacre eucharistie oblatio perficiat existentibus in purgatorio patet multis exemplis. **G**regorius .xxiii. dial. **D**icit. quod cum due sacramentales seruus domini qui eis ministrabat timide exteriora per nobilitate carnis multis contumeliis afficeret. beatus benedictus hoc audiens mandauit eis. **C**orrigite linguam vestram. alioquin excoriet vos. **Q**ua sententia ut dicit gregorius. non intulit perferendo. sed interpretando. **Q**uibus non correctis sed defunctis cum diaconus clamaret. qui

nō cōmunicat det locum. nutritrix earū de sepulcris suis videbat eas supegridi. Quod audiēs beatus bñdictus eas absoluēs oblationē dedit pro eis p̄cipiens imolari. q̄ imolata nō sunt vltorius vise egredi. quas ex hoc patet cōmunionem recepisse p̄ seruū dei. vt dicit Greg. Item quidā dicebat q̄ credebat. q̄ nulla missa celebraret digne quin virtute sacrificii plures aīe de purgatorio exirēt. Itē dicit p̄. cluniac. abbas. q̄ quidā sacerdos cōsueuerat singulis diebus anni celebrare Requie eternā p̄ mortuis. Qui cum accusatus esset apud suū ep̄m. suspendit eum ab officio. Cum autē ep̄s in quadā festiuitate magna iret ad matutinas. trāsiens p̄ cimiteriū. visum est ei q̄ om̄s mortui qui erāt in cimiterio surgerēt cōtra illū. sub illo cemate cui⁹ officii quo fuerant in mūdo. dicētes. Iste ep̄s nullas missas nobis dat. insup sacerdotē n̄m nobis abstulit. s̄ certe nisi emendauerit morietur. qui nō solū sacerdotē absoluit. imo p̄ mortuis libēter celebrauit. Item dya. xxiii. dicitur q̄ cum quidā paruulus monachus sine licētia visitasset parētes & sine bñdictione. mox defunctus est ibi et sepultus. Sed sequēti die eū extra inuenerūt. Et hoc quotiescunq; eū sepeliēbant inuēiebant cum sequēti die extra. Parētes eius recurrētes ad bēn bñdictū accipiūt ab eo sacra cōmunionē. vt eam cum om̄i reuerentia ponat sup pectus defūcti. & sic sepeliāt quod faciūt. nec vltra reiciūt. Ad hoc at̄ q̄ altaris sacrificiū & missae officiū valeat mortuis ī purgatorio ad eorū liberationē. facit qd̄ referēbeda in gestis angloꝝ libro. iiii. vbi legit. q̄ duos reges anglie cū pugnarent. inter mortuos corruit quidā iuuenis de familia alteri⁹ regis grauissime vulneratus. & quasi mortuus cecidit. Cūq; q. de graui somno excit⁹ surgeret. captus ab hostibus. tradit⁹ esset cuidā comiti. Qui cū curatus diceret se rusticus ad onera duccēda deductū. vt citius euaderet. cum eum aduertissent esse curiale eū carceri mācipātes. q̄neumcūq; cathenis ligaret & cōpedibus. sp̄ circa horā tertiā liberat⁹ a vinculis. vel circa primā. Requisitus que esset causa. & quis eēt. cū comes p̄misset ei fide data q̄ n̄ p̄pter hoc deterius esset ei. dixit se esse de curia regis. causam liberationis sue nesciebat aliā. nisi q̄ fratrem carnalē habebat abbatē. qui mortuū eū credens sicut credebat pro eo celebrabat. vel faciebat celebrari. Ideo vt credebat illa hora liberat⁹. Hic autē comes alteri eū vendidit. in cui⁹ custodia cū similiter solueret. dimisit eū abire fide data q̄ suam redemptionē ei mitteret. qd̄ et fecit. Et inuentū est q̄ faciens eū frat̄ suus inquiri inter mortuos. vno inuēto similis illi credens eum esse ip̄m sepeliuit. & pro eo vel celebrauit. vel faciebat celebrari singulis diebus & hora sacrificii soluebat. Quo mlti sūt moti ad deuotionē circa salutare sacrificiū & suffragia mortuorū. Ad idē facit hoc qd̄ legit ī vita Iobis elemosinarii. Qui cū esset patriarcha alexādrinus volebat sp̄ eē diligētē ī exitu mō-

rientiū. & claudere eis oculos. vt p̄ hoc mortuis memoriā sibi imp̄meret. & mteresse eorū exsequis. & considerare sepulcra et sepulturas. & monebat multū p̄ eis fieri collectas. & q̄ multum eis p̄ficeret. Adūgens q̄ ante paucos dies quidā captus ductus est a persis et deors⁹ in carcerem. qui dicebat lethēs. id est obliuio. Quidā autē fugientes inde. & veniētes ī cyp̄m dixerūt parētib⁹ suis. q̄ eū mortuū sepeliēt. Qui tū nō erat ille. s̄ ei simillim⁹. Parētes at̄ pro eo tanq; p̄ mortuo memoriā eius faciebāt per quatuor annos. & collectas fieri in ecclesia. circa epiphaniā. & pasca et pentecostes. Dicit⁹ autē capti⁹ fuit lapsus et rediit ad suos in cyp̄m. Cum autē sui parentes dicerēt q̄ p̄ eo quē mortuū crederāt fecisset fieri memoriā ter per annos singulos temporibus p̄dictis. dixit ille q̄ illis tribus anni temporib⁹ veniabat p̄ illos quatuor annos quidā candidissim⁹ sol. & inuisibiliter soluebat ei⁹ vīcula ferrea & amouebat eum a custodia. & tota die ambulabat. & nemo eū cognoscebat. & in crastinū inueniebatur ferrea vīcula portās. & ex hoc vt dicebat dictus sanctus p̄pendit vt dormiētēs qui etem cōsequunt q̄n. p̄ eis collecte fiūt. Item legit in quodā libro. de miraculis b̄e uginis. Q̄ rome erāt duo fratres. vnus dictus petrus archidiaconus. bonus in om̄ibus. nisi q̄ erat auarus. Alter aduocatus et iudex malus. nomine Stephanus. Hic tres domos abstulerat ecclesie sancti laurentii. & vnū ortū ecclesie sancte agnetis. Hii mortui sūt. dictus stephā⁹ trahit ad iudiciū. vbi beatus laurenti⁹ occurrit. & impropat ei factū suū. strigēs p̄ bzachū et terrozi inuoluēs eū. Postea beata agnes improperat et dicit. q̄ sepe veritatē viderat. & ideo h̄e dicebat cū iuda portione. quia tū fuerat largus elemosinarius. iuerunt paupes ad beatū piectū cuius festū singulis annis honorifice fecerat. & paupes in eo pauerat. Hic rogauit beatū laurentiū et b̄am agnetē. vt miriā ei dimitteret. qm̄ adhuc totū eis emendaretur. Demde iuit ad beatā virginē que obtinuit eius mota p̄cibus a filio vt ad vitam rediret. et triginta dieꝝ spaciū ad penitendū & restitundū haberet. Cui etia; dixit beata virgo inter alia. vt singulis diebus diceret. Beati immaculati in via &c. Qui dum reducere vidit petrū fr̄em suum in pena purgatorii grauit̄ afflictū p̄ tenacitate sua. Et dixit ei. q̄ spabat se oīno liberari si dñs papa & cardinales om̄s celebraret p̄ eo. Qui reduct⁹ narrauit hec pape & cardinalib⁹. & p̄ triginta dies sibi excessos migravit ad dñm. Item dya. lvii. dicit Greg. Q̄ dum quidā p̄biter ad lauandū ad balnea veniret. muenit ibi ignotū hoīem ad eius obsequiū p̄paratū. qui eum discalciabat. & vestes ab eo accipiebat. et administrabat. Cum autē hoc pluries fecisset veniens ad balnea duas coronas panū ei detulit. q̄s cum balneatus ei offerret. dixit se illo pane nō indigē. quia fuerat dom̄ illius loci. vbi pro culpis suis grauit̄

tozqueret. sed rogauit eum vt pro eo in altari omnipotenti deo offerret. et sciret se exauditum si eum rediens non inueniret. Et hoc dicto disspuit. Dicitur autem presbiter p septimanam inter gratiam pro eo se affligens. & singulis diebus sacrificium offerens. eundem ad balnea rediens non inuenit. Item dicitur lviij. In monasterio beati gregori fuit quidam monachus. iustus nomine. qui grauer infirmus tres aureos quos absconderat fratri suo carnali tradidit. Quod sciens beatus gregorius precepit ne aliquis frater mortuam assisteret. sed frater suus causam huius rei ei diceret vt in morte dolor eius animam transuerberaret. Quod cum frater eius ei dixisset. grauer pro commisso dolens. & gemens in ipso dolore quem habuit pro commisso mortuus est. Quae fecit beatus gregorius in sterquilinum sepeliri. & tres aureos cum eo proiciit a fratribus dicentibus. pecunia tua tecum sit in perditione. Triginta diebus elapsis precepit beatus gregorius defuncto copatiens. vt singulis diebus vsque ad tricesimum pro eo celebraret. Quod factum est & die tricesima apparuit defunctus fratri suo carnali. Qui cum quereret. quomodo esset ei. ait vsque modo male fuit mihi. sed modo bene. quia hodie receptus sum ad consortium. Quod referens fratribus iste ignorans quid egissent. computantes dies inueniunt quod dies erat in qua tricesima oblatio pro eo fuerat immolata. Secundo iuuantur anime defunctorum per fidelium oblationes. sicut expressum habetur. ii. Mach. xii. Judas duodecim milia dragmas misit ierosolimam offerri ea ibi pro peccatis mortuorum. Et ecci. xxxv. a. Qui facit misericordiam offert sacrificium. Item non apparebis in conspectu meo vacuus. Item ibidem. Oblatio iusti impinguat altare &c. eiusdem. xlii. Impugnauit hostes circumstantes vndique in oblatione vituli immolari. Item cum quidam effoderet mineram moles mortis cecidit super eum. & interclusus remansit vxor autem eius singulis diebus offerebat pro eo panem et vinum. & candelam vsque ad finem anni. excepto vno die. In fine anni hostes excavantes in predicta minera vsque ad eum. inueniunt eum sanum & incolumem. Et dicebat quod singulis diebus tali die excepta apponit ei semper panem et vinum. & candelam tantae quantitate quod de ea comedere videbat. Et cognouit vxor quod illa die non fuit ei delatum quia ipsa distulerat offerre. Per quod coniecturatur quod similiter valeat eis qui sunt in purgatorio quod pro eis offertur. Tertio iuuantur per orationes deuotas siue singularium personarum. siue communes orationes ecclesie. siue intercessiones sanctorum. Quae enim iuuantur per pias orationes singularium personarum. patet ex libris sanctorum. &ronicis. & exemplis. Miles quidam qui pro mortuis orare consueuerat quancumque transibat per cimiterium. & descendens de equo suo. cum transiens per cimiterium quoddam fugaret ab hostibus descendit vt quod consueuerat adimpleret. Cum autem vellet hostes inerare cimiterium. & militem occidere. visus fuit consurgere de monumento mortui. & occurrere eis armatus. sub illo scemate sub quo in seculo vixerat. Territi hostes hoc viso fugerunt. & militem

in pace dimiserunt. Item dicitur xlii. De paschasio. Qui fuit mire sanctitatis. cultor pauperum & contemptor sui. diaconus apostolice sedis. qui in dissentione electionis. que fuit facta inter laurentium et symachum. laurentium contra omnes fouit. & perficere voluit. Quo etiam mortuo ad tractum eius dalmatice demoniacus liberatus est. Cum autem germano capuano episcopo medici consulerent. vt pro salute corporis in virgilianis terris se balnaret. ingressus inuenit dictum paschasium. obsequentem sibi in eis. Quo viso. inquit dicitur dictus germanus tremefactus quod ibi faceret. Cui ille. Pro nulla alia causa deputatus sum in hoc penali loco nisi quia partem laurentii foui. nec de hoc in vita penitui. sed oratione pro me. et si me hic rediens non inuenieris. scito te exauditum. Quod germanus fecit. & post rediens non inuenit. Item in vita marie de oignies quam scripsit magister iacobus de vitriaco tusculanen episcopus. Dicitur quod cum dicta maria deuotissime oraret. vidit infinitam multitudinem manuum ad eam directarum & coniunctarum ad inuicem. Sequenti die cum transiret per cimiterium. vidit easdem manus ab imo conscendere. quasi vellet eam detinere. ad quarum visionem perterrita. fugit ad ecclesiam. rogans dominum. vt intimeret quod hoc sibi vellet. Tunc dicitur quod ei. quod erant anime existentes in purgatorio. que orationes eius petebant. in quibus multum beneficii recipiebant. Item in prologo eiusdem vite dicitur quod quedam mulier defuncta ad preces aliquorum de pena purgatoria reuocata ad vitam. vt penitentiam hic impleret ita affligebat se. quod in sepulchris habitabat in niue et glacie. & igne se inuoluebat. Que cum hic penitentiam perfecisset. hoc donum habuit vt frequenter extra se raperet et animas in purgatorio conduceret. & per purgatorium sine aliqua lesione transiret. Item quod communes preces ecclesie siue suffragia valeant pro defunctis. patet. ii. Mach. xii. Judas. xii. milia dragmas argenti misit hierosolimam offerri ea ibi pro peccatis mortuorum &c. Mulier vidua et lachrymis propriis et multitudinis circumstantis obtinuit filium suscitari. Luc. vii. Item cum spiritu sancto regatur & viuificetur ecclesia. & sit vnum corpus congregatio omnium fidelium. spiritus sanctus per membra omnia se fundit. vt cibus spiritualis corporis mystici quemadmodum cibus corporalis per omnia membra corporis se diffundit. & ideo valent mortuis ecclesie suffragia in purgatorio. vt hic viuus. Item quod ad iuuenem mortui per intercessionem sanctorum quos ipsi in presentia vita honorauerunt. vel eorum festa colendo. vel loca visitando. vel orationes votiuas dirigendo. quorum familiaris amor aliquibus obsequiis dominum hic viuere meruerunt. Patet ex hoc quod satis est probabile. quod sibi dilectis et deuotis non debeant in necessitate deesse. Patet per exemplum suppositum de stephano aduocato. quem beatus pietus. cui ipse seruierat liberauit. Item si dominus ad preces marie et marthe liberauit lazaram de inferno. & ad preces multorum sanctorum. sicut patet in vitis sanctorum. & in vitis patrum. & in biblia. & in dyalogo. & in aliis libris liberauit multos.

et non solum a morte corporali. sed etiam spirituali. et etiam eterna que eis debebat. quia eos ad peccationem sanctorum viatorum vel beatorum ad vitam presentem reuocabat. & ad gratiam suam. multo fortius videtur quod ad presens sanctorum debeat eis vitam eternam quam debet eis citius soluere. quam culpe sue hic exigent. quod est a pena purgatoria eos liberare. vel quod ipsi debeant ibi suis amicis aliquam consolationem dare. **Item** si beata virgo iudeum iudei filium. qui quia cum aliis pueris christianis ad ecclesiam beate virginis ierat & coram ymagine eius adorauerat. pietus a patre in furnum ardentem eum sub pallio suo occultans ab incendio liberauit. sicut legitur in libro de miraculis eius quod re non liberet ipsa a purgatorio. vel in toto vel in parte eos qui christiani fuerint sibi deuote. & alii sancti similiter. **De** ea dicit **Bernardus**. Ille solus a laude eius taceat. qui in suis necessitatibus eam fideliter aduocata inuenerit defuisse. **Vn** quidam presbiter homo dicebat quod cum aliquando pater suus intrasset lectum suum in columinis. in mane muerunt eum prostratum in pavimento camere sue rigidum et frigidum ut lapis. quem operientes & calidis balneis fouentes fere per mensem integrum vix ad presens calorem rediit. per aliquo sibi factum. **Cum** autem diu postea supuixisset et egrotaret grauiter. ad vicinum vocauit filium suum. & sacerdotem rogans filium ut esset imitator paterne pietatis. **Ait** enim quod nocte antecedenti quando eum nudum inuenerant in camera sua. & quasi mortuum. vox venerat ad eum. dicens ei. quod surgeris et vocas cum nocte tuo eduxit eum quidam quem non nouerat. & adduxit eum ad presens in finem magnitudinis. ut ei videbatur. ubi eum solum dimisit et recessit. **Tunc** ille audiuit post se infinitam multitudinem nigerrimorum spirituum. & horribilium. magnos et horribiles clamores emittentium improperantium ei peccata sua. & dicentium quod suus erat. nec eos poterat euadere. **Tunc** ille territus super modum & fugiens. vidit ante se unam domum. in qua erant duo ostia. intrans eam clausit eam. **Demon**es autem cum infinita multitudine venientes ostium presens frangebant. **Dicitur** autem presens familias habebat in consuetudine singulis diebus recipere in hospitio unum pauperem. **Acciderat** autem ante hoc. ut in vigilia omnium sanctorum unum pauperem obuiauerat ei petens hospitium cui dixit quod veniret. **Alius** petiuit ab uxore eius que similiter idem dixit ei. **Tertius** petebat in domo a familia domus. cui familia dixit similiter. quod veniret in nocte. **Cum** autem in nocte omnes tres venissent. audiens paterfamilias quod tres venerant multum gauisus est de eo quod acciderat. & eos bene procurauit. **Cum** autem in dicta domo esset in magna afflictione. nesciens quo se verteret aut qualiter effugeret. cum clamaret ob presentiam et violentiam demonum. vnus iuuenis affuit ei subito. dicens ei. ne timeas illud ostium bene custodiam. & ex parte ista bene seruabo te ab istis. **Nunquid** nosti me. **Ego** sum vnus de illis quem tu ita letanter recepisti in hospitio tuo. in vigilia omnium sanctorum. **Hic** assumpto repagulo

ostium opposuit demonibus seipsum. fugans eos. **Cum** autem illi diceret eamus ad aliud ostium. et frangamus. si hic non recesserit ab isto. intrabimus per illud. vel si recesserit. per istud. **Cum** autem iam fregissent aliud ostium. & vellent demones dictum hominem rape apparuit alius iuuenis. dicens se esse secundum quem recepat. & expulit eos de illo ostio. ut post. **Cum** domum ascenderent. et eam discooperiret. volentes descendere. et dictum hominem rape. affuit tertius. qui tres demones tam longe fugauerunt quod nusquam comparuerunt. **Cum** autem inde recederet. & per dictum presens iussit audire dictos demones post se cum infinita multitudine & horribili clamore quos fugiens venit ad litus cuiusdam fetidissimi fluminis & latissimi qui plenus erat igne & sulphure. & bestiis horribilibus. draconibus & serpentibus flammis. **Cum** clamaret ei. vel quod intraret. vel ipsi eum in medium proiceret. respiciens vidit pontem artificium et altissimum. qui vix videbatur dimidii pedis latitudinis. & perungere videbatur versus celum. **Cum** autem necessitate compellus pontem ascenderet. & leuius magis ac magis ascenderet. & demones post eum. sed vix et cadendo postquam venit ad summum. defecit ei pons. **Cum** autem fleeret. non habens quod faceret. vidit ad aliam partem aquam speciosissimam dominam magnam usque ad celum. que dixit quod erat beata maria. & quod quia a tali tempore quod ei nominauit eam singulis diebus quinquagesies flexis genibus salutauerat. volebat illum ab illo articulo liberare. & ad domum suam eum reducere. et accipiens eum per manum usque in suam cameram reduxit. monens ut vitam in melius emendaret. **Hic** autem nudus & solus relicto in camera sua pre timore. quasi mortuus cecidit. **Hic** in mortis articulo filio suo hec predicta coram sacerdote suo in periculo anime sue vera esse dixit. hoc monens eum ad hospitalitatem. & ad beate virginis salutationem et ad orationes. **Dicitur** autem filius bene sciebat quod nudus inuentus fuerat. sed causam ignorabat. **Quarto** iuuari possunt mortui per elemosinarum subsidia. & hospitalitates pro eis exhibitas. **Vn** dicit ecclesiasticus. vii. Pauperi porrigere manum tuam. ut proficiat propiciatio & benedictio tua. & mortuo non prohibeas gratiam. **Mimus** dicit et plus significat. quia mortuo non solum non est gratia prohibenda. sed etiam conferenda. **Multi** sunt autem qui non exhibent. sed magis prohibent. **Ideo** signanter dicit sapiens. Non prohibeas ut si non velis gratiam exhibere. saltem non presumas aliis prohibere. **Item** tho. xii. Elemosina a morte liberat. **Ipsa** est que purgat peccata. & facit inuenire vitam eternam. **Hoc** dixit raphael thobie. **Et** ecclesiasticus. iii. c. Elemosina pauperis non erit in obliuione. sed in die tribulationis commemorabitur tui. & sicut glacies in sereno sic soluentur peccata tua. **Item** eodem. g. Ignem ardentem extinguit aqua. & elemosina resistit peccatis. & de inspecto meminit in posterum. & reddet gratiam. et in tempe casus inuenit firmamentum. **Ecclesiasticus. xxxix. d.** Super scutum potentis & lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit. **Ex** his habemus quod elemosina peccata purgat

et vitam eternā impetrat. ignē refrigerat. & in die tribulationis peccata dissoluit. & hominē defēdit. et hostes repellit. **A**d hoc videt̄ valē quod legit̄ in miraculis beati iacobi. vbi dicit̄ q̄ cū tres milites dyoc. lugō. irent ad sanctū iacobū. quedā vetula lassata ī itinere rogabat vt amoze sancti iacobi doblariū suū ei ferrēt. aliis nō curantibus vnus cōpassus p̄ duodeciz dietas. ei portauit. qui similiter in itinere inuenit vnū pegrinū infirmuz. **Q**ui cū nec se etiā mouere possēt. rogauit alios. vt sui miseri eū deponerēt. vsq; ad galiciā. **I**lle miles delicta sua cogitans. de equo descēdens eum vsq; galiciā portans. p̄ estu & lassitudine infirmatus occubuit. & p̄ tridū mutus fuit. & cū mone-ret verbis et signis. vt cōfiteret̄ et disponderet de rebus suis. audiebat eos s; nō poterat r̄ndē et cum socii eius mortē expectarēt. q̄rta die suspirans gr̄as deo et beato iacobo referebat. q̄ dicebat q̄ ad eū venerāt demones. ita eū opprimentes. q̄ nec loqui nec respirari possēt. **S**ed nūc beatus iacobus veniens hīs burdonē pegrini pzo lācea. & sacculū. p̄ scuto. demones a me expulit. & loquelā michi reddidit. qui p̄ dixit se morturū cito. & dñm cuiusdam socii sui damnanduz. nisi se corrigeret. & q̄ mala morte moreret̄. q̄ ita eueit̄. **I**pe facta cōfessione. & ordiatis factis suis ad dñm migravit. **E**t ille dñs de quo p̄dixerat nō se corrigens in quodā exercitū lancea percussus. subito mortuz est. **Q**uinto iuuari possunt p̄ afflictīua ieiunia. q̄n scz pro penitētia cui mortui sūt astrīcti satisfaciūt eoz amici. **Gal. vi.** **A**lī alterius onera portate. **H**oc at̄ itellige ieiuniū large pro omī quod est corpis afflictīuū. sicut est abstinentia. pegrinatio. & quecūq; p̄nālis austeritas. **E**xemplū. p̄mo **Reg. vl.** **Q**uō dauid p̄ morte saulis & Ionathe t̄leuit. planxit. & multipliciter se afflixit. **I**tem. **ii. Reg. iii.** **D**e abner mortuo. **D**e quo dicit̄ q̄ percussit eū ioab ī inguine & mortuus est. **Q**uo audito dauid dixit ad ioab. & ad omnem populū qui erat cū eo. **S**cindite vestimēta vestra et accingimī saccis. et plangite & que sequunt̄. **S**equit̄. iurauit dauid. dicens. **H**oc faciat mibi deus. et hoc addat. si añ solis occasū gustauero panē v̄ aliud quicūq; **I**tem de amasa. **ii. Re. xx.** **C**ū q̄dā mīū etiam sibi penitentiā inchoasset. et infirmitate graui p̄ductus ad mortem amarissime flens doleret. quia penitentiā suā p̄ficē nō valeret. promisit ei quidā eius socius & amicus. q̄ illam p̄ eo facerz. rogās eum vt post mortē suā ip̄m de statu suo certificare curarz. qui mortuus p̄acta ab illo socio suo penitētia. apparuit ei totus purgatus & lucidus. et gr̄as agens de sua liberatione. **I**n ordine mīoz dicit̄ fuisse vir quidā religiosus et pius gardianus exñs. qui quicūq; in cōuentu suo frater aliquis expirabat. cōuocatis fratribus in capitulū pia cōpassione cōmotus singulis frībus imponebat missas. vigiliās. abstīnēcias. et p̄nāles afflictiones. infra certū et breue tempus ab eis cōplē-

das. q̄ntas pro mortui liberatione necessarias estimabat. vt sic frater mortuus citissime purgaret̄. & post paucos dies ad gloriā trāfferet̄. **S**exto iuuari possūt eoz debita sceleriter p̄soluendo. et restituēdo res q̄s male haberunt vel ignozāter retinuerūt. vel ad memoriā non reducerūt. vel quia hoc solui p̄ceperūt ab amicis. et illi negligēter egerūt. vel quia ip̄i se impotentes in soluēdo reddiderāt. **A**ccidit q̄ quidā puer de magno gñe mortuus est circa etatem nouē annoz. qui a familia p̄ris ac matris acceperat mutuū. vt ludos suos faceret. qui in morte nō recoluit. licet cōfessus esset. & sic nihil soluit. **Q**ui post appruuit aliter suo. dicens se grauius affligi eo q̄ nō soluerat q̄ debebat. **I**lla aut̄ p̄sona cui apparuit inquirēs oīa soluit et post dicit̄ puer illi apparuit p̄sone cui apparuerat inuimās se ab omī pena liberatū. & esse ī magna felicitate apparebat. **I**ste at̄ puer fuit filius ducis burgōdie. hugo dictus. p̄sona cui apparuit fuit mī ducis. q̄ hec reuelauit. **I**tē cui dā militi valde deuoto et bone vite. q̄ sup hoc & sacerdotē cōsuluīt. cū ess; solus ī ecclia ī orationē. quidā cognatus eius defūctus qui fuerat miles valde strenu⁹ apparuit ei pluries. & cū quererz ab eo quō ei esset. dicebat se esse grauius afflictuū. p̄pter aliqua que retinuerat de alieno. que nō recoluerat emēdare. & dixit que erant illa que habuerat. & a quibus habuerat. pro quibus p̄ sepēniū iam multā penā passus fuerat. et rogabat eū q̄ ea faceret solui et dimitti sibi faceret iniuriā. quia credebatur liberari si esset de hoc satisfactū. **M**iles cui alius appruuit dictus fuit dñs guillerm⁹ decōtres socius niūnensis. q̄ miles magne abstīnēcie & deuotionis fuit. qui etiā in terra albigeniū & trāsmarina multa sustinuit. p̄pter deū. **I**tē accidit. q̄ duos scolares de eadē natione socii & iuuenes religionē intrauerūt. & in eadē religionē bñ et deuote apud deū et homīes se habuerūt. **C**um aut̄ alter eoz laboraret in extremis et alter pro eo fleret. se dicens desolatū remanē in aliena terra. respōdit eger. q̄ si hoc deo placeret. et possēt q̄ cōsolaret eum. etiā post mortem certificās eum de statu suo. **C**um autē eo mortuo. alius esset in orōne. apparuit soci⁹ suus valde tristis et afflictus. **E**t cū iste quereretur causaz. r̄ndit q̄ pzo nulla alia causa pateretur penā purgatorii. nisi p̄ hoc q̄ cū darenē noui socii. retinebat et occultabat veteres orra regule statutū. et adhuc erāt absconditī ad pedes lecti sui. & rogauit eum vt eos ibi acciperet. & abbati redderet. & rogaret abbatē. vt cum de hoc in capitulo solueret. et orari p̄ se facerz. q̄ ille fecit. **P**ost apparuit ei letissimus et splēndidus rogans vt cū eo foras egredere. **Q**uo facto. vidit añ se transeuntē maximā multitudinē candidatoz hoīm et fulgentiū. et habentū retro sup humeros cruces pulcerrimas in celū ascendētū. **E**t statī secut⁹ alius ordo longe pulcrioz apparuit. et habebat cruces pulcriores et maiores. et recepti sūt ī celū. **P**ost secut⁹

est tertius ordo longe pulchrior. et quilibet eorum habebat unum angelum sibi pambulū qui crucem gemis fulgentē & speciosissimā an̄ cū ferebat. & transibant ascendētes in celū. Cūq; ille quereret a socio. quid sibi vellet hoc. r̄ndie p̄ziores erant qui intrauerūt ordinē in senectute. **S**cōi qui in virili etate. **T**ertii. qui in adolescentia sua. et cum istis deputaberis si p̄scueris in incepto. et beatus eris. et ego cū eis per dei gr̄am ascēdo. **E**t hoc dicto alios secutus est angelo p̄cedente. et crucem eius baiulante. **P**robabile etiā est q̄ eis valeant dona gratie. que habēt. & v̄rutes. **L**icet em̄ ibi sint ista ociofa q̄ntum ad meritū. n̄ tñ q̄ntū ad aliq̄ solatiū. v̄l q̄ roborāt subiectū suū ne a doloris vehementia vel penitus absorbeat. v̄l opp̄matur vel quia faciunt bona ecclesie cōicare eos. vt p̄ eorum participiū a penis citius liberent. et maxime dat eis maximū solatiū spes cito euadēdi. illa tormēta. imo certitudo q̄ euaserūt eterna supplicia. & p̄ dei misericordiā aliq̄n habebūt eterna bona. **P**ropter hoc vt etiā tormēta euaderet. et eterna bona obtineret. magnus canoz parysiē. in exitu suo rogabat dñm q̄m̄ in exitu suo poneret eum in purgatorio vsq; ad diem iudicii cum ibi torquendo. et dicebat circūstantib; . **E**t vos fratres rogo. vt sup̄ hoc dñm rogetis. **S**ciendū autē q̄ penarū purgatorii meditatio multū vtilis ē. & ad multa valet. quia a culpa reuocat. **I**n temptatione a ruina peccati hoīem cōseruat. **M**unit ad patientiam. **P**rouocat ad op̄assionē & misericordiā. **I**nducit ad penitentiā. **V**aleat etiā ad p̄seuerantiā. **C**um quidā flagiciōsus hō cōfiteret̄ ep̄o suo. nec valeret eum inducē ad cōdignā penitentiā misit eū ad quendā sanctū abbatē. qui similr post multas amonitiones nō valens eū ad cōdignā penitentiā monē. nisi q̄ ad v̄ltimū diceret ei q̄ faceret penitentiā. de qua in breu spacio diei vel septimane poss; se expedire. tradidit eum cōuerso suo dicēs. duc istum ad vallem solitariā. & illi quē ibi inuenies dic vt cogitet de isto hoīe q̄ faciat ei facere breuē penitentiā. quā cōpleat in spacio diei ac noctis. ita q̄ ip̄e seruet eū viuētē & integrū. et cras mibi ip̄m remittat. **Q**uod fecit ouersus. & inuenit in valle vnū demonē sub hūana specie. cui tradidit dictū hoīem hospitandū. & vt de eo faceret vt mādabat abbas. **I**n crastinū cū de mandato abbatis rediret cōuersus ad dictā vallem adduxit demō dictū hoīem afflictū. quasi ad mortē. **E**t cum rediisset eū ad abbatē & retulisset ei q̄nta mala. et que tormēta passus fuisset. ait abbas. q̄ liber recederz ab omī penitentiā. **I**lle autē dixit. q̄ nunq; recederet. s; q̄ntumcūq; aspiciem p̄niam ageret. & in ea tota vita sua p̄seuerar; dūmō decetero in demonū manus non caderet. quod et fecit. **I**tē quidā miles fuit raptor & flagiciōsus qui ad instantiā vxoris sue que valde deuota erat. venit ad cōfitendū ep̄o suo. **Q**ui cum reus esset multorum homicidioz & alioz scelerū. nec vell; ire

romam. vel aliā penitentiā facere cōdignam. **A**it ei ep̄s. cōfessus de dño. q̄ in facto suo aliquid cōsiliū deberz apponē. **T**u inquit. q̄ tot noctes in seruitio dyaboli vigilasti. velles tu saltem hoc modicū facere. q̄ p̄ noctē integraz in dei seruitio in ecclesia vigilares nulli alii loquēs vel intendens nisi deo et sanctis eius. rogado eos pro tua salute. & hoc solū tibi iniungimus p̄ remissione om̄ peccatoz tuoz. **I**lle cogitās de bono fozo q̄ sibi fiebat. & de leuitate et breuitate dicte p̄nē hāc gratāter accepit. **Q**uē ep̄s in ecclesia introduxit. & p̄cepit ne oīo vsq; in mane alicui loqueret nisi vt dictū est. vsquequo ip̄e ad eū redir; facto mane. **C**um aut vsq; circa mediā noctē miles cozā crucifixo in pace ozādo vigilasset. ecce quedā claritas incepit p̄ ecclesiā fulgē. quasi si diescēt dyabolo p̄curante. & visa est ei porta apta. & hoīes & mulieres. q̄si ingrediētes ad ozandū. incepit audire. q̄si strepitus quadrigaz multarū. & visum fuit q̄ intrarent ecclesiā mercatores. qui dixerūt ei. q̄ missi erant ab vxore sua. qz mercatores erāt ducētes multas quadrigas & volebāt eum h̄re pro guidagio & cōductore per terram vicinā. & dare sibi de pecunia sua ad bñplacitū suū. **C**um aut videret ei. q̄ dies nō ita cito deberet esse. & q̄ nec ep̄s ad eum venerat. cogitauit apud se. q̄ nullo mō p̄niam frāgeret. **C**um autē illi sollicitassent eū q̄liter eis responderet. & ip̄e imobilis ozaret. indignantes recesserūt. et q̄si ad domū eius euntes adducūt ei vnū dyabolū in specie vxoris figuratum. et aliū in specie pueri sui paruuli quē maxime diligebat quē portabat inter brachia m̄. et dixit ei vxor. **D**ñe qd r̄ndebitis istis mercatorib;. mō iuste potestis lucrari qui solebatis aliena rape. **S**imilr puer pomū ei porrigebat. et ei applaudebat. & loquebatur balbutiendo. **C**um aut nec p̄ hoc stupens se mouerz aut loqueret̄ eis. incepit vxor flere. et se miserā dicē pro viro suo qui loquelā amiserat et sensū. & cum nec sic ille loqueret̄. mutāt se demones in similitudinē ep̄i & clericoz. et venit ad milicē ille factus ep̄s cum clero suo dicēs bñdicite. fili bñdicat tibi dñs quō fuit tibi in hmōi. **O**bstupuit miles et hesitans diuisi r̄nderet. quia nō videbat ei nox trāssisse. rogabat intra se dñm ne deciperet. et deliberauit se p̄mo signare. qz loqui. **Q**ō cū faceret ofusi demones. muertūt se in horribiles species. milicē verberantes vsq; ad mortē. et eum acerrime torquētes. **C**ū autē ad crucifixū oculos eleuaret. et ih̄m crucifixū et matrem eius in suum adiutoriū aduocaret confusi cum maximo sonitu fugerūt. **M**ane autē facto ap̄iens ep̄s portas. venit et inuenit eū quasi mortuū. **Q**ui reuersus ad vires. retulit q̄liter sibi fuerat. **E**t cū ep̄s d̄ret ei q̄ ei aliā p̄niam nō iniugeret. ille in artissima penitentiā p̄mansit dicēs. q̄ magis vellet mori. qz demōnis tā crudelibus h̄ire decetero. vel in manus eoz cadē. **I**dē dixit monach; flagiciōs; de quo sup̄ dictū ē. de quo **I**ero. in p̄n. vital p̄m.